

The Project Gutenberg eBook of Papin perhe; Hän on Sysmästä; Spiritistinen istunto, by Minna Canth

This ebook is for the use of anyone anywhere in the United States and most other parts of the world at no cost and with almost no restrictions whatsoever. You may copy it, give it away or re-use it under the terms of the Project Gutenberg License included with this ebook or online at www.gutenberg.org. If you are not located in the United States, you'll have to check the laws of the country where you are located before using this eBook.

Title: Papin perhe; Hän on Sysmästä; Spiritistinen istunto

Author: Minna Canth

Release date: August 12, 2004 [EBook #13165]

Most recently updated: December 18, 2020

Language: Finnish

*** START OF THE PROJECT GUTENBERG EBOOK PAPI PERHE; HÄN ON SYSMÄSTÄ;
SPIRITISTINEN ISTUNTO ***

Produced by Tapio Riikonen

PAPIN PERHE; HÄN ON SYSMÄSTÄ; SPIRITISTINEN ISTUNTO

Kirj.

Minna Canth

1920 (1891-94).

PAPIN PERHE

Näytelmä neljässä näytöksessä

HENKILÖT:

PASTORI HENRIK VALTARI.

ELISABETH, hänen rouvansa.

JUSSI VALTARI, heidän poikansa, ylioppilas.

HANNA, | heidän tyttäriään.
MAIJU, |
TEUVO RASTAS, ylioppilas.
ROUVA SAVÉN.
NEITI VUORIO.
MARTHA, palvelija Valtarin perheessä.
VOSSIKKA.
KIRJAPAINON POIKA.

ENSIMMÄINEN NÄYTÖS.

(Sali, vakavaan asuun sisustettu. Perällä ovi eteiseen, vasemmalla pastorin huoneeseen, oikealla ruokasaliin vasemmanpuolisesta ovesta etunäyttämölle päin ikkuna ja korkeita kasvia. Perempänä seinäkello.)

Maiju heittelee palloa. Hänen käsityönsä, suuri, kirjava matto, on pudonnut tuolilta lattiaan.)

ELISABETH (huutaa oikealta) Maijuu!

MAIJU (keskeyttämättä). Jaha, mamma?

ELISABETH. Oletko siellä?

MAIJU. Olen, olen.

ELISABETH. Tulepa tänne vähäisen.

MAIJU. Koht'sillään—heti paikalla—

ELISABETH. Mitä sinä teet siellä?

MAIJU. En juuri mitään, mamma.—En ikinäs mitään pikkuisen ... ilman aikojani—

ELISABETH. Joudu sitten!

MAIJU. Kyllä, kyllä. Kun minä vaan lopetan tämän ... ei se kestä enää minuttiakaan ... yks', kaks', kolme, neljä, viis, kuus, seitsemän, kahdeksan...

ELISABETH (tulee). Mitä maailman päivinä—? Kas niin, arvasinhan sen— palloa sinä taas lyöt!

MAIJU. (keskeyttämättä).—yksitoista, kaksitoista, kolmetoista, neljätoista, viisitoista, kuusitoista, seitsemäntoista—

ELISABETH. Heitä nyt tuo. Hyvä lapsi, mitä sinä ajattelet, semmoinen kiire kun on.

MAIJU.—neljäkolmatta, viisikolmatta, kuusikolmatta, seitsemänkolmatta—

ELISABETH. Etkö sinä kuule, Maiju?

MAIJU.—kahdeksankolmatta—voih, nyt se meni! ja se oli mamman syy, minä olen aina ennen saanut sata täyteen, mutta kun mamma tuli siihen keskeyttämään. Ei anneta minun milloinkaan rauhassa päästä yhtä ainoata peliä loppuun, vaikka se ei kestäisi kuin neljänneksen tuntia korkeintaan.

ELISABETH. Sinä et ollenkaan ajattele, mitä kaikkea meillä vielä on tehtävänä siksi kuin Jussi ja Hanna tulevat.

MAIJU. Huomiseen ennättää jos mitä.

ELISABETH. Onko sinulla edes matto jo valmiina?

MAIJU. Tänä iltana minä sen lopetan yks' kaks'.

ELISABETH. Yks' kaks'! Niin sinä aina sanot ja joka kerta tulee kumminkin lopulta tulinen kiire.

MAIJU. Mamma nyt ei hätäilisi.—Aamulla leivotaan peparkakut, niin ovat tuoreita ja hyviä heidän tulemaansa.

ELISABETH. Pane nyt pois tuo pallo, se minua ihan kiusaa.

MAIJU. Panenhan minä.

ELISABETH. Suuri tyttö ja viitsii leikkiä vielä aivan kuin pieni lapsi.

MAIJU (pane pallon pois). »Suuri tyttö!» Hyvä! muistaako mamma nyt, että itse on sanonut minua suureksi tytöksi?

ELISABETH. Muistan, tietysti.

MAIJU. Ettei enää sanota, kun huvituksiin pyrin: »Mitä? Lapsihan sinä vielä olet!»

ELISABETH. Niin, mutta sehän on vallan toinen asia.

MAIJU. Mitä varten toinen asia? Joko minä olen lapsi, taikka minä en ole lapsi—

ELISABETH. Eläkä nyt intä siellä suotta. Katsotaanpas tätä mattoa. Mutta—hyvänen aika—täällähän on vielä ommeltavaa kuinka ja paljon.

MAIJU. Puolessa tunnissa se on tehty.

ELISABETH. Ehkä minä tämän otan huostaan.

MAIJU. Ei, mamma antaa tänne, kyllä minä sen itse lopetan.

ELISABETH. Mene sinä ennemmin asialle. Pitäisi saada toppa sokuria ja leiviskä kahvia kotiin.

MAIJU. Eikös Martha sitä—

ELISABETH. Hän on laittamassa Jussin kammaria.

MAIJU.. Ahah! No, menenmähän sitten minä.

ELISABETH. Mutta katso että antavat Helsingin electa sokuria ja prima vehnä jauhoja.

MAIJU. Prima, sinileima—ymmärrän, herra katteini!

ELISABETH. Eläkä viivy kauvan.

MAIJU (menee eteiseen). En!

ELISABETH. Semmoinen tuulihattu!

MAIJU (hattu päässä, katsoo ovesta). Sanoiko mamma mitään?

ELISABETH. Sanoin, että—olet tuulihattu.

MAIJU. Mutta enpäs ole tuulihattu. Vai olenkosta?—Mamma ottaa sen sanan takaisin, muuten en lähdekään.—Enhän ole tuulihattu?

ELISABETH. No, et ole, et. Menehän nyt!

MAIJU. Ja saanko puhella puoli minuttia, jos sattuu joku tytöistä tulemaan vastaan?

ELISABETH. Kyllä puoli minuttia, kunhan et enemmän.

MAIJU. Ei enemmän, puoli minuttia vaan. (Menee.)

ELISABETH (neuloo kiireellisesti). Henrik varmaankin nukkuu, koska sieltä ei kuulu mitään.

MARTHA (oikealta, paljain jaloin, lyhyt hame nostettu kupeilta ylös, hihat käärityt yli kyynärpäiden). Nyt se on sitä myöten valmis. Minä puolestani en voi sille enää muuta.

ELISABETH. Onko lattia vaan hyväksi luututtu?

MARTHA. Hyväksi, kerrassa! ja ikkunat pesty, pölyt pyyhityt, ovet ja pihtipielet kaikki hangatut puhtaiksi. Saa kait Jussi herra tulla vaikka tällä hetkellä.

ELISABETH. Ei vielä, ennenkuin tämä mattokin joutuu.

MARTHA. No, sen pitää rouvan laittaa pian.

ELISABETH. Niinhän olisi tarkoitus.—Mutta nyt varmaan joku tulee?

MARTHA. Herra Jumala, jos tähän vielä vieraita lykkää—

ELISABETH. Martha, Martha! Kuinka on toinen käsky?

MARTHA. Sitähän minä tässä jouvan muistelemaan.

MAIJU (kukkia ja kirje kädessä). Mamma, mamma, minä sain kirjeen Jussilta. Ette usko, mitä hän kirjoittaa, hyvä ihme, kuinka hauskaa, minä ihan kuolen ilosta. (Nauraa ja tanssii.)

MARTHA. Onko kihloissa?

MAIJU. Ei, ei, ei, haus Kempaa.—haus Kempaa! Koettakaa arvata.

ELISABETH. Hiljaa,—hiljaa, pappa taitaa nukkua.—No, mitä hän kirjoittaa?

MAIJU. Tulevat molemmat sekä Hanna että Jussi jo tänä iltana. Ja Jussi tuo toverin mukanaan—mamma arvaa, kenen.

ELISABETH. Mistäpä minä—

MAIJU. Niin, ei mamma häntä tunnekaan. Mutta minä olen laittanut hänelle Jussia myöten terveisiä.

ELISABETH. Tuntemattomalle—?

MAIJU. No, niin no, kun hänkin on laittanut minulle.

ELISABETH. Nimi—?

MAIJU. Teuvo Rastas. Eikö ole kaunis nimi? Teuvo Rastas. Mitä, mamma?
Onko, mamma?

ELISABETH. No, onhan tuo.

MARTHA. Meillekö tulee kortteeria?

MAIJU. Meille tietysti, eikös niin, mamma?

ELISABETH. Kuinkas muuten. Kaiketi Jussi on häntä pyytännyt luokseen.

MAIJU. Siltä se kuuluu hänen kirjeessään. Voi ihmettä, kun tulevat jo tänä iltana!

MARTHA. Vai tänne kortteeria! Sitten on taas uusi työ! Toinen sänky nostettava Jussi herran kammariin, matrassit, tyyny, peitteet alas vinniltä—juutas kaikkiakin.

MAIJU. Martha kulta, pianhan se on tehty. Minä tulen auttamaan, jahka vaan olen järjestänyt nämä kukat.

MARTHA. Juuri kun luulin saaneeni valmiiksi—perhana, kuinka pistää vihakseni. (Survaisee vihaisesti pari tuolia syrjään ja menee oikeaan.)

MAIJU. Taivasten taivaat, kuinka kauniita nuo ruusut ovat. Katsokaas, mamma!

ELISABETH. Kauniita ovat.

MAIJU (rallattelee).

"Pappa tahtoi rikasta, ja mamma tahtoi rakasta, ja minä tahdoin komeanlaista."—

PASTORI (ääntää vasemmalta).—Maiju!

MAIJU. "Komean kynnet ne—"

ELISABETH. St!—! Hiljaa, pappa varmaan äänsi siellä.

MAIJU. (herkiää ja kuuntelee). Eikä ääntänyt, mamma vaan suotta pelkää. Tämä on ihan uusi laulu, mamma, hyvin soma. Opin sen tämä yhtenä päivänä pieneltä pojalta tuolla kadulla:—Kuulkaahan!

ELISABETH. Mutta sinä herätät papan.

MAIJU. Enkä herätä, kun laulan hiljaa. (Hän laulaa ensin hiljaa, mutta sitten jo kohta täyteen ääneen.)

"Pappa tahtoi rikasta, ja mamma tahtoi rakasta, ja minä tahdoin komeanlaista.»— Komean kynnet ne kauvaksi loistaa, vaan raha on kuluvaista."

PASTORI (kammaristaan). Maiju, Maiju!

ELISABETH. Näetkös nyt!

PASTORI (tulee sisään). Mitä rekilauluja sinä täällä laulelet? Sopivatko ne mielestäsi nuorelle tytölle, tuommoiset?—Koska sinä, hyvä lapsi, opit vähän säädyllisyyttä, koska, sano?

MAIJU. En tiedä.—Ehkä sitten, kun tulen hyvin, hyvin vanhaksi.

PASTORI (vakavasti). Ei, nyt sinun täytyy jo muuttaa tapoja, ja muuttaa oikein toden perästä. Seitsentoistavuotias tyttö ei saa olla kuin vallaton poikanulikka. Paina se mieleesi ja katso, ettei minun alituisesti tarvitse sinua muistuttaa.

MAIJU (painaa päänsä alas ja hypistelee kukkia).

PASTORI. No niin, minä oikeastaan ajattelin lähettää sinua asialle. Rouva Savén kysyy tässä kirjeessä, jos meille sopii tänä iltana tulla lähetyssseuran ompelu-iltaan, ja pyytää minua siellä lukemaan tai puhumaan jotain.

MAIJU. Tänä iltana?

PASTORI. Niin, tänä iltana. Menet hänen luokseen ja sanot, että teen sen vallan mielelläni, mutta en voi päästä sinne ennen kuin vähän myöhemmällä, tuossa kahdeksan seudussa. Te tietysti lähdette täältä kuuden aikaan niinkuin tavallisesti.

MAIJU. Emmehän me tänä iltana voi lähteä ensinkään.

PASTORI. Ette voi lähteä?—Kuinka?

ELISABETH. Jussi ja Hanna tulevat »Elias Lönnrotissa». Sinä et sitä vielä tiedäkään.

MAIJU. Ja Jussi tuo yhden toverin mukanaan.

PASTORI. Vai niin!—Vai jo ne tänä iltana—Mutta mitä se estäisi? He voivat tulla sinne myös.

MAIJU. He eivät tule, siitä olen varma.

ELISABETH. Näin ensi iltana varsinkaan.

PASTORI. Miksi eivät tulisi? Saavathan nähdä siellä vanhoja tuttuja.

MAIJU. Täti Savénin ja täti Emilian? Mistä he nyt välittäisivät, jotka ovat niin vanhurskaita ja ikäviä, että oikein hirvittää—

ELISABETH. Maiju, Maiju—!

PASTORI. Kaunista! Totta tosiaan, en tiedä enää, mitä sanon. Onko kuultu ennen nuoren tytön suusta tuommoista herjausta,—äitinsä ystäivistä, omista kummistaan vielä lisäksi!—»Vanhurskaita ja ikäviä!» Nuo ainoat sanat paljastavat koko sinun sydämesi.

ELISABETH. Hän on vielä niin lapsellinen ja ajattelematon, Maiju raukka.

PASTORI. Kevytmielisyyttä tuo on, ei lapsellisuutta. Kevytmielisyyttä ja pahanilkisyyttä.

MAIJU. Ovathan nekin pahanilkisiä ja parjaavathan nekin ihmisiä. (Puoleksi itkien.) Ja valehtelevat ja juoruavat enemmän kuin ketkään muut.

ELISABETH. Hillitse itseäsi, hyvä lapsi.

PASTORI. Sinä tulet tänä iltana ompeluseuraan ja kerrot minun kuulleni täti Savénille ja täti Emilialle, mitä olet heistä puhunut, ja pyydät anteeksi. Ymmärrätkös?—

MAIJU (painautuu alas ja itkee kovemmin.)

PASTORI (kääntyy Elisabethiin). Minä menen »Aamuruskon» toimistoon. Lähetä sana, jos sattuu joku tärkeämpi asia. (Menee eteiseen.)

ELISABETH. Kuinka sinä menit sillä lailla puhumaan papalle?

MAIJU. Kun he ovat semmoisia, minkä minä sille taidan, kun he ovat!— Eikö mamma muista, kuinka he silloin yhdenkin kerran väittivät Anni Tavastin ja Olga Nyströmin—

ELISABETH. Ooh, tuo vanha juttu!

MAIJU. Niin, ja se oli kaikki pelkkää valhetta, minä tiedän sen ihan varmaan,—pelkkää valhetta kaikki tyyni!

ELISABETH. Elä käytä semmoisia sanoja kuin—»valhetta». He erehtyivät—

MAIJU. He valehtelivat, ihan tahallaan valehtelivat, ja sen ovat tehneet monta kertaa. Ja minä en pyydä heiltä anteeksi, en vaikka! Pyytäkööt ensin he anteeksi. Anni Tavastilta ja Olga Nyströmiltä

ELISABETH. St, hiljaa, hiljaa! Kyllä sinun täytyy, lapseni, totella pappaa. Ja herkiä itkemästä nyt, muuten silmäsi turpoavat. »Elias Lönnrot» saattaa tulla tuossa paikassa.—Kas niin, nyt on minulla matto valmis, mutta sinun kukkasi ovat vielä kaikki hajallaan. Laita ne vaassiin sillä aikaa, kun minä vien tätä Jussin kammariin.

MAIJU. Olkoot, minä vähät! En huoli enää mistään, enkä laula enää milloinkaan. Enkä ole milloinkaan iloinen. Turjotan vain ja laitan naaman yhtä happameksi kuin täti Savéninkin on—sitten ei mahda papalla enää olla mitään sanomista. Tämmöiseksi, näin!

ELISABETH. Ja itselläsi mahtaa silloin olla hyvin hauska—sinä pahankurinen lapsi.

MAIJU. Katsokaa, mamma! Olenko nyt hyvin kaunis?

ELISABETH. Olet, vallan erinomainen. Varmaan saisit harakatkin nauramaan. (Menee oikeaan.)

MAIJU. Mutta enköhän vaan nyt tee sitä, jota olen aikonutkin? Että kirjoitan tohtori Bergbomille ja pyrin suomalaiseen teatteriin näyttelijäksi? Topp! Se on päätetty asia! Martha! Mihinkä se taas on vienyt minulta paperit ja kynät ja musteet?—Martha, Martha, Martha!

MARTHA (oikealta). Hoi, hoi? Mikä siellä on hätänä?

MAIJU. Pian tänne! Niinkuin olisitte jo!

MARTHA (tulee). No, herra siunaa—

MAIJU. Mihin te taas olette kätkenyt minulta paperit ja kaikki kirjoitus-verstaat, kun niitä ei näy missään?

MARTHA. Ja mitäs te niitä aina tänne kuletatte? Onko niihen paikka salin pöyvällä—onkoo jo vaan? (Ottaa ne esille etagerilta, kirjojen takaa.)—Tässä ne nyt ovat. (Hän tuo ne toiselle pöydälle.)

MAIJU. Elkäähän menkö, saatte viedä tästä kirjeen samalla postilaatikkoon.

MARTHA (menee sohvapöydän luokse). Kyllä olette pitänyt kaunista siivoa taas. Ei totta jouva muuta kuin teijän jälkiänne korjaamaan.—Mitä näitä tarvihti tähän pöyvälle riputella? Eikö ollut yhtä hyvä panna vaassiin heti? (Työntelee ne sikinsokin vaasseihin.)

MAIJU (kirjoittaa ja lukee sitten ääneen). »Kunnioitettava herra tohtori! Täten saan nöyrimmästi kysyä, jos haluaisitte ottaa minut suomalaiseen teatteriin. Olen seitsemäntoista vuotias ja tšekäläisen tyttökoulun läpikäynyt.—Pyydän suosiollista vastausta mitä pikimmin. Kunnioituksella: Maiju Valtari.»—Hyvä on. (Panee sen kuoreen, kirjoittaa päällekirjoituksen ja painaa postimerkin päälle.) Martha,—tässä!

MARTHA. Lindqvistinkö laatikkoon?

MAIJU. Niin,—sinne, sinne! ja sukkelasti nyt.

MARTHA. Ei tuossa niin kiire liene, ettei mennä kerkiä. (Menee oikeaan.)

MAIJU. Huomenna se on perillä ja ylihuomenna ehkä saan jo vastauksen.— Jos kärkee minun tulemaan heti—entä sitten? Mitä sanovat pappa ja mamma? Ja Hanna ja Jussi?—Ja kaikki muut?—Mitä ne sanovat?—

ELISABETH (tulee oikealta). Eiköhän vaan tullut »Elias Lönnrot», koska siellä vossikat niin ajavat rantaan?

MAIJU. Tehty mik' on tehty!—Kirje on laatikossa, en sitä enää saa takaisin, vaikka tahtoisinkin.

ELISABETH. Kuuletko sinä?

MAIJU. Mitä mamma sanoi?

ELISABETH. Hyvänen aika! Tuolla tavallako sinä nyt olet laitellut nuo kukat?

MAIJU. Millä ta?—Kas, sitä Marthaa!

ELISABETH (järjestelee niitä). No—kyllä minä ihmettelen! Aivanhan sinä olet päästä pyörällä.

MAIJU. Mamma, rakas kulta!—(nauraen) Marthahan ne näin laitteli.

MARTHA (ovelta). Tulevat, tulevat!

MAIJU. Ketkä!

MARTHA. Hanna,—Jussi,—herra Jumala, vielä kysyy! Kun ovat jo pihassa.
(Vetää päänsä takaisin.)

MAIJU. Narraa!—Mamma, olisikohan—

ELISABETH. No, sitähän minä jo äsken sanoin.—Tuossa ne ovat!

HANNA (tulee juosten eteisestä). Päivää, päivää!

MAIJU. Hyvä ihme—Hanna!

ELISABETH. Terve! mitä sinulle kuuluu, lapsi?

HANNA (juosten toisen sylistä toisen syliin). Ei kuin hyvää, paljasta hyvää! Olen kuin taivaassa.—Pahankuriset, kun ette tulleet edes vastaanottamaan.

MAIJU. Mitäs, kun emme tienneet.—Oletko sinä nyt tosiaan siinä? En tahdo uskoa silmiäni. Hanna, annas kun katson sinua!

HANNA. Katso, katso!

MAIJU. Niin, sinä se olet, sinä itse! Sinä, sinä si—

HANNA. Aa—aa—sinä puristat minut kuoliaaksi! Herkiä jo, hyvä lapsi, muuten menee henki.

ELISABETH. Tule nyt tänne, että minäkin saan nähdä, tänne sohvaan istumaan.

HANNA. Ette usko, kuinka hauskaa on päästä kotiin!—En minä malta, mamma, istua, en, en!

MAIJU. Mutta minä kun en vieläkään tahdo saada päähäni, että Hanna on tuossa! Että, hän tosiaankin on tuossa! Olen kuin pyörriksissä.

ELISABETH.—No, ja täällä tulee Jussi. Ajattelin juuri kysyä, mihin hän jäi. (Jussi ja Teuvo tulevat. Laskevat eteiseen tavaroitaan.)

JUSSI (eteisestä). Terveisiä Helsingistä!

ELISABETH. Kiitos, kiitos!

MAIJU (juosten eteiseen häntä vastaan). Jussi!—Jussi, Jussi, Jussi!

JUSSI. Pikku harakka! Vieläkö sinä osaat lentää?—(Tuo häntä tanssittaen ja pyörittäen sisään.)

MAIJU. Herranen aika, kuinka hauskaa! Nyt sitä pääsee elämään taas!
Oikein sydämensä pohjasta!

JUSSI. Sen lupaan! Iloa ja riemua—!

MAIJU. Iloa ja riemua! Ylös taivaasen asti.

JUSSI. Päivää, mamma!

ELISABETH. Tervetultua kotiin!

JUSSI. Kiitoksia! Ja tässä saan esittää mammalle toverini, Teuvo Rastan, joka on melkein yhdenlainen velikulta kuin minäkin.

ELISABETH. Tervetultua, herra Rastas!

JUSSI. Käännypä tänne päin, Teuvo! Näes, tämä se on sisareni, Maiju, aika hulivili—

MAIJU. Hyi, Jussi, kun valehtelee.

JUSSI. Josta isä-ukko turhaan on koettanut saada säädyllyistä ja ankara-arvoista. nuorta neitiä, englantilaiseen guvernantti-malliin.

MAIJU. Elkää uskoko, herra Rastas, pelkkää lorua kaikki.

TEUVO. Erinomaisen hauskaa tutustua!

HANNA. Joka kohta entisellään. Ei mikään muuttunut!

MAIJU. Ei, Jumala paratkoon! Ei, täällä milloinkaan muutoksia tapahdu. Ei ole yhtä ainoata huonekalua edes ilmestynyt minun muistinaikaani. Ja toinen päivä on aivan samanlainen kuin toinenkin. Ei niin että ihmeeksi muuta erotusta, kuin mikä päivällispöydässä ilmestyy, siellä kun, näette, on vuoron puuroa, vuoron velliä, vuoron lihasoppaa ja niin pois päin.

ELISABETH. Kiitä luojaa siitä, lapseni.

HANNA. Kyllä koti on hyvä, tiedätkös. Voi, kuinka se on hyvä! Jahkapa olisit vuodentakaan poikessa, Maiju, niin jo sen huomaisit.—Mutta, missä pappa?

ELISABETH. Hän äsken ikään meni »Aamuruskon» toimistoon.

JUSSI. Mitä? Kuuluuko pappa siihen lehteen?

ELISABETH. Ei juuri suorastaan.

JUSSI. No, sitä hän minäkin.

ELISABETH. Mutta kyllä hän siihen usein kirjoittaa.

JUSSI. Vai ovat ne houkutelleet isä-ukonkin mukaan. Kas vaan!

TEUVO. Onhan se vallan luonnollista.

MAIJU. Kuulkaa! Teidän olisi pitänyt tulla tänne viikkoa ennemmin, niin olisitte saaneet tanssia suomalaisella seuralla.

TEUVO. Pidättekö te tanssista, neiti. Maiju?

MAIJU. Pidän! ja kovasti! Tanssisin vaikka joka päivä, varsinkin masurkkaa. Siihen olen hirveästi innostunut.

HANNA Ja sinä osaat? Oletko käynyt masurkkakurssin?

MAIJU. E—oho! Vai pappa olisi antanut! Ei, mutta minä opin niiltä, jotka kävivät, ja seuralla tanssin kuin mies.

TEUVO. Kuin mies?

MAIJU. Kuin—kuin mestari, minä tarkoitin.

JUSSI. Ja mamman kuullen sinä tuosta kerskaat?

MAIJU (kietoo käsivartensa Elisabethin kaulaan) Mamman kuullen.

JUSSI. Eikä mamma virka mitään?

MAIJU. Ei mitään.

ELISABETH (hymyillen). Mitäpä se auttaisi.

MAIJU. Mamma ei ole vaarallinen. Mamman kuullen saa puhua jos mitä.
Toista pappa—

JUSSI. No niin, hän—?

MAIJU. Pappa on semmoinen luja prinsiippi-ihminen, niinkuin tiedät.

ELISABETH. Jotako mamma ei ole?

MAIJU. On, on, tietysti, onhan mammakin. Mutta mamma on niin herttainen ja hyvä samalla.

JUSSI. Jotako pappa ei ole?—Maiju rukka, sinä puhut itsesi pussiin vähän väliä.

MAIJU. Kuinka sinä olet ilkeä? En puhu enää mitään, koska tartutaan kiinni jok'ainoan sanaan.

HANNA. Se on niin Jussin tapaista. Mutta elä ole milläsikään, kyllä hän siltä on hyvä poika.

JUSSI. Poika? Olenko minä poika?

MAIJU. Sekös pisti!

JUSSI. Muistaakseni olen neljä vuotta sinua vanhempi, Hanna.

HANNA. (hymyillen). Saatatpa olla, ei sitä kaikin ajoin luulisi.

MAIJU. Tytöt näetkös kun kehittyvät aikaisemmin.

TEUVO. Hyvä, hyvä! Mitä osaat sanoa siihen, Jussi?

JUSSI. Olkaa jo vaiti!

MAIJU. Niin että meitä oikeastaan—voi pitää veljeämme vanhempina.

JUSSI (yrittää ottaa häntä syliin). Sinuakinko?—Pikku lasta.

MAIJU (pujahtaa pois). Eläs! Minä en olekaan enää mikään »pikku lapsi». Mamma sen sanoi juuri tänään. Ja kohta saatte nähdä—

JUSSI. No, hei! Mitähän nyt tapahtuneekaan?

MAIJU. Kohta saatte nähdä, että minulla on enemmän itsenäisyyttä kuin yhdelläkään teistä.

TEUVO. Ahaa—emansipatioonia!

JUSSI. Varjele taivas! Joko rupeavat lapsetkin elämöimään! Eikö meillä ollut ihan tarpeeksi naiskysymyksessä?—

MAIJU. Jussi! Malta sinä

JUSSI. Teuvo,—tule. pois! Muuten joudumme ojasta allikkoon,— naiskysymyksestä Helsingissä laps'kysymykseen täällä.

MAIJU. Minä en ole mikään lapsi, kuuletko sinä—

JUSSI. Tule, tule—

TEUVO (seuraa). Aivanko todella—?

ELISABETH. Ei, mutta—Jussi! Mihinkä nyt?

JUSSI. Peseytymään, mamma. Ja tavaroitamme korjaamaan.

ELISABETH. No niin! Minä tulen näyttämään teille laatikot, joihin saatte panna vaatteenne. (Menevät eteiseen.)

MAIJU. Ähä! Täytyipäs Jussin ottaa käpälämäkeen. Täytyipäs, täytyipäs!

HANNA. Anna heidän mennä, ja tule sinä kertomaan, mitä kaikkea täällä on tapahtunut sill'aikaa!

MAIJU. Mutta johan sinä sen kuudit! Ei mitään! Ei tuon taivaallista!— Sinulla tuota lienee kertomista. Sieltä suuresta, avarasta maailmasta! Voi, jos pääsisin minäkin—! Niin, kuule—on minulla sentään jotain. Jotain kumman kummaa. Mutta hst! se on suuri salaisuus.

HANNA. Koskeeko meidän perhettä?

MAIJU. Koskee, tiedätkös. Meidän perhettä se juuri koskeekin.

HANNA. Mitä se sitten on? Voi, Maiju, sano pian!

MAIJU. Jotain hyvin, hyvin merkillistä. Sinä et voi aavistaa—

HANNA. Elä nyt kiusaa minua. Kerro jo!

MAIJU. Uskallankohan? Sitä,—näes, ei tiedä vielä yksikään ihminen, muuta kuin minä itse. Sano, osaatko olla vaiti?

HANNA. Vielä kysyt. Tiedät sen entiseltäkin.

MAIJU.. Hst! Elä puhu niin kovaa! Ettei vaan kukaan kuulisi. Odotas, kun katson, eikö ole Martha tuolla oven takana. Hän siellä seisoo välistä kurkkimassa. (Katsoo ruokasaliin.) Eipä ole. No niin korvas auki, nyt, sen sanon: (juhlallisessa asennossa)—minä aijon mennä teatteriin. Ruveta näyttelijäksi, ymmärrätkös.

HANNA. Sinä? Elä nyt!

MAIJU. Olen jo kirjoittanut tohtori Bergbomille ja odotan vastausta mitä pikimmin.

HANNA. Mutta, Maiju) Sinä narraat?

MAIJU. Uskot tai et.—Minä en narraa.

HANNA. Mitä sinä ajattelet? Tietääkö mamma?

MAIJU (heittäytyy sohvaan). Ei, herran tähden, ei tiedä kukaan, johan sen sanoin. Ja sinä et saa hiiskahtaa sanaakaan, et ainoallekaan ihmiselle, muista se! Sitten vasta ilmoitan papalle ja mammalle, kun kaikki on selvillä. Huuh uuh—tulsoon silloin koko myrsky yhtä haavaa.

HANNA. Hepä kieltävät jyrkästi, siitä voit olla varma.

MAIJU. Kieltäkööt! Minä menen sittenkin.

HANNA. Ja milloin olet tuon päähäsi saanut?

MAIJU. Oöh, se on siellä pyörinyt jo kauvan aikaa. Siitä saakka, kun koulussa kerran Lucie-juhlanäyteltiin »Prinsessa Törnroosaa», ja minä siinä onnistuin niin hyvin, että kaikki ihmettelivät. Pappa oli vihainen, kun sai sen tietää, ja iski johtajattaren kimppuun kuin syötävä—

HANNA (hymyillen). Herra ihme, kuinka sinä puhut!

MAIJU. Mutta »hast du mein kirjavajalkainen vasikka gesehen», se oli liian myöhäistä: minä jo tiesin, miksi minä olin luotu, ja mikä minun tehtäväni tässä elämässä on!

HANNA. Tuosta ainoasta kerrasta sen päätät?

MAIJU. Ei, laps' kulta, minä olen sen jälkeen näytellyt joka päivä.

HANNA. Näytellyt? Missä? Kenen kanssa?

MAIJU. Yksikseni, täällä kotona. Tai oikeammin näiden kasvien ja huonekalujen kanssa. Tuo ficus tuolla on tavallisesti ollut rakastajana.—Komea rakastaja—eikö totta?—Ja se on minulle niin uskollinen—ihan niinkuin minäkin sille.

HANNA. Kyllä olet lapsellinen!

MAIJU. Ajatteles, mitä tapahtui kerran. Minä näyttelen Juliana puutarha-kohtauksessa. Olen nostanut tään nojatuolin pöydälle ja kiipeän sinne ylös. Karmi on ikkunalautana ja ficus seisoo Romeona alhaalla lattialla. En kuolemakseni tiennyt että pappa oli kotona. Deklameeraan sitten innoissani:

"—Oi, armas Romeo, jos lemmit, niin se suoraan lausu; tai jos liian pian voitetuks' mun luulet, rupean tylyks', häijyks', kiellon annan, kun kosit; muuten en, en millään lailla."

—En kuule ensinkään, kun pappa avaa oven ja seisoo takanani. »Mitä kummaa sinä täällä vehkeilet?» kaikuu karskea ääni takanani. Minä alas semmoista hampua, että olin päälleni lentää.

HANNA. Noo? Ja sitten?

MAIJU. Ei sen enempää.—Nostin kauniisti Romeoni paikoilleen tuonne ja hajoitin balkongin.

HANNA (nauraa).

MAIJU. Sinä vaan naurat. Mutta annahan olla, minusta vielä tulee jotain. Jotain suurta!

HANNA (vakavana). Elä, Maiju rakas, kuvittele liikoja. Jos hyvinkin petyt,

MAIJU. Ole vaiti, minä en pety.

HANNA. Sen on moni tehnyt, ja monen elämä on semmoisesta pettymisestä särkynyt.

MAIJU. Sinä et sitten usko, että minulla on lahjoja?

HANNA. Hyvänen aika, enhän minä tiedä, näes. Minä vaan varoitin.

MAIJU. Mutta kun minä vakuutan—?

HANNA. No, no, saattaa sinulla olla; en kiellä enkä myönnä, ennenkuin näen.

MAIJU. Sepä kumma, ettei minulla olisi! Ja etten sitä itse parhaiten tietäisi.—Ensi tilassa minä teille näyttelen. Saapas nähdä, mitä silloin sanot. Luulen, että hämmästyit.

HANNA. Olen oikein utelias—

MAIJU. Tuntuu ehkä vähän ilkeältä näytellä omille ihmisille,—vieraille olisi paljon helpompaa.

HANNA. Noo, eikö se ole yhdentekevää.

MAIJU. Kun ei välitä, niinkö?—Koettaa vaan ajatella, ettei ole ketään katsomassa.

HANNA. Vaikka niinkin.—Kuule, siellä on vieraita eteisessä.

MAIJU. Taivas!—Täti Savén ja täti Emilia! Minä onneton, kun unohdin papan asian. Nyt minut paha perii—ihan elävänä.

HANNA. Mitä se on? Mikä sinulla on hätänä?

MAIJU. Mene sinne ottamaan heitä vastaan. Kylläpähän kuulet mene, mene!—Tästä mahtaa tulla kaunis soppa.

HANNA (menee eteiseen). Tervetultua!—On, kyllä mamma on kotona— Tänä päivänä »Elias Lönnrotissa«—Kiitoksia—tehkää vaan hyvin ja käykää sisään—

MAIJU. Mitä nyt teen? He minut tappavat varmaan. Mamma, missä mamma?
(Juoksee ruokasaliin. Rouva Savén ja neiti Vuorio tulevat.)

ROUVA SAVÉN. Meitäkö Maiju niin säikähti, että juoksi pakoon?

NEITI VUORIO. Meitä tietysti. Nuoret eivät suvaitse vanhoja. Sen olemme kokeneet ennenkin.

HANNA. Hyvä täti!—Maiju varmaan meni mammaa hakemaan.—Tehkää hyvin ja käykää istumaan.
(Elisabeth ja Maiju tulevat.)

ELISABETH. Kun en muistanut minäkään tässä ilossa.—Hyvää päivää,
Rosina, päivää, Emilia.

MAIJU (kumartaa ja tervehtii).

ELISABETH. Maiju raukka on täällä vallan onnettomana.

ROUVA SAVÉN. Ja mistä syystä?

ELISABETH. Pappa käskee häntä täti Savénin luokse asialle ja hän unohtaa.

ROUVA SAVÉN. No, minä jo ihmettelinkin, miksi en mitään vastausta saanut.—Kuinka on? Tuleeko pastori meille lukemaan tänä iltana?

ELISABETH. Kyllä tulee, mutta vasta tuolla kahdeksan aikaan, ennemmin hän ei pääse.

ROUVA SAVÉN. Sepä vallan erinomaista! Minä luulen, että kokoukseen tulee paljon jäseniä tänä iltana, juuri siinä toivossa, että saavat kuulla pastoria.

NEITI VUORIO. Me tulimme teitä hakemaan. Tietysti te lähdette mukaan kaikki?

ELISABETH. Niin, minä en oikein tiedä, mitä nämä vastatulleet sanovat.
Jaksavatko he matkan jäljestä—?

NEITI VUORIO. Aina sitä jaksaa, kun vaan on halua.—Mitä arvelet,
Hanna?

HANNA. Jos mamma tahtoo—

MAIJU. Hanna—se on vaan pakana-yhdistyksen ompelu-ilta—(hiljaa nykäisten häntä). Ei mennä, elä lupaa!

ROUVA SAVÉN.—Ei »pakana-yhdistyksen», Maiju, vaan »lähetys-seuran».

MAIJU. Niin, niin, »lähetys-seuran»,—jossa pakanain lapsille ommellaan vaatteita—(hiljaa) kiellä, Jumalan luoma—kiellä!

ROUVA SAVÉN. Niin, siellä ommellaan vaatteita noille alastomille raukoille, jotka saavat kasvaa kuin metsän pedot, ilman hoitoa, ilman kasvatusta, kaukana kristillisten ihmisten parista.

NEITI VUORIO. Villien keskessä, joilta oppivat vaan raakuutta ja kaikkea paha, etteivät ymmärrä, poloiset, hävetä edes alastomuuttaankaan. Eikö se ole kauheata?

ROUVA SAVÉN. Me olemme koettaneet tälläkin seudulla herättää sääliä heitä kohtaan ja pastorin avulla olemme arvon saaneet ompeluseuran kokoon. Siinä on nyt viisikymmentä jäsentä, kaikki hartaita kristityitä, jotka mielellään uhraavat aikansa ja voimansa rakkauden töissä.

NEITI VUORIO. Onhan meillä paljon ystäviä,—jos toiselta puolen on paljon vastustajiakin, jotka eivät muuta tee kuin pilkkaavat ja ivaavat meidän harrastuksiamme yksin julkisuudessakin.

HANNA. Ketkä on niin pahoja?

MAIJU. Niin—ketkähän ne ovat niin pahoja?

ELISABETH. Ei tarvitse heistä välittää.

ROUVA SAVÉN. Ei, tietysti. Ilolla kärsimme täällä häväistystä Herramme tähden. Se on kunniamme. Ja tulevassa elämässä siitä palkan saavutamme.

NEITI VUORIO. Se vaan on surullista, että löytyy ihmisiä, jotka ovat niin paatuneita—

MAIJU. Että panettelevat ja juoruavat—

ELISABETH. Kuinka päätämme sitten? Lähdemmekö vai ei?

MAIJU. Ei!—Ei lähdetä. Hannakin näyttää niin väsyneeltä.

HANNA. Jospa sentään lähtisimme, niin saisimme nähdä pappaa vähän pikemmin. Hän varmaan menee »Aamuruskon» toimistosta sinne suoraan?

ELISABETH. Niin luulen. Ja mielellään hän soisi meidän olevan siellä.

HANNA. Niin, emmeköhän sitten—

MAIJU. Kuullaan ensin, mamma, mitä Jussikin sanoo ja herra Rastas.

ELISABETH. Ehkä menet kutsumaan heitä tänne.

MAIJU Kyllä!—Mutta elkää päättäkö mitään sill'aikaa. (Hän juoksee ruokasaliin.)

ROUVA SAVÉN. Kuinka hauskaa, jos tulisitte sinne kaikki. Nuoret ovat meitä tähän saakka ylipäätään karttaneet—mikä siihen lienee syynä?

NEITI VUORIO. Meillä kun ei ole tarjota sitä, mikä lihalle ja verelle olisi mieluista.

ROUVA SAVÉN. Siinä kait se on.—Niin, niin, siinä kait se on. (Jussi, Teuvo ja Maiju tulevat. Edelliset tervehtivät, Teuvo esitellään.)

ELISABETH. Täällä on kysymys—

JUSSI. Me jo tiedämme.—Maiju kertoi.

ELISABETH. Ja mitä teette? Tuletteko mukaan?

JUSSI (hymyillen) Niin, mekö?—Ei, mamma!

TEUVO. Emmehän me osaa ommella edes—emme ole käyneet yhteiskoulua.

ROUVA SAVÉN. Voi, eihän teidän tarvitse ommella, tulette muuten vaan. Näytätte että hyväksytte asian.

NEITI VUORIO. Niin, ja tehdäänhän siellä muutakin, ei vaan ommella. Keskustellaan, luetaan.

Tiedättekö, siinä on jotain mieltä ylentävää tuossa meidän pyrinössämme. Minä ainakin palajan sieltä joka kerta parempana ihmisenä, kuin olen sinne mennyt.

JUSSI. Vai niin? Kuinkahan hyväksi mahdatte sitten lopulta tullakaan?

HANNA. Jussi,—käytkö ruokasaliin, minulla olisi sinulle vähän puhuttavaa.

JUSSI. Tarpeetonta!—Minä tiedän puhumattasikin, mitä sinulla on sydämellä!

HANNA. Hyvä Jussi—!

JUSSI. En minä ole hyvä. En ole tehnyt vielä ainoallekaan neekeri-penikalle paitaa.

ELISABETH (lempeästi nuhdellen). Sinä et ole hyvä. Se kyllä näkyy.

JUSSI. Ja sentään mamma minusta pitää, vaikka olenkin tällainen,—eikö totta?

ELISABETH. Irvihammas!

ROUVA SAVÉN. Kello on jo paljon.—Teiltä ei sitten tule ketään?

NEITI VUORIO. Kuulethan sen. Turhaa toivoakaan.

HANNA: Mamma, eikö me—?

ELISABETH. Me lähdemme kaikessa tapauksessa.—Jääkööt nämä kotiin.

MAIJU. Hanna, tule ensin tänne, kun supatan sinulle pikkuisen. (Rouva Savén ja neiti Vuorio sanovat jäähyväiset ja menevät eteiseen, jonne Elisabeth heitä seuraa.)

MAIJU. Anna mamman mennä heidän kanssaan, jää sinä kotiin, minä näyttelen kohtauksia Noorasta sillä aikaa.

JUSSI. Näytteletkö sinä kohtauksia Noorasta?

MAIJU. Näyttelen,—jos sinä olet Helmerinä?

JUSSI. Teuvo olkoon Helmerinä, minä ennemmin vaikka soitan tarantellaa.

MAIJU. Hyvä, hyvä!—Herra Rastas on Helmerinä.

TEUVO. Mutta enhän minä osaa. En ole vielä eläissäni näytellyt.

MAIJU. Ei se tee mitään. Kerta ensimmäinen!

ELISABETH (eteisestä). No, Hanna! Me olemme jo valmiita!

HANNA. Minä tulen.—Pitäkää kenraaliharjoitus tänään. Huomenna tai jonakuna muuna päivänä näyttelette sitten oikein—niin saamme mekin nähdä.

MAIJU. Hanna, Hanna, Enpä olisi uskonut sinua tuommoiseksi.

JUSSI. Mutta, Hanna, oletko sinä hassu? Viitsit todellakin mennä sinne Siionin virsiä veisaamaan, noiden vanhojen akkojen kanssa.

HANNA. Tulen minäkin vanhaksi aikaa voittaen. (menee.)

JUSSI. Laittaisivat ensin vaatteita kylmän ilmanalan lapsille.

TEUVO. Ajattelin juuri sanoa samaa.

JUSSI. Ja antaisivat neekerien olla oloillaan,—niin pysyisivät ehken paljon onnellisempina.

TEUVO. No, varmaan. Kun saisivat elää luonnollista elämää—

MAIJU (etagerin luona). Kuulkaa, emmekö aloita nyt heti?—Täällä on kirja, herra Rastas.—Lukekaa Helmerin osaa, sillä välin kuin minä käyn hiukan koristelemassa itseäni. (Menee ruokasaliin.)

JUSSI. Minä, tohtori Rank, istun valmiiksi tänne pianon ääreen.

TEUVO. Saadaanpas nähdä, kuinka hyviä näyttelijöitä me ollaan.

JUSSI. Kaiketi olet nähnyt Nooraa suomalaisessa teatterissa?

TEUVO. Olen toki! Montakin kertaa.

JUSSI. Ei sitten hätää. Tee vaan niinkuin näit herra Ahlbergin tekevän.
(Teuvo katselee kirjaa, Jussi soittelee alkua tarantellaan.)

MAIJU (ruokasalista). Joko saa tulla?

TEUVO. Kyllä minun puolestani!

JUSSI. Minä otan sitten alusta.

MAIJU (tulee sisään koristeltuna, kastrullin kansi tamburiinina). Soittakaa, tohtori Rank, nyt tahdon tanssia! (Jussi soittaa, Maiju tanssii.)

TEUVO. Hitaammin—hitaammin.

MAIJU. En voi toisin.

TEUVO. Ei noin hurjasti, Noora.

MAIJU. Juuri niin pitää olla.

TEUVO. Ei, ei, se ei millään lailla käy laatuun.

MAIJU (heiluttaa kastrullin kantta). Sanoinhan minä sen! (Pastori tulee eteiseen, asettaa keppinsä ja hattunsa pois ja tulee viimein ovelle, jossa pysähtyy katselemaan. He eivät häntä huomaa.)

MAIJU. Tässä näet iloa, Kristiina.

TEUVO. Rank, lakkaa soittamasta, onhan tämä selvää hulluutta. Lakkaa, sanon minä. (Jussi lakkaa. Maiju pysähtyy ja putoo taaksepäin Teuvon käsivarrelle.)

TEUVO. Tätäpä en olisi uskonut. Olethan unohtanut kaikki, mitä sinulle opetin.

MAIJU (viskaa pois kastrullin kannen). Näetkös sen nyt itsekin?

TEUVO. Tässä tarvitaan oikein johdatusta.

MAIJU. Niin, näethän, kuinka tarpeellista se on. Sinun pitää johdattaa minua viimeiseen asti, Torvald.

TEUVO. Siihen voit täydellisesti luottaa.

MAIJU. Ei sinulla saa tänään eikä huomenna olla mitään muuta mielessä paitsi minua—et saa aukaista mitään kirjettä—et kirjelaatikkoakaan.

TEUVO. Ahaa, sinä yhä vielä pelkääät tuota miestä?

MAIJU. Pelkään, pelkään sitäkin.

PASTORI (ovella). Mi-mitä tämä on? Maiju, oletko sinä—?

MAIJU (hyppää ylös). Pappa—!

JUSSI. Hyvää iltaa, pappa! Terveisiä Helsingistä!

PASTORI. Hyvää iltaa!

JUSSI. Toverini, Teuvo Rastas. On tullut tänne Savoan kesää viettämään.

PASTORI. Terve, terve!—Mihinkä sinä menet, Maiju!

MAIJU. Ajattelin—toimittaa teetä sisään.

JUSSI. Me täällä harjoittelimme näyttelemistä juuri kun pappa tuli.

PASTORI. Maijun tuumia, arvaamma.—Sille pistää päähän milloin minkinlaisia hullutuksia, joilla tuottaa minulle ainaista mieliharmia.

JUSSI. Elkää toruko, pappa, tämä ei ollut mitään vaarallista. Meitä hauskuuttaakseen hän sen vaan teki, kun mamma ja Hanna menivät ompeluseuraan.

PASTORI. Ja sinä et mennyt, vaikka minä nimenomaan käskin?

MAIJU. Kun jäi Jussikin kotiin Ja herra Rastas.

PASTORI. Kuuluiko se sinuun?

JUSSI. Hän ei tahtonut jättää meitä yksin näin ensi iltana. Hyvä tarkoitushan Maijulla siinä oli.

PASTORI. Kyllä minä ne tunnen ne tarkoitukset.—Pian päällesi nyt ja laita itsesi sinne,—minä tulen kohta jäljessä.

JUSSI. Mutta, pappa, täytyykö hänen tosiaankin mennä?

PASTORI. Täytyy. Se oli päätetty aikoja sitten.—Noh—? Mitä sinä viivyttelet? (Maiju menee.)

PASTORI.—No niin!—Vai te olette tulleet—Savoon kesää viettämään, herra—kuinka olikaan nimenne?

TEUVO. Rastas.

PASTORI. Rastas, aivan oikein.—Niin, onko aikomus tutustua Savon kansaan, vai muutenko vaan—?

TEUVO. Olihan minulla vähän sekini mielessä—Jussi kun sitä on niin kehunut—

PASTORI. Niin, Jussi on kovasti kiintynyt tähän paikkakuntaan. Ja—ja ja—ja eikä se ihme olekaan. Onhan täällä paljon hyvää—paljon hyvää, jos paljon pahaakin.—Sinä tulit muuten parhaasen aikaan, Jussi. Aivan kuin lähetettynä. Minulla on täällä laveat tuumat—olin juuri »Aamuruskon» toimistossa, ja pistäysin katsomaan olitko jo kotona.— Niin on,—laveat tuumat, joihin tarvitsen sinun apuasi.

JUSSI: Onpa hauska kuulla—?

PASTORI. En jouda nyt tällä hetkellä niistä puhumaan sen enempää.— Jätetään aamuun.—Mielelläni tosin olisin tahtonut saada asiat selville niin pian kuin mahdollista... Mutta kun tulini heille luvanneeksi, — niin, mennä minun täytyy. Ei siinä auta. Jätetään aamuun, niinkuin sanoin. Ennätämmehän sittenkin vielä.—Ne minua siellä odottavat— hyvästi, siksi aikaa! (Hän menee.)

JUSSI. Hyvästi, hyvästi! Mitä lienee ukolla mielessä?

TEUVO. Jotain erinomaista.

JUSSI. Jotain erinomaista se oli kaikesta päättäen.

TEUVO. Minä arvaan.

JUSSI. Noo—?

TEUVO. Hän aikoo sinut naittaa.

JUSSI. Ole vaiti!

TEUVO. Saatpas nähdä. Hän tahtoo saada sinut kristillisen avioliiton turvalliseen satamaan.

JUSSI. Turha vaiva! Minua se satama ei ollenkaan houkuttele.—Mutta milläs lailla me vietämme tätä iltaa, kun jättivät meidät näinikään?

TEUVO. Emmekö lähde kävelemään?

JUSSI. Niemelle, niin! Aivan oikein. Ja otamme siellä pikku tuutingit.

TEUVO. Se sopii!

(Esirippu alas.)

TOINEN NÄYTÖS.

(Seuraava aamu. Sama huone. Elisabeth kastelee kukkia. Pastori istuu kiikkutuolissa ja polttaa piippua.)

PASTORI. Sinun täytyy pitää Maijua paremmin silmällä. Ei antaa hänelle liian paljon vapautta. Eikä milloinkaan jättää häntä yksin nuorten miesten kanssa. Ei millään ehdolla.

ELISABETH. Mutta sitä on melkein mahdoton välttää. Ja kun hän kumminkin piakkoin on lähetettävä ulos maailmaan.

PASTORI. Mihinkä sitten?

ELISABETH. Noo jatko-opistoon, arvelen, niinkuin Hannakin. Johan siitä viime vuonna oli puhetta. Etkö muista?

PASTORI. Ehkä! Mutta nyt ovat asiat kääntyneet toisin. Minulla ei ole varaa kustantaa häntä jatko-opistoon. Hannankin täytyy keskeyttää— ajattelin juuri mainita sinulle siitä.

ELISABETH. Hannanko keskeyttää? Mutta sehän on mahdotonta. Nyt, kun hänellä on vaan vuosi jäljellä.

PASTORI. No niin,—vuosi jäljellä! Mutta mitä se häntä oikeastaan hyödyttää? Opettajan paikkaa hän tuskin saa—kilpailu on jo siksi suuri. Ja muussa tapauksessa ei hän niillä tiedoillaan tee juuri mitään.

ELISABETH. Hanna raukka! Kuinka hän mahtaa tulla tästä pahoilleen.

PASTORI. Hm—ikävä kyllä.—Vaan minkä sille voi?

ELISABETH. Niin ahkera kuin hän on ollut ja niin suurella halulla kuin hän on koettanut edistyä.

PASTORI. Ahkera hän on, sen kyllä myönnän, mutta lahjoja—niitä häneltä puuttuu.

ELISABETH. Mistä sen tiedät? Et siitä koskaan ole selkoa ottanut.

PASTORI (kohottaa olkapäitään). Näkeehän sen.

ELISABETH. Minä luulen aivan päinvastoin. Enkä tiedä—mutta minusta on suorastaan väärin pakoittaa häntä nyt lopettamaan—ja jättämään kaikki kesken.

PASTORI. Minkä sille voi? Minulla ei ole varaa, niinkuin jo sanoin. Ja velkaa en tahdo tehdä, se on vastoin prinssiippiäni.

ELISABETH. Mutta, hyvä Henrik, onhan meillä riittänyt tähänkin asti.—

PASTORI. Tähän asti en ole tarvinnut rahoja muuanne, sen vuoksi olen voinut käyttää niitä yksinomaan perheeni hyväksi. Nyt on toisin. Yleiset asiat tarvitsevat kannatusta, nekin. Niitä ei käy enää laiminlyöminen.

ELISABETH. Ethän niitä ole laiminlyönyt, Henrik. Tunnollisesti olet aina hoitanut virkasi.

PASTORI. Siinäpä ei ole tarpeeksi—näinä aikoina. Epäusko leviää leviämistään. Sanaa ei lueta,—saarnaa kuunnella, sakramenttia ei nautita. Yhteiskunnassa ja valtiossa liikkuu hajoittavia aatevirtauksia. Niitä täytyy pontevasti vastustaa, muuten kukistavat kirkkomme tykkänään.

ELISABETH. Vastustaa, niin. Mutta millä tavalla?

PASTORI. Etupäässä sanomalehtien kautta. Niillä on mahti ja valta nykyaikana. Ne ne ohjaavat yleistä mielipidettä. Vievät ihmisiä laumoittain mukanaan minne tahtovat.

ELISABETH. Sinä et sitten luota enää kirkon omaan sisälliseen voimaan?

PASTORI. Sen—sisälliseen voimaan?

ELISABETH. Niin, hengelliseen voimaan, minä tarkoitan.

PASTORI. Kyllä ymmärrän. Ja miksi en siihen luottaisi? Tietysti minä luotan. Mutta eihän se estä minua sanomalehden toimesta.

ELISABETH. Aijotko perustaa uskonnollisen aikakauslehden?

PASTORI. Eikä—ei! Näitä minä vaan ajattelen, näitä tavallisia paikkakunta-lehtiä. Niiden kauttahan ne juuri levittävät kansaan tuota epäuskon myrkyä, mutta kun me saamme ne pappien, taikka ylipäätään kristillismielisten haltuun, niin—Missä muuten Jussi on? Nukkuuko hän vielä?

ELISABETH. En tiedä, minä laitan katsomaan. (Menee oikeaan ja tulet vähän päästä takaisin.)

PASTORI. Näes, nyt on asia sillä lailla, että tämä »Aamurusko» on tuottanut kustantajalleen suurta tappiota viime vuonna, ja hän aikoo sen vuoksi luopua siitä tykkänään, Mutta lehti on, niinkuin tiedät, perustettu juuri vastapainoksi noille epäkristillisille, niin sanotuille »vapaamielisille»,—emmekä siis millään ehdolla voi antaa sen kuolla. Olemme pitäneet useita kokouksia, joissa on keskusteltu ja tuumailtu sinne, tänne. Ja illalla viimein päättyi siihen, että minä sen otin.

ELISABETH. Kustannettavaksesi?

PASTORI. Sekä kustannettavakseni että toimitettavakseni. Kaikki tyyni käy minun edesvastauksellani.

ELISABETH.. Mutta—kuinka sinä ennätät? menehän aikasi ihan tarkkaan omissa toimissasi.

PASTORI. Täytyy panna yötä lisäksi—ellei muu auta.

ELISABETH. Ja sitten—onko hyvä hajoittaa voimiaan? Nyt juuri kun kirkko niitä kysyy enemmän kuin milloinkaan tätä ennen. Siellähän pappien tulisi työtä tehdä,—korjata epäkohtia, puhdistaa, elähyttää—

PASTORI. Sitähän teemme, sitähän olemme tehneet kaiken aikaa.

ELISABETH. Jospa olette erehtyneet ja menneet väärään suuntaan? Minusta väliin tuntuu—

PASTORI. Mitä tuntuu?

ELISABETH. Kuin olisivat vastustajamme jossakin määrin oikeassa.

PASTORI. Sinä alat hermostuttaa minua.—Hekö oikeassa? Jumalan kieltäjät, epäuskon levittäjät. Ei sitä pitäisi puhua tuolla tavalla, vaikka onkin nainen.—No, tuollahan Jussi tulee. Hyvää huomenta! Pitkäänpä sinä olet maannut.

JUSSI. Pitkään.—Viivymme kovin myöhään illalla niemellä—

PASTORI. Paha tapa. Semmoista tulisi välttää.—Mutta emme nyt huoli puhua siitä tällä kertaa. Tahtoisin keskustella tärkeistä asioista kanssasi.

JUSSI. Niin, pappa eilen jo mainitsi jotain semmoista.

MAIJU (ruokasalista). Mammaa! Mamma tulisi tänne vähäisen! (Katsoo ovelta.) Pikipäin vaan, uunia katsomaan, että jos siellä on paras lämmin peparikaakulle.

ELISABETH. Minä tulen. (Ottaa ruiskukannun ynnä kukkaruukuista keräämänsä roskat, ja poistuu oikeaan.)

PASTORI. Sinäkö kirjoitit »Suomettareen» tässä talvella muutamia pieniä kertomuksia »Jussin» nimimerkillä?

JUSSI. Minähän se olin. Pieniä kynäpiirteitä vaan—

PASTORI. Arvasin juuri. Vai ne olivat sinun kirjoittamiasi.

JUSSI. Pappa ne siis luki?

PASTORI. Illalla ne vasta luin oikein, silloin vaan silmäilin. Mutta nyt hain lehdet uudelleen käsille, nähdäkseni, minkälainen kynä sinulla on.

JUSSI. Noo ja mitä pappa sanoo siitä?

PASTORI. Ooja,—hyvä vallan. Sujuva ja selvä.

JUSSI. Samaa ne ovat kehuneet, toveritkin. Ja »Suomettareen» pyysivät vaan enemmän semmoisia.

PASTORI. Sinulla on lahjoja, sinun pitäisi antautua tykkänään sanomalehti-alalle.

JUSSI. Tietääkö pappa—minä olen juuri sitä ajatellut. Sepä hauskaa, että tuumamme sattuivat noin yhteen.

PASTORI. Minulla on jo valmiina ehdotuskin. Tämä meidän lehtemme »Aamurusko»—olet kai sitä seurannut siellä Helsingissä?

JUSSI. No, enpä sanottavasti. Mutta tunnen minä sen kannan yhtä hyvin.

PASTORI. Vakava, kristillismieinen lehti.

JUSSI. Niin, kyllä tiedän.

PASTORI. Olemme sitä koettaneet täällä tukea yksissä miehin.

JUSSI. Illalla kuulin, että pappakin on antanut siihen apuaan.

PASTORI. Olen vaan kirjoittanut yhden ja toisen artikkelin. Mutta nyt tulen jo syksystä vallan päätoimittajaksi—

JUSSI. Eikös mitä! Pappako sanomalehden toimittajaksi?

PASTORI. Ja tässä suhteessa luotin juuri pääasiallisesti sinuun.

JUSSI. Minuun?

PASTORI. Kuules nyt, kuinka olen ajatellut.—Sinä tulisit olemaan sekä sihteerinä että apulaisena. Kokoilet uutisia, kirjoittelet novelleja, »kaikenlaista» ja sen semmoista, pientä, kevyttä. Pääkirjoituksista me kyllä pitäisimme huolen.

JUSSI. Ja lehden kanta tulisi olemaan entisellään?

PASTORI. Jyrkemmäksi minä sen tahdon. Lehti on tähän saakka ollut liian laimea, välistä melkein väritön. Enemmän pontevuutta vaaditaan, jos mieli jotain vaikuttaa.

JUSSI. Ei, pappa—ei ole minusta siihen toimeen.

PASTORI. Miksi ei olisi? Kykenet nyt jo vallan hyvin, sen näkee kirjoituksistasi »Suomettaressa». Ja lisää totut, kun pääset työhön oikein käsiksi.

JUSSI. En minä sen puolesta epäile. Mutta minä kun olen täydellisesti vapaamielinen, pappa. Ja pyrkisin kehittymään juuri realistiseen suuntaan; Enhän minä silloin voi kuulua konservatiiviseen lehteen, millään lailla.

PASTORI. Vapaamielinen, sinä—? Pyrkisit kehittymään realistiseen suuntaan—? Tuohon roskatasaiseen—Mitä joutavia! Sinulla ei vielä ole omia, vakavia mielipiteitä. Tuolla ijällä tavallisesti häilytään sinne tänne. Vähän vanhenet, niin opit ymmärtämään, ettei siinä suunnassa mitään kehitystä hyvään ole, vaan kehitystä pahaan, itsensä ryvettämistä. Lokaviemäriin se johtaa, ei muuhun. Vapaamielinen! Vielä vain! Olet saanut sen päähäsi siellä Helsingissä, kun toiset ovat tyrkyttäneet.—Mutta onpa sinun aika jäädä kotiin, näemmä. On tosiaankin!

JUSSI. En minä ole enää mikään poikanulikka, pappa.—On minussa jo siksi miestä, että osaan itsenäisesti ajatella ja arvostella asioita.

PASTORI. No, enhän minä sitä tarkoittanut.—Tahdon vaan sanoa, että olet vaikutusten alainen, niinkuin nuorena ylipäättään ollaan. Mutta sitä paitse—mitä sinun kantasi oikeastaan tähän kuuluu? Ei sitä kysytä. Kirjoittelet viivan alle tai viimeisille sivuille jotain leikillistä päivän tapauksista tai niin pois päin. Yhtä toista, mitä sattuu. Keveitä, helposti sulavia pätkiä vaan. Vakavammista asioista sinun ei tarvitse puhua sinne eikä tänne. Saat niistä häiritsemättä pitää omat ajatukset, jos niin haluat.

JUSSI. Ei pappa ottaisi samoilla ehdoilla osaa vapaamielisen sanomalehden toimitukseen.

PASTORI. Se on vallan toista. Eri asia tykkänään. Kuinka sinä voit verratakaan? Minulla on varmat vakuutukset, jotka perustuvat ilmoitettuun sanaan. Ja minä olen pappina velvoitettu taistelemaan kirkon ja kristinuskon puolesta.—Vaan siitä emme nyt huoli riidellä. Niinkuin jo sanoin, sinulta ei vaadita enempää kuin antaa voit. Eikä sinun tarvitse puuttua näihin kysymyksiin ollenkaan. Vallan tarpeetonta ylimalkaan, että nuoret puhuvat asioista, joita he eivät kumminkaan ymmärrä. Parempi kun malttavat mieltänsä, siksi kuin viisastuvat ja pystyvät niitä oikein arvostelemaan.

JUSSI. Pappa aivan erehtyy tuossa. Se on juuri kritiikki, joka on nuorten paras ase nykyaikana. Kritiikki, joka hävittää auktoriteetti-uskot ja ennakkoluulot kaikilla aloilla puhumattakaan tyhjänpäiväisistä houreista, joista ihmisparat kerrassaan päästetään vapaiksi.

PASTORI. Kyllä kai! Lapsellista suunpieksämistä vaan, ei muuta mitään. Mutta siitäkin täytyy tehdä loppu, ennenkuin saavat kansan villityksi.
—No niin, päätetty asia siis! Sinä jäät kotiin ensi vuodeksi?

JUSSI. Ei, pappa, heittäkää pois koko tuuma. Minä en voi kirjoittaa siihen lehteen.

PASTORI. Ole vaiti! Sinä voit, ja sillä hyvä. Minä takaan, ettei tule mitään vaikeuksia. Ja pääsethän sitä paitse erillesi, jos siksi näet. Otamme jonkun toisen sijaasi, sillä se on tehty. Mutta nyt koetamme aluksi yhdessä, isä ja poika.

ELISABETH (tulee ruokasalista). Tuletteko ruualle? Siellä on aamiainen pöydässä.

PASTORI (katsoo kelloaan). Minä en jouda. Täytyy lähteä kirjapainoon. Kumma, etteivät ole vielä tuoneet korrehtuuria sieltä.—Niin, Jussi, mieti nyt asiaa, niin huomaat itsekkin, että se on hyvä kaikin puolin.— Noin tunnin päästä tulen takaisin, silloin toivoakseni olet jo selvillä. (Menee.)

JUSSI. Minä en rupea siihen lehteen, en millään ehdolla! Pappa ei saa minua siihen, ei vaikka—! Mutta kyllä hän minua nyt kiusaa, luultavasti, kaiken kesää.—En tiedä kuinka siitä tekisi lopun.

ELISABETH. Tuskinpa hän kiusaa, jos kerran varmasti päätät. Eihän pappa voi sinua pakoittaa. Tulisit muuten syömään nyt, siellä perunat jäähtyvät.

JUSSI. Ei minulla ole nälkä, enkä minä välitä.

ELISABETH (ottaa käsityön). Voi, kuinka olet kärsimätön. ja kuinka vähästä sinä joudut suunnilta pois. Olisit edes Hannan sijassa, mitä silloin sanoisit!

JUSSI. Hannan sijassa? Mikä hänellä on hätänä?

ELISABETH. Kyllä kuulet.

JUSSI. Tuoltahan Hannan ääni kuuluu ruokasalista yhtä iloisena kuin ennenkin.

ELISABETH. Niin—kuulukoon vaan.

JUSSI. Ettäkö hän sitten salaa jotain,—ja teeskentelee iloisuutta?
(Ruokasalin ovelle.) Hanna; tules tänne!

ELISABETH. Ei,—anna hänen syödä.

HANNA. (tulee). Mitä tahdot, Jussi?—minä olen, mamma, lopettanut.

JUSSI. Kuule—mikä sinua vaivaa?

HANNA. Ei mikään.—Kuinka niin?

JUSSI. Kun mamma sanoo.

ELISABETH. Hanna ei itse vielä tiedä koko asiasta.

HANNA. Mistä asiasta?—Mamma, mistä?

ELISABETH. Että sinun nyt, lapseni, täytyy lopettaa kesken jatko-opisto.

HANNA. Voi, minkätähden?

ELISABETH. Pappa tahtoo. Papalla ei ole varaa kustantaa sinua enää.

JUSSI. Sanoiko hän niin?

ELISABETH. Sanoi.

HANNA. Ja sikseenkö sitten jäisivät kaikki luvut? Ijäksi päiviä?

ELISABETH. En tiedä mitään neuvoa.

HANNA. Jospa voisin itse ansaita jollain tavalla?

ELISABETH. Millä, hyvä lapsi?

HANNA. Jos saisin koti-opettajan paikan.

ELISABETH. Ja kaksisataa markkaa palkkaa korkeintaan. Ei sillä säästöjä tehdä.

HANNA. Niin,—ei sillä tehdä säästöjä.

JUSSI. Vai ei ole varaa! Tietäähän sen. Kun täytyy sanomalehtiä kustantaa. Ja hämmentää ihmisten järkeä. Eihän semmoisen »jalon harrastuksen» rinnalla ole mikään minkään arvoista.

ELISABETH. Jussi, elä puhu noin!

HANNA. Puhtaaksikirjoitusta minä myöskin voisin toimittaa.

ELISABETH. Siitäkään ei suurta etua olisi.

HANNA. Eikö minulle sitte aukeaisi mitään mahdollisuutta?—Eikö milloinkaan?

ELISABETH. Rakas lappi!

JUSSI. Elä ole pahoillasi, Hanna. Kyllä minä pidän sinusta huolen.

HANNA. Hyvä Jussi! Sinulla on tarpeeksi huolta vielä omasta tulevaisuudestasi.

JUSSI. Yksi vuosi enää jäljellä, eikö niin?

ELISABETH. Yksi vuosi.

JUSSI. Sinä tulet lopettamaan jatko-opiston, luota siihen. Minä kustannan, minä hankin rahoja.

HANNA. Kuuleeko mamma, kuinka hyväsydäminen hän on?

JUSSI. Puhu siinä nyt hyvistä sydämistä!

ELISABETH. Mutta millä sinä, Jussiseni, rahoja hankkisit, paremmin kuin Hannakaan?

JUSSI. Työlläni. Sepä kumma, ettei tänlainen mies maailmassa työtä löytäisi.

HANNA (laskee kätensä hänen kaulalleen). Minäpä en ota sinun rahojasi. Jonkun keinon vielä keksin, millä itse pystyn ansaitsemaan.

JUSSI. Sinä otat, ja sillä hyvä.

HANNA. Mutta enpä ota,—enpä.—Sinä rakas, herttainen veli!

JUSSI. Elä nyt ole lapsellinen.—No niin, kas niin! Teillä aina pitää oleman niitä tunteita.

MAIJU (ruokasalista). Martha—ottaa pian pois pelliltä loput! Elkää antako palaa! (Tulee juosten, peparkaakku-talrikki kädessä, valkoinen esiliina edessä, hihat ylöskääritynä.) Hihei! Lämpimäisiä,—peparkaakkuja! Missä herra Rastas? (Huutaa takaisin ruokasaliin.) Martha, juoskaa sanomaan, että herra Rastas tulisi tänne heti paikalla. Kiireimmän kautta!—ei aloteta kestiä, ennenkuin hänkin tulee.—Mutta katsella saatte: Jussi, käännä silmäsi tänne'—ovatko kauniita? Tekeekö mielesi?

JUSSI. Tuohan maistaa yksi.

MAIJU. Ei vielä, hyvä herra. »Snälla barn bruka vänta.»—Mammalle annetaan jo edeltäpäin, jos mamma tahtoo, ei muille.

ELISABETH. Mammakin malttaa odottaa.

TEUVO (tulee oikealta).

MAIJU. Joutukaa, joutukaa, herra Rastas! Täällä on suuret peparkaakku-kestit. Istukaa tuonne ja odottakaa. Nyt ne alkavat. Mammalle ensin. Mamma saa ottaa kaksi.

ELISABETH. Kiitos, minä tyydyn yhteen.—

MAIJU. Sitten tulee Hannan vuoro.

HANNA. Kuinka monta?

MAIJU. Yksi vaan!—Herra Rastas, olkaa niin hyvä!

TEUVO. Kiitoksia! Ka' nehän ovat ihan lämpöisiä vielä.

MAIJU. Juur'ikään uunista otetuita.—Jussi, sinä,—hyi, tuota veijaria, kun sieppasi kaksi.—Noo, mitä mamma sanoo? Ovatko hyviä?

ELISABETH. Ei sovi moittia.

TEUVO.. Nämä ovat vallan mainioita.

MAIJU. Niin, enkös osaa leipoa, minä? ja kun niitä tuli vielä niin paljon, likemmä kaksisataa, tietääkö mamma. Pellit eivät tahtoneet riittää mitenkään. Semmoinen siunaus oli sillä taikinalla.—Ja, arvaatteko, mistä se tuli?

HANNA. Noo?

MAIJU. Kun tein taikoja! Pyöritin ruukkua yhdeksän kertaa myötäpäivää ja luin vispatessani. kolmasti »Isä meidän».

ELISABETH. Mutta Maiju!

MAIJU. Kas niin, onko sekin paha, että lukee »Isä meidän»? Tuossa se nyt nähdään. Teinpä niin tai näin, minua aina torutaan. Olkoon, sama se! En lue enää tuon koommin sitä rukousta.

HANNA. Kuinka silloin käy peparkaakkujen?

MAIJU (ottaa pallonsa esille). Käyköön kuinka hyvänsä, minä vähät! Koska minun ei kerran anneta—Hanna, tule leikkimään kammaripelejä.

HANNA (siirtyy lähemmäksi). En minä osaa.

MAIJU. Pian sen opit. Katsele, kun minä heitän.

ELISABETH. Taas!

MAIJU. Sitten tulee Hannan vuoro.

MAIJU. Taas, mamma! Pikkuruisen vaan. Olenhan minä ollut niin ahkera tänään.—Näes nyt, Hanna. Ensin otetaan näin: yksi, kaksi, kolme. Ja sitten tulee tämä: yksi, kaksi, kolme. Sitten yksi, kaksi, jne.

JUSSI. Kuule, Teuvo! Mitä se oli kuin sinä matkalla puhuit »Nuoresta Suomesta»? Etkö sanonut, että tarvitsevat lisävoimia toimitukseen? Keneltä sen kuulit?

TEUVO. Heiltä itseltään, »Nuoren Suomen» miehiltä.

JUSSI. Milloinka?

TEUVO. Aivan hiljan. Siinä juuri lähtiessäni.

JUSSI. Ottaisivatkohan minut? Mitä luulet?

TEUVO. Sinut? No, tietysti ottaisivat mielellä hyvällä, siitä olen ihan patentti.

JUSSI. Mutta jospa ovat jo saaneet.

TEUVO. Niin ottaisivat sittenkin. On sinun kynäsi jo siksi tunnettu. Tahdotkos muuten, niin laitan heti sähkösanoman ja kysyn?

JUSSI. Laita!—Laitapas tosiaankin!

MAIJU (keskeyttää pallonlyönnin) Varro! Kuunnellaan mitä nuo puhuvat. (Kuuntelee, kädet ja pallo selän takana.)

JUSSI. Niin saan sen asian selville heti.

ELISABETH. Rupeisitko sitten kumminkin sanomalehden toimitukseen, Jussi? Ja äsken papalle niin jyrkästi kielsit.

JUSSI. Mutta tähän on vallan toista, mamma. »Nuori Suomi» on vapaamielinen. Siinä saan kirjoittaa aivan oman vakuutukseni mukaan. Katsella asioita omalta kannaltani. Ei, tämä on tykkänään toista!

ELISABETH. Vapaamielinen, sanot? Se on sitten niitä lehtiä, joita pappi juuri vastustaa? Niitä epäkristillisiä?

JUSSI. Ei, mamma pelkää suotta. Ei se itse asiassa ole enemmän »epäkristillinen» kuin »Aamuruskokaan». Eroitus on vaan siinä, ettei se pidä kristillisyyttä keppihevosenaan.

ELISABETH. Mutta, rakas lapsi, kun ne papan mielestä kumminkin ovat vaarallisia.

JUSSI. Niin, minkä minä sille voin? Minun mielestäni taas hänen kannattamansa lehdet ovat

vaarallisia siinä, että ne ihmisiä tyhmentävät. Eivät anna heidän vapaasti harjoittaa ajatuskykyään, vaan sotkevat pois entisenkin.

ELISABETH. Ja mitä seuraa, jos te papan kanssa joudutte vastakkaisiin lehtiin?

HANNA. Elä päätä vielä, Jussi! Mieti huomiseen.

JUSSI. Ei se miettimisestä parane. Tässä on mennyt aikaa hukkaan jo liiaksikin, nyt ruvetaan työhön. Oikein innolla. Ja oma minun asiani, ei siinä kysytä lupaa keneltäkään.

MAIJU (näpäyttää sormiaan.) Hyvä, hyvä! Juuri niin minäkin ajattelen. (Pyörähyttää ympäri ja heittää pari kertaa palloa ilmaan.) Juuri niin minäkin ajattelen.

TEUVO. Minä siis menen.

JUSSI. Mitä pikimmin.

TEUVO (menee eteiseen, josta samassa laskee kirjapainon pojan sisään).
Ylioppilas Valtaria? Käy sisään.—Jussi, täällä eräs poika sinua hakee.

JUSSI. Mikä asia?

POIKA. Pastori käski teitä tulemaan kirjapainoon nyt heti. Siellä on »Aamuruskon» toimittajat, ja ne tahtoisivat teitä tavata.

JUSSI. Minua? Mitä ne minusta?

POIKA. En tiedä. Pastori ei sanonut muuta.

JUSSI. »Aamuruskon» toimittajat? Kyllä en lähde.

ELISABETH. Et lähde?—Vaikka pappa laittoi hakemaan?

JUSSI. Siellä syntyisi meille kiistaa, mamma, vieraiden ihmisten kuullen. Ja mitä siellä teen, kun en kumminkaan aijo ruveta heidän lehteensä?

ELISABETH. Jospa sentään kävisit edes ilmoittamassa?

JUSSI. Minä kirjoitan ennemmin. (Repäisee noteskirjastaan lehden, johon kirjoittaa, antaa sen pojalle.) Vie tämä isälleni. (Poika menee.)

ELISABETH. Mitenkä kirjoitit, Jussi?

JUSSI. Suoraan vaan, niinkuin asia on.

ELISABETH. Senkin, että olet tarjoutunut »Nuoreen Suomeen»?

JUSSI. Sen myös.

ELISABETH (puoliääneen). Mitä tästä tulee!

HANNA. Sinulle aukeaa lavea työala, Jussi, sanomalehden toimittajana.

JUSSI. Niin, eikö totta? Nykyisenä murreaikana varsinkin, kun joka haaralla vaaditaan uudistusta, ja syvää, perinpohjaista uudistusta.

HANNA. Miekkoinen! Nyt pääset tietämään, mitä elämä on.

JUSSI. Toisella kädellään saa heiluttaa miekkaa, toisella rakentaa.

MAIJU. Niinkuin Israelin lapset Jerusalemissa Nehemian aikaan.

JUSSI. Sattuva vertaus.

MAIJU. Onpa se sukkelaa! Jestapoo!

ELISABETH. No, Maiju!

MAIJU., Enhän minä sanonut kuin jestapoo. Onko se nyt mitä vaarallista?—jos mamma tietäisi yhden asian, niin mammakin sanoisi jestapoo.

ELISABETH. Yhden asian?

MAIJU. Joka on niin viisasta, niin äärettömän viisasta! Ja jota ei tiedä kukaan muu paitsi Hanna ja minä. Elä virka mitään, Hanna.—»Tyst, tyst, lilla råtta, katten söker efter dig.» (Heittelee palloaan.) Elä hiisku, hiirulainen, katti...

JUSSI. Sano minulle!

MAIJU. E—oho! Vai minä sanoisin En—en, en, vaikka mikä olisi. Elä luulekaan! (Heittelee palloa ja hyräilee.) »Jyrkän vuoren rinnassa niitä kauniita kukkia kasvaa. Kahden nuoren rakkaus se palaa niinkuin rasva—»

JUSSI. Kuule, ketä se koskee?

MAIJU. Minua! Ei ketään muuta kuin minua.—Niin, koskee se vainen teatteriakin—ja yleisöä—ja suomalaista taidetta—

JUSSI. No, minä jo arvaan. Sinä kai aijot näyttelijäksi.

MAIJU. Hyi, Jussi, kuinka sinä olet ilkeä.

HANNA. Siinä oli! Nyt on salaisuutesi ilmi.

MAIJU. Että sinä saatat olla, Jussi, niin hirmuisen paha.

JUSSI. Minunko syykseni sen panet? Itsehän sinä ilmoitit.

MAIJU. Kukaan muu ei olisi hoksannut—

ELISABETH. Elä rupea hulluttelemaan, hyvä lapsi. Meillä on kylläksi tosissakin.

MAIJU. Ei se ole hulluttelemista, mamma. Saan minä seurata taipumuksiani yhtä hyvin kuin Jussikin.

ELISABETH. Sinä olet lapsi, mitä sinä vielä ymmärrät taipumuksistasi.

MAIJU (puoli-itkussa). Niin, tuossa se taas on! Nyt mamma taas sanoo minua lapseksi. Mutta antaahan olla, vielä minä näytän—

HANNA. Hiljaa, pappa tulee—

MAIJU. Elkää edes virkkako mitään papalle. Ettehän virka?—Mamma, rakas, kulta—(Pakenee oikeaan samassa kuin Pastori tulee eteisestä.)

PASTORI. Jussi, tämä ei ikinä voi olla sinulta täyttä totta.

JUSSI. On, isä.

PASTORI. Mutta sinä et tiedä, mitä teet. Et ole punninnut asiaa.

JUSSI. Se on niin selvä itsestänsä, ettei sitä tarvitse järin paljon punnita.

PASTORI (katsoo kelloaan). Ethän ole vielä kirjoittanut?

JUSSI. En ole kirjoittanut, vaan pyysin Rastasta lähettämään sähkösanoman. Hän on siellä parast'aikaa.

PASTORI. Epuuta! Laita toinen sähkösanoma heti jäljessä, jossa peruutat tarjouksesi.

JUSSI. En minä sitä tee, isä, en missään tapauksessa.

PASTORI (pyyhkii otsaansa). Tunnetko sinä, minkä hengen lapsia »Nuori Suomi» on? Oletko tarkoin seurannut sitä lehteä?

JUSSI. Olen, tietysti. En siihen muuten niin halusta pyrkisikään.

PASTORI. Ja sinä myöskin käsität sen tarkoitusperät?

JUSSI. Täydellisesti. »Nuori Suomi» on vapaamielinen ja harrastaa edistystä.

PASTORI. Niin—edistystä pahassa. Edistystä sillä tiellä, joka kadotukseen vie.

HANNA. Ei, pappa—

PASTORI. Edistystä, sanon minä, sillä tiellä, joka kadotukseen vie. Minä ne tunnen, nuo alasrepivät, hajoittavat pyrinnot. Ei ole ensi kertaa, kun ihmishenki tekee kapinaa Jumalaa vastaan. Hylkää hänen

auktoriteettinsa ja asettaa sijaan oman lyhyen ajatuksensa, joka ei ulotu hetkeä kauvemaksi, maan multaa ylemmäksi, saatikka että se pystyisi käsittämään ijankaikkista, ilmoitettua totuutta.

JUSSI. Papan mielestä pitäisi aina vaan sokeasti uskoa, mitä tyrkytetään, ei käyttää ajatusta eikä järkeä. Mihin ihmiskunta viimein joutuisi sillä tavoin? Hukkuisi varmaan omaan tyhmyyteensä.

PASTORI. Sen se tekee, jos sanan valon hylkää ja heittäytyy oman pimitetyn järkensä nojaan. Tiedätkö, minkälainen se viettävä pinta on, jolla poloinen silloin pyörii? Minä selitän sen sinulle lyhyissä piirteissä.

JUSSI. Olenhan kuullut tuon kaiken jo lapsuudesta saakka.

PASTORI. Ihmisellinen ajatus kun on asetettu Jumalan auktoriteetin sijaan, seuraa siitä tahdon vapaus. Mutta ihmisen tahto on paha hamasta lapsuudesta, sen vuoksi ei tahdon vapaus ole muuta kuin rajattoman itsekkäisyyden vallalle pääsemistä. Ja niin ilmestyy kaikkien sota kaikkia vastaan. Jumalan maailmanjärjestys kumotaan, yhteiskunnalliset lait ja asetukset eivät enää merkitse mitään, jok'ainoa ihminen pyrkii ylös kukkuloille, ei tyydy kukaan laaksossa olemaan.

JUSSI. Mitä pahaa siinä, kun se vaan tapahtuu ansion ja luontaisten kykyjen mukaan, eikä niinkuin tähän asti, että siihen muutamilla on etuoikeus.

PASTORI. Kaikki tahtovat valtaa ja valta on sama kuin oikeus. Mitä ovat nuo niin sanotut uudet aatteet: naiskysymys, työväenkysymys, yleinen äänivalta,—mitä ne muuta ovat kuin juuri itsekkäisyyden ja vallanhimon ilmauksia? Samoja ilmauksia, joita tapaamme kautta koko ihmissuvun historian. Uutta on tässä ainoastaan se julkeus ja röyhkeys, joilla ne meidän aikanamme esiintyvät, ja joille tosiaan ei tähän saakka vertoja löydy.

JUSSI. Ajan henki pyytää auttaa kaikkia ihmisellisiin oikeuksiinsa, se ei salli, että toisia poljetaan, toisia nostetaan.

HANNA. Niin se on, pappa, oikeudentunnosta ja ihmisrakkaudesta ne lähtevät sekä naiskysymys että työväenkysymys, kuinka ne silloin voisivat olla kristinoppia vastaan?

PASTORI. Minä puhun Jussin kanssa,—pysy sinä erilläsi asioista, joita et kumminkaan ymmärrä ja jotka eivät sinuun kuulu. »Pyytää auttaa kaikkia ihmisellisiin oikeuksiinsa», sanot?—Mitä vielä! Tuo on vaan tyhjää korupuhetta, jolla paha henki itseään verhoon. Tositarkoituksena on kiihoittaa mieliä, sytyttää intohimot tuleen valistumattomissa joukoissa, jotka eivät pysty arvostelemaan enemmän omaa kuin yhteiskunnankaan etuja, vaan hyökkäävät silmittömästi kaikkea hyvää järjestystä vastaan ja matkaansaavat pelkkää häviötä aivan kuin nuo rajut, valloillaan olevat luonnon voimat.

JUSSI. Ihme ja kumma, mikä käsitys—! Kansalla, pappa, on usein monta vertaa enemmän tervettä järkeä kuin oppineilla ja koulunkäyneillä—

PASTORI. Ei ainakaan silloin, kun se sokeasti antautuu jonkun nerokkaan »johtajan» valtaan, joka sitten käyttää hyväkseen sen intohimoja, päästäkseen itse niiden avulla kohoamaan. »Yleistä äänivaltaa», »enemmistön oikeutta» huudetaan, ja kansa luulee olevansa ohjaksissa, vaikka se itse teossa on vaan välikappale yhden tai muutamain »johtajain» käsissä.

JUSSI. Parempiko, että olisi pappien käsissä, niinkuin katolisissa maissa?

ELISABETH. Jussi—!

PASTORI. Papit protestanttisissa maissa ovat kansan opettajia, ei kiihoittajia. He neuvovat tien taivaallisen isän tykö, joka antaa meille kaikille voimaa kantamaan elämän suruja ja murheita. Nyt riistetään onnettomilta usko hänen huolenpitoonsa ja rakkauteensa, riistetään ijankaikkisen elämän toivo, ja—mitä annetaan sijaan? Pieniä oikeuksia, maallisia etuja, joita yhdellä lainpykälällä voitetaan, toisella menetetään. Suuri Jumala! ja näillä he luulevat ihmissydämen syvimpiä tarpeita tyydyttävänsä!

HANNA. Ei syvimpiä, pappa. Mutta ovathan ne siltä tärkeitä.

JUSSI. Pappa näkee asiat niin peräti synkässä valossa. Ja se on luonnollista, tuolla kannalla kun on.

PASTORI. Minä olen näitä kaikkia tarkoin ajatellut täällä yksinäisyydessä ja hiljaisuudessa. Pelkästä huolesta kansani ja isänmaani tähden olen valvonut läpeensä monet yöt. Ja yhä uudelleen olen tullut siihen vakuutukseen, että tämä »uusi suunta» ja kaikki mitä siihen kuuluu, tämä löyhä »vapaamielisyys», tämä »realistinen» kirjallisuus, joka rypee lokaviemäreissä, että, sanon minä, tämä kaikki vie meidät auttamatta perikatoon, ellei ajoissa käännyttä siltä pois. Sen vuoksi päätinkin viimein ryhtyä taisteluun, minäkin, kovaan ja pontevaan taisteluun. Ja siinä päätöksessä järkähtämättä pysyn.

JUSSI. Mitä se hyödyttää, pappa? Vanhat totuudet kun kerran ovat tuomitut kuolemaan—

PASTORI. Niinpä kuolen minä niiden kanssa. Ja nyt, valitse sinä!
Tahdotko olla oikean asian puolella, vai menetkö vastustajain riviin?

JUSSI. Minulla ei ole teidän uskoanne, pappa. Katsantotapani on tykkänään toinen.

PASTORI. Ilman verukkeita jäätkö tänne ja rupeatko auttamaan minua
»Aamuruskon» toimituksessa?

JUSSI. Elköö sitä vaatiko, pappa. Huomaattehan jo itsekin, kuinka erilainen meidän kantamme on.
Tuskin voisimme ymmärtää toisiamme, saatikka sitten tulla yksimielisyyteen.

PASTORI. Loruja! Kaikki, mitä olen puhunut, on niin päivän selvää, että sen lapsikin ymmärtää.

JUSSI. Minäpä kun en ajattele samalla tavalla. Mutta—turhaan me väittelemme—

PASTORI. Sinun täytyi saada situationi selväksi, sen vuoksi puhuin. Nyt tiedät, mistä on kysymys, ja voit menetellä sen mukaan.

JUSSI (vaikenee).

PASTORI. Katkerata olisi nähdä oma poikansa niiden joukossa, jotka
Herraa vastaan sotivat.

HANNA. Pappa, rakas.—

PASTORI. Vaiti, elä sinä puutu näihin. Olenhan sen sanonut, sinä et pysty näitä arvostelemaan.

ELISABETH. Henrik, jätä huomiseksi tämä keskustelu, että ennätät rauhoittua.

PASTORI. Ei, nyt se on ratkaistava, tällä hetkellä juuri.

JUSSI. Lopetetaan, pappa. Emme kumminkaan voi päästä sen selvemmälle.

PASTORI. Sinä et vielä ole antanut minulle vastausta.

JUSSI. En tahtoisi pahoittaa teidän mieltänne, pappa. Mutta, jos vaaditte—

PASTORI. Minä vaadin.

JUSSI—niin täytyy minun sitten jyrkästi kieltää. Minä en voi muuta kuin pysyä vakuutuksissani,
minäkin.

PASTORI. Ja nuo sinun »vakuutuksesi» muka estävät sinua rupeamasta
»Aamuruskon» toimitukseen?

JUSSI. Ne estävät.

PASTORI. Noh—olkoon! Mutta elä silloin pyri »Nuoreen Suomeenkaan».
Pysy järkiään erilläsi.

JUSSI. Minkätähden? Lieneehän minulla oikeus tehdä työtä ja toimittaa jotain maailmassa yhtä hyvin
kuin muillakin.

PASTORI. Epäuskoa et saa levittää kansaan. Minä sen kiellän.

ELISABETH. Henrik, elä kiivastu—

PASTORI. Nyt minä sinulta kysyn, Jussi: aijotko sinä tämän jälkeen liittyä »Nuoreen Suomeen»?

JUSSI. Siihen, tai johonkuhun muuhun vapaamieliseen.

PASTORI. Ja kirjoittaa niiden henkeen?

JUSSI. Niin, tietysti—samalla kannalla kun olen.

PASTORI. Toisin sanoen: sinä aijot olla mukana kaikissa noissa »uuden ajan» pyrinöissä, joista äsken
puhuin?

JUSSI. Voimieni takaa.

PASTORI. Ja levittää kansaan epäuskoa ja kaikkea pahaa?—Pilkata, herjata uskontoa—

HANNA. Ei hän sitä tee, pappa.

PASTORI. Hyökätä kirkkoa vastaan, hävittää edesvastauksen ja siveyden tunnon—

HANNA. Ei, ei—! Jussi, selvitä kantasi, näethän, kuinka väärin pappa sinua käsittää.

JUSSI. Minä selvitän sen parhaiten työssä.

HANNA. Pappa, odottakaa hedelmiä, tuomitkaa sitten vasta.

ELISABETH. Minä yhdyn Hannaan. Kenties me jossain määrin erehdymme, Henrik.

PASTORI. Te puhutte sen mukaan, kuin teillä on järkeä. Kun minä näen kansaani syöksettävän turmioon, pitäisikö minun silloin istua ristissä käsin ja epäillä omia silmiäni, siksi kuin apu on liian myöhäistä

JUSSI. Turmiossa juuri ollaan parastaikaa, Ei »uusien» aatteiden tähden, vaan siitä syystä, että »vanhat» aatteet eivät enää pidä kutiaan. Koko tuo niin sanottu »Jumalan pyhä maailmanjärjestys» horjuu omasta heikkoudestaan. Ainoa pelastus on meille uusien totuuksien kehittämisessä.

PASTORI. Viimeisen kerran, Jussi: luovutko aikomuksestasi vai et? Ajattele tarkoin, ennenkuin vastaat.

JUSSI. En luovu.

PASTORI. Se onko viimeinen sanasi?

JUSSI. On, pappa, se on viimeinen.

ELISABETH. Lopetetaan jo.

PASTORI. Ei vielä. Minä myöskin tahdon sanoa viimeisen sanani.

ELISABETH. Henrik—

JUSSI, Mikä on se sana?

PASTORI. Minulla ei ole enää poikaa.

HANNA. Pappa, rakas pappa—

PASTORI. Minulla ei ole enää poikaa.

ELISABETH (nousee). Henrik! »Miehen viha ei tee sitä, mikä hyvä on Herran edessä.»

PASTORI. Joka asettuu Jumalaa vastaan ja panee tehtäväkseen uskonnon hävittämisen kansassa, hän ei ole minun poikani, ja häneltä tuo ovi on suljettu.

HANNA. Armahtakaa, pappa! Eihän Jumalakaan ketään hylkää. Hän rakastaa kaikkia yhtä paljon. Ooh, pappa, te rikotte nyt itse Jumalaa vastaan, vaikka luulette olevanne oikeassa.

ELISABETH. Huomenna ehkä ajattelisit toisin, Henrik.

PASTORI. Päätökseni pysyy: tästä hetkestä saakka ei hän, tuolla, ole minun lapseni.

HANNA. Jos hän vaikka erehtyisikin, pappa, niin antakaa hänelle anteeksi. Me erehdymme kaikki, ja Jumala antaa meille kaikille anteeksi.

PASTORI. Mene pois! Jätä minut rauhaan.

HANNA. Elkkää olko, pappa, kova! Te vielä kadutte.

PASTORI. Mene, sanon minä.

JUSSI. Hanna, herkiä!

PASTORI. Olisit estänyt veljeäsi kääntymästä väärälle tielle, siellä kun olit häntä likempänä.

HANNA. Ei hän ole väärällä tiellä, vaan ennemmin—Herra auttakoon meitä—

PASTORI. Sano ulos!

HANNA. Ennemmin olette nyt itse joutunut harhaan.

PASTORI. Sinä uskallat—

ELISABETH. Malta mieltäsi, Henrik, elä mene pitemmälle. Olemmehan jo tarpeeksi onnettomia.

PASTORI. Ja minäkö siihen olen syynä? Minä, joka rankaisen Jumalan kieltäjää?

HANNA. Ei hän ole Jumalan kieltäjä,—siinäpä se juuri on. Mutta vaikka olisikin,—niin, vaikka hän olisikin, pappa, ette sittekään saisi häntä hyljätä. Hyvä paimen jättää kaikki muut lampaat metsään ja menee etsimään sitä, joka eksynyt on. Ja Kristus rakasti syntisiä ensin—

PASTORI. Tuletko sinä minua neuvomaan? Sinä—sinä minua neuvomaan? Etkö ollenkaan ajattele—että olet siksi—liian tyhmä?

JUSSI. Minun puolestani elä armoa rukoile, Hanna. Se loukkaa minua. En ole tehnyt mitään rikosta, että täytyisi minun nöyryyä. Isä on itse särkenyt välimme, se ei kesken enää eheäksi tule.

PASTORI. Semmoista kieltä hän jo käyttää. Hedelmät alkavat kypsyä.

ELISABETH. Viha synnyttää vihaa. Kovuus kovuutta.

JUSSI. Ehkä onkin parasta että olemme järkiään vieraat toisillemme. Sitä vapaammin saan kulkea omia teitani.

PASTORI. Nyt sen kuulette. Hän ei kaipaa sukua eikä kotia. Ymmärrettävä asia. Joka kerran korkeimmasta luopuu, mitä hän silloin muustakaan välittää.

ELISABETH. Tällä hetkellä hänestä ehkä tuntuu siltä.

JUSSI. Jos koti ja suku minua sitovat, niin—olen niistä ennemmin kuitti.

HANNA (tarttuu hänen käsivarteensa). Sinä pahankurinen! Minäpä en sinua heitä, elä luulekaan. Riipun sinussa kiinni kuin takkiainen.

JUSSI (irtautuu hänestä). Heitä irti, ei nyt ole aikaa enää—(ottaa lakkinsa). Saan ehkä sanoa jäähyväiset.

ELISABETH. Nytkö jo lähtisit?—Ei—ethän sitä tarkoittanut, Henrik?

JUSSI. Minun täytyy päästä pois, mamma, heti, paikalla.

ELISABETH. Viivy huomiseen tai ylihuomiseen. Kaikki voi vielä muuttua.

JUSSI. Elkkää pyytäkö, mamma, en minä saata.

ELISABETH. Mutta vaatteesi, tavarasi?

JUSSI. Lähettäkää ne Helsingin asemalle.

HANNA. Jussi, odota, minä lähden mukaan.

JUSSI. Kotoa pois? Mitä varten?

ELISABETH. Seuraa vaan häntä. Sinä teet oikein, Hanna.

JUSSI. No niin—no, tule sitten!

HANNA. Mamma jää tänne papan luokse.

PASTORI. Menköön hänkin, jos haluttaa, menkää kaikki!

ELISABETH. ja sinutko jättäisimme yksin, Henrik?

PASTORI. Yksin en jää—Jumala on kanssani.

ELISABETH. Sinä olisit valmis laittamaan jok'ainoan meistä pois.

PASTORI. Jos Herran asia niin vaatii.

ELISABETH. En minä sinusta luovu, Henrik. Hyvästi, rakkaat! Jumalan haltuun teidät jätän. Hyvästi!

(Esirippu alas.)

KOLMAS NÄYTÖS.

(Sama huone. Martha pesee ryömyllään lattiata ja hyräilee virttä. Maiju tulee oikealta, laahaa tyynyä ja peitettä mukanaan sohvalle, johon laittautuu pitkäkseen.)

MARTHA. Nooh—mitä kummaa! Siihenkö nukkumaan.

MAIJU. Niin, kun siellä on niin paljon kärpäsiä minun kammarissani, ettei saa rauhaa.

MARTHA. Eikö sitten ole aika nousta järkiään ylös, kello kohta yhdeksän?

MAIJU. Yhdeksän, tai kymmenen, tai yksitoista—se ei liikuta minua. Makaan koko päivän, aamusta iltaan, ja huomenna teen samalla tavalla, ja ylihuomenna myös. Ja tästä lähtein joka ikinen päivä. Kuuletteko, joka ikinen päivä!

MARTHA. Kyllähän minä kuulen. Mutta herranen aika—minkätähden?

MAIJU. Sentähden, kun en viitsi nousta ylös. Kun minun ei kannata nousta ylös, ymmärrättekö?

MARTHA. Ei kannata nousta ylös?

MAIJU. Ei kannata, ei maksa vaivaa, eikä ole tarpeellista.

MARTHA. Olisitte jäänyt sitten omaan kammariinne ennemmin, ettehan te täällä miten, kun tulevat kotiin pastori ja rouva, hyvästä lykystä sattuu vielä vieraitakin käymään.

MAIJU. Hiljaa nyt, että saan nukkua.

MARTHA. Nukkukaa vaan minun puolestani, kyllä pidän suuni kiinni. (Hän luuttuaa, rymyilee tuolien kanssa ja alkaa uudelleen virttään.)

MAIJU (nousee ja tiuskaisee). Hiljaa, että saan maata! Kuinka monta kertaa pitää sanoman yhtä samaa asiaa?

MARTHA. Herra Jumala, tottahan minun täytyy huonetta siivota, ei siinä mikään auta. Vai vastaatteko jos jätän kesken?

MAIJU. Siivotkaa sitten, mutta elkää rymytkö.

MARTHA. No noh, nukkukaahan pois, minä koettelen liikkua hiljaa. (Pesee ja jatkaa taaskin virttään. Maiju nytkähyttelee ja voihtii kärsimättömästi moniaita kertoja, vaan Martha ei sitä huomaa.)

MAIJU (hyppää istualleen). Tarvitseeko sitä veisata silloin kun luuttuaa, mutta Martha varsin tekee minulle kiusaa, etten saisi nukkua. Kaikki ihmiset ovat minulle niin pahoja ja ilkeitä, niin että—(Puhkeaa itkuun). Eikä ole muuta kuin pelkkää onnettomuutta ja ikävää—yhyy!—ei mitään muuta koko maailmassa—yhyy!—

MARTHA. Voi minun päiviäni! Enhän minä tietänyt, että se teitä niin vaivasi, kun hiljaa tässä vaan hyräilin. Elkää nyt tuota itkekö, osaan kait minä olla laulamatta, jos niiks' tulee.

MAIJU. Kun saisin edes kuolla, en muuta toivoisi.

MARTHA. Kuolla? Hyvä Isä tokkii! Nuorella ijällä?

MAIJU. Minä en kestä tätä, en. Menen järveen, lopetan itseni.

MARTHA. Siunaa ja varjele tuota lasta, kuinka puhuu! Vai järveen! Elkää, herran tähden, enää toista kertaa päästäkö suustanne semmoisia.

MAIJU. Mitä varten minä sitten eläisin, sanokaa, mitä varten? Kun on niin ikäväkin, ettei tahdo tulla toimeen.

MARTHA. Kovin te olette äreä tänä päivänä. Mikä teitä oikeastaan vaivaa? Ette mahda olla terve.

MAIJU. Kertokaa minulle nyt jotain hauskaa, Martha. Jotain oikein hauskaa, joka edes naurattaisi pikkuisen.

MARTHA. Kun minä vaan osaisin, niin kyllä kertoisin. Antaapahan olla— ei, ei juohdu nyt mieleen mitään semmoista.

MAIJU. Kertokaa mitä hyvänsä, vaikka kuinka hassua, kunhan vaan kerrotte. Minä tulen ihan hulluksi muuten tästä ikävästä.

MARTHA. No vartokaahan—minä kerron satua. Tämmöistä: »Oli ennen onnimanni, Onnimannista matikka, Matikasta maitopyörä, Maitopyörästä pytikkä, Pytikästä pöytäristi, Pöytärististä ripukka—»

MAIJU. Ei sitä, ei sitä!

MARTHA. »Ripukasta rintasolki, Rintasoljesta sopukka, Sopukasta Suomen kirkko, Suomen kirkosta kipinä—»

MAIJU. En minä sitä tahdo, en!

MARTHA. »Kipinästä kirjanmerkki, Kirjanmerkistä meteli, Metelistä mejän herra, Mejän herrasta hevukka—»

MAIJU. Heretkää—! Voi, herranen aika, kun te vielä kiusaatte minua ihan tahallanne—

MARTHA. Kas niin, nyt se itkee taas! No, jo tuli kummat, kun ei ole apua mistään. Meni sekin Teuvo herra pois.

MAIJU. Mitäs hän olisi ruvennut olemaan tämmöisessä ikävässä.—Voih, minä ihan kuolen!

MARTHA. Kyllä ei ole Maiju nyt terve. Eiköhän olisi parasta mennä tohtoriin?

MAIJU. Missähän mammakin on?

MARTHA. Eikö liene lasten työhuoneella. Siellähän se on ollut myötäänsä, siitä saakka kuin Hanna ja Jussi läksivät. Menenkö hakemaan?

MAIJU (Väsyneesti). Eikä.—Antaa olla.

MARTHA. Mitäs minä nyt osaisin teille neuvoa? Kuulkaapas—!

MAIJU. Mitä sitten?

MARTHA. Nouskaa oikein ravakasti ylös, pankaa päällenne ja menkää kävelemään. Noh?

MAIJU. En.

MARTHA. Taikka ruvetkaa työhön. Laitetaanpas yhdessä teidän kammarinne uuteen järjestykseen tänä päivänä. Muutetaan huonekalut, siirretään sohva nurkkaan ja—

MAIJU. En viitsi, en vaikka—!

MARTHA. Ottakaa sitten jotain muuta työtä. Korjatkaa mustan hameenne helma, näkyy olevan jo rikki.

MAIJU. En, en, en, en! En huoli työtä minkäänlaista.

MARTHA. Mutta joka ei työtä tee, ei sen syömänkään pidä.

MAIJU. Niinpä olen sitten syömättä.

MARTHA. Ai, ai, ai, ai! Teitä vielä Jumala rankaisee, Maiju. Nostaa leivän korkealle.

MAIJU. Kun minulla olisi edes jokukaan ihminen, jonka kanssa voisin neuvotella ja johon voisin luottaa. Mutta kun ei ole ketäkään, ei yhtä ainoata.

MARTHA. Onpa teillä pappanne ja mammanne.

MAIJU. Pappa ei välitä lapsistaan mitään. Hänelle on yks' sama, jos meitä on tai ei.

MARTHA. Eikö välitä?—Herranen aika, kaikkia teidän päähänne pistääkin. Vai ei välitä!

MAIJU. Jospa minä kertoisin teille yhden asian, Martha. Mutta lupaatteko olla vaiti?

MARTHA. Lupaam, tietysti.

MAIJU. Kunniasanalla!

MARTHA. No niin, kunniasanalla!

MAIJU. Kuulkaa sitten (nousee istualleen). Se oli pappi, joka ajoi Jussin ja Hannan kotoa pois.

MARTHA. Olkaa nyt—! Pastoriko ajoi pois? Omat lapsensa?

MAIJU. Niin, eikö se ole hirveätä? Sitä vartenhan minä olen itkenyt niin paljon näinä päivinä.

MARTHA. Ilmankos se on rouvakin ollut niin suruissaan. Ja niin hajamielinen, ettei tiedä mitä tekee tai puhuu.—Hyvät ihmiset sentään! Semmoisia herttaisia lapsia, joista pitäisi olla suurin ilo hänellä. Ihanko ijäksi ne ajettiin pois?

MAIJU. Ihan ijäksi! Ajatelkaa, ihan ijäksi!

MARTHA. Ja mistä syystä?

MAIJU. Ei syytä tuon taivaallista. Jussiin vaan suuttui ja Jussin hän oikeastaan taisi ajaakin. Hanna meni mukaan, kun kävi Jussia sääli, ja minä olisin kanssa mennyt, mutta eivät laskeneet. Pakoittavat minua tahallaan tekemään jotain hurjaa. Eikä olekaan enää kaukana siitä. Saavat sitten olla mielissään.

MARTHA. Elkää, hyvä Maiju, puhuko noin yhtäkaikki. Se on ihan syntiä.

MAIJU. Vaan minäpä en tämmöiseen elämään tyydy, en! (Eteisessä soitetaan.)

MARTHA. Menenkö avaamaan?

MAIJU. Katsokaa ensin, kuka siellä on.

MARTHA (menee eteiseen). Herra Rastas. Laskenko sisään?

MAIJU. Laskekaa kaiken mokomin. Ja pyytäkää odottamaan siunaama hetki, minä pistän päälleni. (Hän juoksee oikeaan. Teuvo tulee sisään ja Martha heti jäljessä.)

MARTHA. Parhaasen siivoon te nyt tulittekin. Käykää edes tuonne pastorin kammariin siksi aikaa, kun saan täällä huonekalut paikoilleen.

TEUVO. Enkö minä saa jäädä tänne? Vai olenko tiellä?

MARTHA. No, eipä justiin. Jos herra on hyvä ja istuu tuonne sohvaan.

TEUVO. Kyllä.—No, ja mitenkä täällä on jaksettu muuten? Terveenäkö on Maiju neiti?

MARTHA. Tervennä on.

TEUVO. Ja kaikki voivat hyvin.

MARTHA. Hyvin, mikäs siinä!—Herra kait asuu maalla nyt?

TEUVO. Maallahankin minä. Lappalassa täällä likellä.

MARTHA. Ooho, vai Lappalassa. Jalanko sieltä tultiin?

TEUVO. Jalan, tietysti.

MARTHA. Niin pitkän matkan päästä. Mutta on siinä astumista.

TEUVO. Peninkulma—mitäs tuo on näin nuorelle miehelle.—Ei Maiju neiti taida olla kotona?

MARTHA. Kotona on. Kyllä hän tulee tuossa paikassa, kun saa vaan leningin päälleen.

TEUVO. Vastako on noussut ylös?

MARTHA. E—oho! Vai vasta noussut ylös! Kun on tok' jo leiponutkin monet taikinat tänä aamuna ja tehnyt jos jotain. Rehkinyt tuolta aina neljästä saakka.

TEUVO. Neljästä saakka? Ei vähä mitään.

MARTHA. Siitä se vielä kerran maailmassa tulee rivakka emäntä taloon. Kuka hänet sitten saaneekin.

TEUVO. Niin, kukahan saanee—? Kuulkaa onko hänellä jo sulhasia?

MARTHA. No, niitä nyt on jos kuin!

TEUVO. Oikeinko todella?

MARTHA. Ka, oikein todella. Mitäs minä siitä valehtelisin. Kaikkihan ne ovat tään kaupungin herrat rakastuneet Maiju neitiin. Ettekö ole kuullut?

TEUVO. En.—No, ja Maiju? Kehen hän on rakastunut?

MARTHA. Ei minun tietääkseni kehenkään. Aikaista tuo vielä olisikin Maijulle naimisiin mennä. Ennättää siihen lystiin aina. Koti tässä hyvä, ei muuta kuin olla lellottaa.

TEUVO. Niin, vaan muistaakos Martha, kuinka Kantelettaressa sanotaan:— »Vesille venosen mieli tervatuiltakin teloilta. Neidon mieli miehelähän kultaisestakin kodista»?

MARTHA. Onhan niitä aina hupsuja—

MAIJU (tulee oikealta). Hyvää huomenta, herra Rastas. Te tulitte kuin pelastuksen enkeli. Olin juuri kuolla ikävästä.—Martha kulta, menkää keittämään kahvia, oikein hyvää kahvia,—kirkkaasen kaivoveteen, ei sumppiin.

MARTHA. Ja mitä leipää?

MAIJU. Parasta mitä löydätte Suoniosta, ja monta lajia.

MARTHA. Hyvä! (Menee.)

TEUVO. Vai on teillä ollut ikävä?

MAIJU. Kauheasti!—En ole tiennyt mitä tehdä. Koko elämä on tuntunut niin tukalalta, että on täytynyt aivan itkeä.

TEUVO. Hyvänen aika! Ettekö ole jaksanut näytelläkään?

MAIJU. En—. En ole yrittänyt sen koommin.

TEUVO. No, nyt ollaan hukassa.—Entä pallonne, eikö sekään teitä enää miellytä?

MAIJU. Ei vähääkään. En tiedä edes missä lienee koko pallo.

NEUVO. Taskussanne varmaan.—Koetelkaapa!

MAIJU. Niin, täällä se on.

TEUVO. Rupeammeko heittämään kammaripeliä?

MAIJU. En saata, en vaikka mikä olisi.—Voi, te ette usko, kuinka minun on vaikea olla.

TEUVO. Kun voisin teitä jollain tavalla auttaa.

MAIJU. Tahtoisittekos?

TEUVO. Niin mielelläni!

MAIJU. Kuinka te olette kovasti hyvä.—Tiedättekö, minä juuri ajattelin kääntyä teihin.

TEUVO. Todellakin? Sepä hauskaa.

MAIJU. Eihän minulla ole ketään muuta nyt, kun Hanna ja Jussi menivät pois. Te olette ainoa turvani.

TEUVO. Luottakaa minuun, minä teen mitä suinkin voin.

MAIJU. Jospa sitten koettaisin purkaa teille sydämeni.—En tiedä, kuinka aikaisin—

TEUVO. Kuinka hyvänsä. Puhukaa luonnollisesti ja vapaasti, olenhan minä ystävä.

MAIJU. Niin, olettehan te ystävä, mitä varten minä epäilisin.—Kumma vaan, että sanat tahtovat takertua suuhun.

TEUVO. Elkkää viivytelkö, kohta ehkä joku tulee.

MAIJU. Herra Rastas, voisitteko te elää tämmöisessä yksinäisyydessä ja hiljaisuudessa, tämmöisessä painavassa, umpinaisessa ilmassa, jossa ei kuule, ei kuin kärpäsen surinaa välistä? Voisitteko viihtyä

täällä, sanokaa?

TEUVO. Totta puhuen—en luule,—en ainakaan pitemmältä.

MAIJU. En minäkään. Varmaan tukehdun, tai tulen hulluksi, jos tätä kauvemmin kestää. Sentähden tuumailin, että—

TEUVO. Sanokaa pois!

MAIJU. Voi, se on niin uhkarohkeata, niin tavatonta—

TEUVO. Teette minut oikein uteliaaksi.

MAIJU. Pelkään, että ajattelette minusta pahaa.

TEUVO. En, kunniasanalla: en.—Mutta joutukaa nyt!

MAIJU. Kun saisin sen kieleltäni.—En ole vielä koskaan näin ujostellut—

TEUVO. Uskallanko arvata?

MAIJU. Voi, jos te arvaisitte. Koettakaapa.

TEUVO. Te haluaisitte päästä täältä pois—?

MAIJU. Niin!

TEUVO. Minun avullani—?

MAIJU. Niin, niin! Te arvaatte, minä jo näen. Te arvaatte kaikki.

TEUVO. Tahtoisin vaan kuulla sen teidän omasta suustanne.—Ettekö voisi jatkaa nyt, kun minä kerran olen alkanut!

MAIJU. Ei—en minä voi vieläkään.

TEUVO. Mutta miksikä ei? Olettehan te muuten aina reipas ja pelkäämätön.

MAIJU. Tämäpä on niin vallan toista, niin hirveätä—

TEUVO. Vaan kuinkas me sitten pääsemme selville?

MAIJU. Jatkakaa te loppuun saakka, kun kumminkin sen tiedätte. Hyvä herra Rastas—!

TEUVO. No niin,—minä jatkan. (Ottaa Maijua kädestä.) Te haluatte muutosta elämässänne—olette suostunut minuun enemmän kun muihin, senvuoksi olette päättänyt ehdottaa—

MAIJU. Että veisitte minut pois—että menisimme—

TEUVO. Naimisiin.

MAIJU (säpsähtää, heittäytyy sohvaan ja rupeaa nauramaan). Ei—herran tähden oletteko hupsu! Naimiseen—hyvä isä, mitä te ajattelette?—Luuletteko, että minä?—Ha-ha-ha-ha—

TEUVO. Elkkää naurako.

MAIJU. Luulitteko että minä—ha-ha-ha-ha—

TEUVO: Mitä luulin? Mistä minä tiedän, mikä teillä on mielessä, kun ette sano.

MAIJU. Luulitteko että minä—ha-ha-ha-ha—että minä—ha-ha-ha-ha—että minä kosasin teitä, ha-ha-ha-ha—

TEUVO. Minä lähden tieheni, ellette herkiä nauramasta.

MAIJU. Ei elkkää menkö—ha-ha-ha—minä jo herkiän—ha-ha—ai, ai, kun oikein sydämeen koskee ha-ha—elkkää suuttuko, ha-ha—jo minä herkiän— jo, jo.—Noh, nyt olen ihan vakava.

TEUVO. Jos suvaisisitte nyt ilmoittaa, mitä te sitten oikeastaan tarkoittitte?

MAIJU. Kyllä—hm, hm—en minä naura—hm, hm—minä tarkoitin, että menisimme yhdessä Helsinkiin, että te veisitte minut sinne.—Mistä ihmeeltä saitte sen päähänne, että minä—hm-hm-hm—kuinka voitte semmoista ajatellakaan—?

TEUVO. Ja kuinka te semmoista mitätöntä asiaa niin kainostelette? Arvelinhan, tietysti, sitä vähän suuremmaksikin. Että menisimme yhdessä Helsinkiin? Mitä uhkarohkeata, tai tavatonta, tai hirveätä siinä?

MAIJU. Onhan se kumminkin. Kun vanhempieni tietämättä—

TEUVO. Ah, vanhempienne tietämättä? Se on toinen asia. Mutta mitä varten—?

MAIJU. Kun täytyy. Kun eivät laskisi minua muuten.—Kuulkaa, minä kerron teille koko jutun. Tässä muutamia päiviä sitten kirjoitin tohtori Bergbomille, että tahtoisin päästä suomalaiseen teatteriin. No niin! Eilen sain vastauksen, jossa hän pyytää minua tulemaan Helsinkiin, että antaisin siellä koetusnäytännön. Ennen hän ei voi sanoa mitään varmaa.—Minulta katosi ensin kaikki toivo. Kuinka sinne pääsisin, mistä saisin rahaa? Mutta kun näin teidät, iski heti päähäni, että te kenties—

TEUVO. Nyt minä ymmärrän.

MAIJU. Minä, tietysti, maksaisin teille kohta takaisin kaikki kulungit, niin pian kuin teatterista vaan saan rahaa—

TEUVO. Siitä ei puhettakaan—

MAIJU. Ja ehkäpä Jussi ja Hannakin voivat antaa minulle sen verran—

TEUVO. Milloinka te jo lähtisitte?

MAIJU. Niin pian kuin mahdollista. Vaikka tänä päivänä.

TEUVO (katsoo kelloaan). Kahdentoista junassa?

MAIJU. Kerkiäisittekö siksi? Kyllä minä olen valmis.

TEUVO. Ja te olette tarkkaan punninnut asiaa? Ettette sitten kadu perästäpäin?

MAIJU. En missään tapauksessa. Ymmärrättehän, ettei minulla ole muuta neuvoa. Joko kuolla ikävään taikka karata.—Hyvällä ei pappi eikä mamma koskaan antaisi minun mennä teatteriin, ei voi panna kysymykseenkään.

TEUVO. Niinpä lähdemme siis! Mutta teidän omalla edesvastauksellanne.

MAIJU. Kuinka te olette kovasti hyvä! Olen elämänikäni teille kiitollinen—

TEUVO. Mitä turhia—

MAIJU. Te ette voi aavistaa, kuinka suuren avun minulle teette. En tiedä, tosiaan, vaikka olisin mennyt järveen lopulta—

TEUVO. No, no!

MAIJU. Niin, ei siihen olisi paljo tarvittu. Saatte uskoa.

TEUVO. Mutta meidän täytyy nyt kiirehtiä, ettemme myöhästy. Tunti aikaa vaan enää.

MAIJU. Taivas! Niin, tunti aikaa vaan enää.

TEUVO. Minä lähden toimittamaan asioita. Tulkaa te ajoissa junalle, vai poikkeanko noutamaan?

MAIJU. Ei, ei, paremmin pääsen täältä pujahtamaan yksin.

TEUVO. Sitä juuri arvelin. Hyvästi nyt sitten niin kauvaksi. Elkää vaan myöhästykö.

MAIJU. Hyvästi!—Voi kuinka minua pelottaa—

TEUVO. Mikä teitä pelottaa? Joko lykkää katumusta?

MAIJU. Ei, ei—ilman minä vaan—Oletteko varmasti junalla kello kaksitoista?

TEUVO. Olen.

MAIJU. Hyvä! Minä myös.

TEUVO. Siis: näkemään asti! Muistakaa nyt ottaa mukaan kaikki, mitä tarvitsette. (Menee.)

MAIJU. Mukaan kaikki, mitä tarvitsette—? Mitäs minä tarvitsen?—Niin, kirjoja, näytelmät—»Noora«

ja—ja, ja, ja—»Romeo ja Julia»—missä ne ovat? (Hakee etagerilta.) Voi, voi, missä ne ovat?

MARTHA (tulee oikealta, kahvitarjotin kädessä). No—joko se vieras meni pois?

MAIJU. Jo meni.

MARTHA. Eikä kahvia odottanutkaan?

MAIJU. Ei odottanut.

MARTHA. Mihinkä sillä semmoinen kiire oli?

MAIJU. En tiedä,—voi, voi, Martha, mihinkähän te taas olette pannut minun kirjojani—

MARTHA. Mitä kirjoja?

MAIJU. Niitä, jotka tässä aina ovat olleet esillä, näytelmäkirjoja—
»Romeo ja Julia», harmaat kannet, ja »Noora», ruskeat kannet—

MARTHA. Minäkö niitä olen pannut? Nyt—kun syydätte taas kaikki lattiaan ja minä ikään sain järjestetyksi.

MAIJU. Niitä ei ole täällä—

MARTHA. Harmaat kannet ja ruskeat kannet? Ottakaahan kahvia, minä haen.

MAIJU. En minä huoli kahvista—Te olette ne varmaan vienyt johonkin—

MARTHA. Kyllähän minä olen vienyt!—Omilla jäljillänne—Antakaas, kun minäkin katson. Harmaat kannet—ja ruskeat kannet—? Mitäs nuo ovat teidän sylissäanne?

MAIJU. Missä, missä?

MARTHA. Hyvä isä siunaa,—tuossa!

MAIJU. Ka, siinähän ne ovat.—Mutta nyt vielä toisia »Sirkka» ja »Yö ja päivä»—ja—ja, ja, ja—kaikki muut näytelmät.

MARTHA. Mutta mitä te niillä kaikilla yht'aikaa? Tulkaa pois juomaan kahvia. Jäähtyy kuppi.

MAIJU. En minä huoli kahvista. Johan sanoin.—Voi, voi, kun kello on niin paljon, ja minun pitäisi vielä ennättää—

MARTHA. Kyllä teidän täytyy juoda kahvia, vaikka ihme olisi, Kun käsketään minua laittamaan hyvää ja minä koetan parastani, eikä sitten kukaan juo. Mitä se on? Ottakaa vaan ihan paikalla. Ettehän te vielä ole syönyt ettekä juonut yhtikäs mitään koko päivänä.

MAIJU. »Sirkka» ja »Yö ja päivä»,—kun eivät juohdu nyt mieleeni muut. Enkä löydä edes niitäkään. Olkoot—sama se minä näyttelen näitä.—Ja mitäs minä sitten vielä tarvitsen. Vaatteita—? Niin, herran tähden vaatteita—! Päästäkää minut rauhaan siitä kahvista, kuulittehan jo, että minä. en juo.

MARTHA. Minäpä kaadan päällenne, ellette nyt ota hyvällä.

MAIJU. Kun te vielä kiusaatte minua, vaikka näette, missä kauheassa tuskassa minä olen!

MARTHA. No noh! Olkaa sitten juomatta, minä vähät!

MAIJU. Hyvä Martha, hakekaa esille minun vaatteitani—sininen leninkini konttuorista ja sadenuttu—viekää ne sinne minun kammariini valmiiksi.

MARTHA. Onko teillä minne lähtö?

MAIJU. Eikä ole, elköötkä kyselkö. Tehkää vaan niinkuin sanoin.

MARTHA. Jumala, kuinka se on kiukkuinen tänä päivänä. (Menee oikeaan.)

MAIJU. Nyt täytyy kirjoittaa papalle ja mammalle. (Ottaa esille kirjoituskapineet, kirjoittaa muutamia sanoja paperiin, jonka panee kuoreen.) Mitä he sanovat, kun tämän lukevat? Jos mamma pyörtyy ja kuolee? Herra jumala—jos mamma kuolee? Silloin tulen minä hulluksi. Niin, se on ihan varma—silloin tulen minä hulluksi.—Ei huoli ajatella semmoisia.—Ei hän kuole. Rakas, hyvä Jumala, vahvista mammaa, ettei hän kuole. Ei hän kuole—kun minä rukoilen koko ajan, joka aamu ja joka ilta ja monta kertaa päivässä.—Mutta pappa?—Siunaa ja varjele.— (Pastori tulee sisään. Maiju kirkaisee.)

PASTORI. Noh? Mikä nyt on?

MAIJU. Ei mikään,—ei mikään.

PASTORI. Sinä säikähdit?

MAIJU. Niin,—kun pappa tuli niin äkkiä.

PASTORI. Ihmettä.—aivanhan sinä vapiset!

MAIJU. Ei se ole mitään—kyllä se menee ohitse. Antaa olla—Pappa menee vaan pois—omaan kammariinsa.

PASTORI. Lapsi rukka—kun et sinä vaan sairastuisi. Missä mamma on?

MAIJU. En tiedä. Lasten työhuoneella taitaa olla.

PASTORI. Jos lähettäisimme hakemaan.

MAIJU. Ei, hyvä pappa,—ei lähetetä. Mitä varten? Kun minä olen ihan terve.

PASTORI. No, no, ei lähetetä, ei. Koska et tahdo. Mutta ei nyt ole oikein laita, sen kyllä näkee. Lienee sitten heikkohermoisuutta tai muuta tautia. Sinä olet kai istunut täällä aivan yksin? Ja ikävöinyt, eikö niin?

MAIJU. Ikävöinyt, kauheasti.

PASTORI. Voin arvata. Sinä kaipaat seuraa. Tästä lähtein täytyy sekä mamman että minun oleskella enemmän sinun kanssasi.—Heikkohermoisuus ei ole mikään leikin asia. Sitä täytyy ajoissa torjua.

MAIJU. Ja tuleehan se ikävästä, pappa? Minun pitäisi päästä pois kotoa—

PASTORI. Pois kotoa? Eikö mitä! Me laitamme sinulle kodin hauskaksi. Mitä sanot? Jos esimerkiksi rupeisimme heittämään palloa yhdessä? Eikö se olisi mukava? Osasin minä ennen,—siitä tosin on jo neljäntäkymmentä vuotta. No, missä pallosi, tuopa esille, niin koetetaan. Mammakin ihmettelee, kun tulee kotiin ja näkee meitä pallonlyönnissä.

MAIJU. En minä tahdo, pappa, en—

PASTORI. Et tahdo heittää palloa? Mitä sinä sitten tahdot, sano?

MAIJU. En mitään. Voi—kuinka on vaikeata—

PASTORI. On vaikeata. Mikä on vaikeata?

MAIJU. En tiedä itsekään. En voi sanoa. Voi, rakas pappa—!

PASTORI. Ei—tämä ei käy laatuun. Tässä täytyy ajoissa pitää jotain neuvoa.

MAIJU. Pappa menisi vaan kirjoittamaan omaan kammariinsa Hyvä pappa— menee nyt. Kello on jo niin paljon.

PASTORI. Eikö sinulla ole mitään luettavaa? Jotain hauskaa kirjaa—?

MAIJU. Ei ole.

PASTORI. Varro, minä haen sinulle. (Menee kammariinsa.)

MAIJU. En minä huoli, pappa—taivas, kello kohta puolivälissä—

PASTORI (kammaristaan). Oletpa sinä: mielelläsi aina lukenut—(tulee). Kas tässä. »Uusi Genoveva eli Rosa Tannenpurista».—erinomaisen kaunis ja liikuttava kertomus. Muistan että itkin tavattomasti, kun sitä luin ennen nuorempana. Toista tämä vallan kuin nuo nykyiset, realistiset kirjat.—Se on, näemmä, vähän pölyyntynyt siellä hyllylläni, mutta ei se mitään.—kun pudistellaan—noin. Nyt voit ottaa sen käteesi. Tule istumaan tänne. Takaan, että luet sen mielelläsi kannesta kanteen. Istu vaan siinä, niin. Minä jään luoksesi. Kirjoittelen täällä toisen pöydän luona. (Menee papereineen ja kirjoituskapineineen toisella puolen huonetta olevan pöydän luokse ja istuu kirjoittamaan.)

MAIJU (pudottaa kirjan lattiaan). Tämähän on vallan kauheata! (Nousee, katsoo ensin kelloon, sitten vuoroin isäänsä ja oveen.)

PASTORI. Nooh! Ethän sinä luekaan?

MAIJU. En.

PASTORI. Eikö kirja miellyttänyt sinua, vai—?

MAIJU. Ei.—En välitä kirjoista—ei minua haluta—

PASTORI. Kummallista—Mitäs minä sitten osaisin sinulle—?

MAIJU. Ei mitään, pappa. En minä mitään tarvitse.

PASTORI. Sinulla pitäisi olla jotain työtä, jotain mieleistä työtä.

MAIJU. Niin—siinähan se on, pappa! Jotain mieleistä työtä—!

PASTORI. Etkö tarvitse uutta leninkiä? Minä annan rahaa, niin saat mennä ostamaan. Se oli hyvä tuuma, eikö niin?

MAIJU (nolostuen). En tiedä—ehkä oli.

PASTORI. Noh—mitä nyt? Kun itse saisit mennä ostamaan? Ja valita oikein mieleistäsi? Mamman ei tarvitsi edes tietää koko asiasta—saisit tehdä ihan oman pääsi mukaan.

MAIJU. Ihan oman pääni mukaan—?

PASTORI. Niin, ihan oman pääsi mukaan.—Ostat vaan hyvää, kestäväää kangasta. Paljonko siihen tarvitaan? Riittääkö viisikymmentä markkaa? Pannaan kymmenen lisää varmuuden vuoksi. Kas tuossa. Mene nyt!

MAIJU. Minä menen.—Hyvästi, pappa.

PASTORI. Hyvästi, hyvästi siksi aikaa!

MAIJU. Pappa—!

PASTORI. Niin—? Onko sinulla vielä jotain?

MAIJU. Eikö pappa suutu minuun.

PASTORI. En, hyvä lapsi. Kuinka sinä sitä pelkää?

MAIJU. Lupaako pappa, ettei ollenkaan suutu?

PASTORI. Lupaan,—tietysti, lupaan.

MAIJU. Lupaako ihan varmaan?

PASTORI. Ihan varmaan.

MAIJU. Hyvä. No, hyvä! Sitten voin mennä rauhassa.—Mamma ei suutu, sen tiedän.

PASTORI. Hm—Sinä olet vielä lapsi.

MAIJU. Niin, pappa, eikö totta? Lapsi minä vielä olen. Ei sovi vaatia minulta liian paljon ymmärrystä.

PASTORI. Ei, tosin. Siinä olet oikeassa.

MAIJU. Täytyy antaa minun tehdä niinkuin itse tahdon—että saan kokea maailmaa—eikö niin, pappa?

PASTORI. Elähän nyt huoli puhua niistä—

MAIJU. Eihän pappa minua koskaan hylkää? Eikä aja kotoa pois, jos tulen käymään? Eihän, hyvä pappa, eihän?

PASTORI. Ei, ei, mitä sinä joutavia—? Unohdat koko leningin oston—mamma saattaa tulla tuossa paikassa—

MAIJU. Mamma? Voi niin—mamma.

PASTORI. Alapas joutua!

MAIJU. Hyvästi, pappa! (Syleilee häntä rajusti ja juoksee pois.)

PASTORI. Hm—En minä oikein ymmärrä sitä lasta. En ymmärrä oikein. Hän on alusta pitäin ollut niin

omituinen. (Istuu pöydän ääreen, ottaa kynän käteensä ja katselee kirjoituksiaan.)—Kun oli semmoisessa mielenliikutuksessa että melkein itki—

ELISABETH (tulee oikealta, sadenuttu päällä, hattu päässä; puhuu ruokasaliin.) Kyllä,—tuokaa vaan sisään, kahvi maistuu nyt hyvältä.

PASTORI. Jopa sinä olet kotona.

ELISABETH. Jo. (Heittää päällysvaatteet eteiseen.) Oletko kaivannut? Minä aina tartun kiinni siellä työhuoneella, etten tahdo päästä ollenkaan pois. Kovasti mukavia, ne lapset.

PASTORI. Että sinä sentään heität Maijua niin paljon yksin. Ei se ole hyvää.

ELISABETH. Kuinka niin? Suuri tyttö, kyllä, hän jo osaa itseään hoitaa.

PASTORI. Elä ole siitä ihan varma. Onpa meillä ollut vaikeita kokemuksia juuri hiljan. Jos käy vielä samoin kuin—

ELISABETH. Sinä tarkoitat Hannaa ja Jussia?

PASTORI. Niin—tietysti minä heitä tarkoitan. (Painuu papereihinsa.)

ELISABETH (lähestyy ja panee käden hänen olkapäällensä). Henrik—! Tunnusta vaan! Sinä kärsit siitä, että Hanna ja Jussi ovat kotoa poissa?

PASTORI. Entä sitten! Minä tiedän voittaa heikkouteni.

ELISABETH. Mutta onko se heikkoutta? Isälliset tunteet lämmentävät ja pehmentävät sydäntä, ei niitä pidä karsiman pois.

PASTORI. Välistä täytyy niin tehdä, kun Jumala vaatii. Abraham oli ennen valmis uhraamaan poikansa, ja se luettiin hänelle vanhurskaudeksi.

ELISABETH. Jumalako vaatii? Jospa erehdyt?

PASTORI. Sinä epäilet? Mutta eihän sovi sitä ihmetellä. Sinä et ole milloinkaan ollut oikein luja uskossasi.

ELISABETH. Minua pelottaa tuo »luja usko», kun se niin usein on vienyt kristityitä suuriin erehdyksiin.

PASTORI. Ennen aikaan, kun olivat vielä valistumattomia. Mitä niistä enää puhuu.

ELISABETH. Onko takeita siitä, ettei vielä tänäkin päivänä käy samoin?

PASTORI. Eikös vain? Ennen ehkä menivät liian pitkälle joskus, mutta— No, niin! Kaikessa tapauksessa niillä ihmisillä oli palavaa intoa, ja sitä, Jumala paratkoon, ei sovi sanoa monesta meidän veltostuneessa aikakaudessamme. Tuommoinen luonto kuin Maijun—jahka se antautuisi oikean palvelukseen.

ELISABETH. Mitä?—Arveletko sinä Maijun—?

PASTORI. Hän voi mennä pitkälle sekä hyvässä että pahassa. Mutta tiedätkös, mitä minä uskon ja toivon?

ELISABETH. Nooh?

PASTORI. Että Jumala vielä antaa meille hänestä iloa. Moninkertaista iloa.

ELISABETH. Kunpa toteutuisi se toivo!—Mistä olet muuten siihen päätökseen tullut?

PASTORI. Näiden viimeisten tapausten johdosta. Minä seisoin lujan koettelemuksen. Sitä ei jätetä palkitsematta, Elisabeth.

ELISABETH. Rakas Henrik—!

PASTORI (katsoo kelloaan ja vertailee sitä seinäkelloon.). Se on totta! Minun olisi pitänyt—onkohan tuo kello yhdessä rautatiekellon kanssa?

ELISABETH. Kymmenen minuttia jäljessä. Pitäisikö sinun mennä junalle?

PASTORI. Pitäisi. Piispa kun lähtee tänään katkismokomiteaan

Helsingissä.

ELISABETH. Nytpä on jo liian myöhäistä. Et ennätä enää. Äsken jo soittivat.

PASTORI. Kas kun en minä kuullut.

ELISABETH. Nyt soittavat jo kolmannen kerran.

PASTORI. Aivan oikein. Ja vihellys! Se jo läksi liikkeelle.

ELISABETH. Jyrinäkin kuuluu selvästi tänne saakka...

PASTORI. Tyynellä ilmalla se aina kuuluu. (Martha tuo kahvia sisään.)
No jaa, juodaanpa sitten kahvia, koska Martha tuo.

ELISABETH. Laskekaa tuonne pöydälle, Martha ja menkää sitten käskemään
Maijuakin tänne juomaan.

MARTHA. Eihän se ole Maiju neiti kotonakaan. (Menee.)

PASTORI. Niin ei hän ole nyt kotona. Mutta tulee luultavasti pian.

ELISABETH. Missä hän sitten on?

PASTORI. No—se on pieni salaisuus meidän kesken, Maijun ja minun.

ELISABETH. Jotako minä en saa tietää?

PASTORI. Tietysti et.—Eihän se silloin salaisuus olisikaan.

ELISABETH. Vai niin! No—hyvä, hyvä! En ole utelias. Juodaan sitten me kahden.

PASTORI. Se oli vaan tuommoinen pieni seikka. Mutta sillä saattaa olla äärettömän suuri merkitys kasvatuksenkin suhteen.

ELISABETH. Ooh—sitten se on tärkeämpätä kuin luulinkaan.

PASTORI. Niin, näes, tällä tavoin pääsen minä häntä ikäänkuin likemmäksi. Saan hänen lapsellisen luottamuksensa ja opin häntä paremmin ymmärtämään. Sitten ei ole enää vaikeata ottaa ohjaksia käteensä ja viedä häntä oikeaan suuntaan.

ELISABETH., Ja minäkö jätetään tuosta ihan syrjään?

PASTORI. Suo anteeksi, Elisabeth, mutta minä pelkään, ettei sinusta oikein ole Maijun kasvattajaksi.

ELISABETH. Henrik, sinä—! Ai, ai, sitä itserakkautta.

PASTORI. Jaa, jaa—!

ELISABETH. Mistä tämä kirje?—Papalle ja mammalle—Maijun käsialaa.

PASTORI. Annapas tänne.—(Lukee.) Kuinka? Minä en ymmärrä.—

ELISABETH. Mitä siinä on?

PASTORI. Lue!

ELISABETH. »Anteeksi, voi, antakaa anteeksi! En voinut toisin tehdä, elämä täällä kävi liian tukalaksi. Elkää minua tuomitko kovin ankarasti. Hyvästi, pappa ja mamma. Teidän Maijunne.»—

PASTORI. Mitä hän tarkoittaa? Mitä hän on tehnyt?

ELISABETH. En ollenkaan käsitä.

PASTORI. Elisabeth—minä pelkään mitä pahinta.

ELISABETH. Jumala varjelkoon—Mitä sinä pelkää?

PASTORI. Hän oli niin liikutettu ja kummallinen. Kun nyt ajattelen,—ei hän ole milloinkaan ollut senlainen.

ELISABETH. No niin—? Mutta pahinta?

PASTORI. Hän otti minulta hartaat jäähyväiset—ja vapisi kuin haavan lehti.

ELISABETH. Sinä uskot—?

PASTORI. Että hän on—lopettanut itsensä, mennyt ehkä järveen.

ELISABETH. Ei, ei, Henrik! Ei se ole mahdollista, kuinka voit senlaista ajatellakaan. Maijuko—Mennyt järveen? Ei milloinkaan maailmassa.

PASTORI. Mutta kirje, joka on kädessäsi? Mitä hän sillä tarkoittaisi?

ELISABETH. En ymmärrä. En osaa vielä sanoa. Jotain muuta, siitä olen varma.

PASTORI. Sinä et nähnyt hänen mielentilaansa, kuinka hän oli levoton ja säikkyi. Hän oikein parkaisi, kun minä tulin sisään.

ELISABETH. Vaikka vaan! Mutta, hyvänen aika, itsemurhaa,—ei hän semmoista tekoa ole miettinyt, ei kuuna päivänä. Ollaan levollisia. Odotetaan. Ehkä hän piankin ilmestyy.

PASTORI. Näkee, kuinka vähän sinä ymmärrät Maijun luonnetta. Hänelläkö olisi aikaa miettimiseen? Mikä päähän pistää, sen hän tekee.

ELISABETH. Sinä kuvittelet turhia, Henrik. Ja pelkääät suotta. Ajattelehan tyynesti asiaa.

MARTHA (tulee oikealta). Joko minä saan viedä kahviverstaat pois?

ELISABETH. Kuulkaa, Martha! Millä mielellä oli Maiju täällä tänä aamuna?

MARTHA. Milläkö mielellä?

ELISABETH. Niin—tarkoitan—puheliko hän mitään?

MARTHA. Puhelihan hän.—Paljonkin.

ELISABETH: Mitä hän sanoi?

MARTHA. Minäkös niitä kaikkia muistan.

ELISABETH. Jotain kumminkin.—Koettakaa, ettekö voisi—?

MARTHA. Hän vaan oli tuskainen kovin,—että uhkasi jo mennä järveenkin.

PASTORI. Siinä sen kuulet!

ELISABETH (nousee ja siirtyy levottomana toiselle puolen huonetta.)
Muistatteko varmaan, että hän niin uhkasi?

MARTHA. Ka, minkätähden minä en muistaisi? Eihän siitä ole pitkää aikaa kulunut.

PASTORI. Uskotko nyt?

ELISABETH. Mitä meidän on tehtävä, Henrik?

PASTORI. Menemme ulos etsimään, joka mies. Marthakin.

MARTHA. Ketä sitä etsitään?

ELISABETH. Maijua. Martha ottaa huivin päähänsä, niin menemme yhdessä.

MARTHA. Rautatiellehän se läksi.

PASTORI. Rautatielle?

MARTHA. Niin, matkalaukkuun pisti vaatteita ja meni aika hamppua. Portilla vilkutti vossikkaa. »Mihinkä te nyt matkustatte?» minä kysyin, siinä kun toisesta päästä kannoin laukkuja. Ei virkkanut mitään ennen kuin istui roskissa. Silloin vasta sanoi: »Helsinkiin», ja samassa läksi hevonen ajamaan. Mutta ilman tuo lienee piloillaan.

ELISABETH. Kyllä Martha saa korjata kahvilaitokset pois.

MARTHA. Pidetäänpö pannua kuumana Maijua varten?

ELISABETH. Ei tarvitse. (Martha menee.)

PASTORI. Kuinka tämä on ymmärrettävä?

ELISABETH. Minä pelkään arvaavani. Voi, sitä lasta, sitä lasta—!

PASTORI. Mitä arvaat?

ELISABETH. Hänellä oli semmoinen into teatteriin.

PASTORI. Teatteriin? Olisiko hän mennyt teatteriin, Maiju? Minun lapseni?

ELISABETH. Hän tiesi, ettemme siihen koskaan suostuisi,—varsinkaan et sinä. Sen vuoksi sitten otti ja karkasi. Maiju raukka.

PASTORI. Raukka? Sinä häntä vielä säälit. Tuommoista, joka—joka pettää omia vanhempiaan, joka kevytmielisesti heittää kotinsa—

ELISABETH. Hän teki sen lapsellisuudesta. Muista, että hän vasta on seitsemäntoista vuotta.

PASTORI. Lapsellisuudesta? Onko kavaluus lapsellisuutta? Vielä lisäksi noin ilkeä, juonikas kavaluus, jota hän on tässä osoittanut. Onko se lapsellisuutta, minä kysyn.

ELISABETH. Sinä aina niin kiivastut.

PASTORI. Sinä taas et välitä niin mitään. Sinulle on yhdentekevä, näetpä lapsistasi mitä hyvään.—Kauhistan, kun ajattelen hänen menettelyään. Minä hänestä pidän huolta, pelkään hänen terveyttään, koetan huvittaa häntä kaikella tavalla, annan lopulta rahaakin leningin ostoon—ja hänellä koko ajan viekkaus mielessä. Hänellä on sydäntä ottaa nuo rahat ja käyttää niitä omiin vehkeihinsä—sillä niiden avulla hän tietysti pääsi matkustamaan. Eikö tämä voi tehdä ihmistä hulluksi.

ELISABETH. Minä en suinkaan tahdo häntä puolustaa. Mutta arvelen kuitenkin, että itse hän, raukka, saa kärsiä seuraukset.

PASTORI. Niin saakin, se on varma. Minä tuon hänet kotiin samaa kyytiä kuin hän on mennytkin. Ja sitten tulee tässä toinen kurssi.

ELISABETH. Kuinka niin toinen?

PASTORI. Ei hellyyttä enää hiventäkään eikä heikkoutta. Kovaa kuria vaan ja ankaraa silmälläpitoa. Yksin ei kaupungille milloinkaan ja lukkojen taakse, kun lähdemme kotoa pois.

ELISABETH. Elä mene, Henrik liian pitkälle. Semmoista vankeutta hän ei voi sietää.

PASTORI. Niin—minä kyllä arvaan, että sinä asetut puolelle. Mutta se ei auta, elä koetakaan, minä varoitin jo ajoissa. Tarpeeksi kauan olet sinä saanut häntä hemmotella. Nyt näet, mihin se on vienyt. Kaikki lapset olemme menettäneet. Joka ikisen!

ELISABETH. Ja minuako siitä syytät?

PASTORI. Sinua juuri. Ellet olisi pitänyt heitä näin helpossa, vaan pienuudesta asti kasvattanut heitä kurissa ja Herran nuhteessa, ei varmaan näin olisi käynyt.

ELISABETH (hiljaisesti). Parhaamman ymmärryksen mukaan olen tehnyt, muuta en voi sanoa.

PASTORI. No niin,—siitä ei auta enää riidellä. Nyt tartun minä kiinni, ja koetan parantaa mitä parantaa voi. Laita vaatteeni kuntoon hyvissä ajoin.

ELISABETH. Milloinka sinä jo lähdet?

PASTORI. Siinäpä se! Minä en voi lähteä ennen kuin tulevan viikon lopussa. Huomenna alkaa rippikoulu. Ikävä seikka. Minun olisi pitänyt päästä heti jäljestä. (Kokoo paperinsa ja menee kammariinsa.)

ELISABETH. Rakas, taivaallinen isä—kuinka tämä päättyy?

(Esirippu alas.)

NELJÄS NÄYTÖS.

(Jussin ja Hannan asunto Helsingissä. Mukavasti sisustettu huone. Ovi eteiseen perällä, toinen ovi vasempaan. Jussin työpöytä oikeaan, vasempaan divaanipöytä, leposohva, kiikkutuoli j.n.e.

Jussi istuu pöytänsä ääressä lukien viimeistä, sivuksi taitettua korehtuuria sanomalehteensä. Teuvo seisoo vieressä, katsellen toista korehtuuri-sivua.)

TEUVO. Hyvä, hyvä!... Mainiota!... Kissa vieköön tämä on niin sukkelaa ja samalla niin pistävää, että tahtoisin nähdä, mitä osaavat sanoa.

JUSSI. Tietäähän sen edeltäkinpäin. »Nuori Suomi» pilkkaa uskontoa, ivaa kansan pyhimpiä tunteita. Sehän se on vanha virsi.

TEUVO. Ha-ha-ha-ha!

JUSSI. Mitä kohtaa sinä nyt luet?

TEUVO. »On ehdotettu 'Aamuruskolle' nimen muutosta. 'Iltarusko' muka paremmin vastaisi sen merkitystä. Tämä kuitenkin on suuri erehdys. Sillä mitä on iltarusko? Mailleen menneen auringon viimeinen heijastus, valon sammuvien säteiden ruusuinen hyvästijättö. Mutta ajatelkaamme siihen sijaan aamuruskon syntyä. Päivä nousee, lähettää ensimmäiset kirkkaat säteensä herättämään nukkuvaa maailmaa. Pääsevätkö nämä perille? Ei! Yö on tuonut sumua, usvaa, mustia pilven hattaroita taivaan rannalle. Näiden kosteaan helmaan vaipuu alkavan aamun ensimmäinen kirkkaus, säteet ehtivät vaan kullata hautansa reunan. Vasta sitten kun aurinko on saanut nämä esteet tieltään karkoitetuksi» —hyvä, hyvä! »kun aamurusko on taivaalta hävinnyt»—sattuvasti sanottu.—»vasta silloin on valon voitto täydellinen. Meidän pyhät, kunnianarvoiset isämme ovat niinmuodoin tyystin harkinneet työnsä tarkoituksen, he ovat tilansa oikein arvanneet antaessaan lehdelleen nimen 'Aamurusko'.»—Ha-ha-ha ha—

JUSSI. No, eikös se sitten ole niin?

TEUVO. Aivan, aivan! Niin loogillista ja selvää, ettei siitä pääse mihinkään. Mutta mahtaa niiden naamat venyä pitkiksi tätä lukiessa. Ja mitähän isä-ukkoski sanoo, eikö hän jo erehdy ja huuda: »Per—» ha-ha-ha-ha!

HANNA (tulee vasemmalta). Hiljaa, hiljaa, että Maiju saa nukkua.—Mitä te nauratte täällä?

TEUVO. Jussin kirjoitukselle, joka tulee tämän päivän lehteen. Se on niin mahdottoman terävä; oletteko lukenut, neiti Hanna?

HANNA. En ole, eihän se Jussi minulle näytä enää milloinkaan edeltäpäin.

JUSSI. Mitäs sinä aina intät vastaan?

HANNA. Täytyyhän minun, kun sinä et malta olla sättimättä.

JUSSI. Tietysti minä sätin, koska muut minua sättivät.

HANNA. Siitäkö se sitten paranee? Minusta tuo alinomainen riita on niin ikävää.

TEUVO. Vielä mitä! Ei ikävää ollenkaan. Varsinkin kun Jussi osaa antaa heille selkään, niin että tuntuu. Ei joudu alakynteen milloinkaan. Polemiikissa sinä ainakin olet mestari, Jussi, se kertyy sanoa.

JUSSI. Pakostakin siihen oppii sanomalehti-miehenä. Mutta Hanna ei sitä hyväksy. Pitäisi aina suoda vastustajalle viimeinen sana, ei puolustaa itseään eikä käyttää aseita.

TEUVO. Ja mikä siitä seuraisi? Luulisivat niin stuukanneensa Jussin, että hän senvuoksi piti suunsa kiinni. Ja yleisö olisi samaa mieltä. Eikä pitkää aikaa kuluisi, ennenkuin herhiläiset hyppäisivät hänen nenälleen kahta rohkeammin.

JUSSI. Se on varma. Ei, Hanna, niinkauan kuin vähänkään kuntoa lienee, niin pois minä ne silmiltäni karkoitan. En muuten mies olisikaan.

HANNA. Tähän saakka on kumminkin aina sanottu, että akat ne riitelevät ja haukkuvat toisiaan. Nyt miehet ovat ottaneet akoilta viran.

JUSSI. Ole nyt! Vertaatko sinä sanomalehtikiistaa akkojen kielen-pieksemiseen? Onhan asiassa ero.

HANNA. Ei minusta ero ole niinkään suuri. Saanko nyt muuten lukea tuon kirjoituksesi?

JUSSI. Tällä on kiire, poika odottaa eteisessä. Pianhan lehti ilmestyy, ennätät sen lukea sittenkin. (Hän käärii kokoon korehtuurit ja antaa ne eteisen ovelta pojalle.) Tässä, vie ne sukkelasti painoon.

TEUVO (ottaa pöydältä erään kirjoituksen). Mitäs tämä on? »Sodat hävitettävät, asevelvollisuus ja sotalaitos poistettavat.»

HANNA. Ai, elkää lukeko sitä!

TEUVO. Ahaa neiti Hanna! Oletteko tekin ruvennut kirjoittamaan »Nuoreen Suomeen»? Sepä hauskaa.

HANNA. Vaivaista hauskaa. Eiväthän ne hyvät herrat huoli minun kirjoituksistani lehteensä. Kaksi on jo pantu paperikoppaan. Tämä kolmas saa luultavasti mennä samaa tietä.

TEUVO. Mutta minkätähden?

HANNA. Niin, selittäköön Jussi sen asian.

JUSSI. Eikö sitä jo otsakirjoituksesta arvaa ilman muita selityksiä?

TEUVO. »Sodat hävitettävät, asevelvollisuus ja sotalaitos poistettavat»—niin, tätä tietysti ei käy painattaminen.

HANNA. Minä en ymmärrä, miksi ei käy.

JUSSI. Siksi, että kansalla täytyy olla kuntoa ja voimaa puolustaa itseään, jos vihollinen hyökkää maahan.

HANNA. Kansalla täytyy olla kuntoa ja voimaa pysyä totuudessa. Jos miestappo ja verenvuodatus on syntiä ja raakuutta, niin ei mikään maailmassa oikeuta sitä tekemään. Onhan se selvä asia.

JUSSI. On monta selvää asiaa, jota ei voi elämässä toteuttaa.

HANNA. Täytyy voida! Pelkuruus ei saa estää.

JUSSI. Pelkuruus? Mitä sinä aina sanot pelkuruus? Järkeä, käytännöllinen äly—ne ne kieltävät menemästä suinpäin surman suuhun.

HANNA. Sen juuri tekivät esi-isät ja sitä sanottiin urhoollisuudeksi. Soimaako heitä kukaan järjettömiksi, vaikka panivat henkensä alttiiksi isänmaan edestä?

TEUVO. Ei, mutta kuulkaa nyt, neiti Hanna—

HANNA. Jos Suomen kansa uskaltaisi kuolla marttyyri-kuoleman rauhan aatteen tähden, niin eipä se silloin olisi suotta elänytään. Suurempaa historiallista tehtävää sille tuskin voi ilmestyä.

JUSSI. Mitä sanot tuohon, Teuvo? Eikö ole kaikki suoraa hulluutta. Mutta hän ei usko minua.

TEUVO. Ei, ei. Turhaa haaveilua! Ja sitäpäitse ei noista asioista sovi puhua julkisuudessa, neiti Hanna. Kyllä Jussi siinä on oikeassa. Mutta mitä koskivat teidän edelliset kirjoituksenne?

HANNA. Kannattaako niistä kertoakaan? (Istuu käsityötä tekemään.)

JUSSI. Niissä oli samanlaisia mahdottomia tuumia. Viimeisessä esimerkiksi hän väitti, että vankilaitokset kaikki ovat muutettavat kasvatustaloksiksi tai parantoloiksi. Rikokselliset ovat pidettävät joko moraalisesti sairaina, tai tylsinä, tai kehittymättöminä. Henkisestä puolesta koetetaan kyllä pitää huolta, on kouluja kaikille, yksin idiooteillekin, ja mielisairaille parannuslaitoksia, mutta siveellinen hoito tykkäänään laiminlyödään—

TEUVO (hymyilee). No, no, tuo ei olisi ehkä niin hullua.

JUSSI (sytyttää papyrossin). Lapsellisuutta!

TEUVO. Niin, ei niitä aatteita tietysti voi toteuttaa milloinkaan. (Katsoo kelloaan.) Mutta kuulkaa, onko teillä jo teatteripilettiä täksi illaksi?

JUSSI. Ei ole, vaan meille kuulutaan annettavankin vapaaliput, kun on Majun koetusnäytöntö.

TEUVO. Se on totta, se. Mutta minunpa täytyy käydä ostamassa, ennenkuin loppuvat.

JUSSI. Tulet kait sitten tänne takaisin, että menemme yhdessä?

TEUVO. Tulen, tulen. Hyvästi siksi aikaa. Menee.)

JUSSI. No, Hanna?

HANNA. Mitä no?

JUSSI. Sinä olet pahoillasi.

HANNA. Olen. Kun sinä et ollenkaan minua käsitä.

JUSSI. Kyllä minä käsitän sinut, mutta sinä et käsitä minua. Kuulepas nyt, kun selitän sinulle asian oikein juurta jaksuen. Pane pois tuo ompelukesi ja kuuntele minua tarkkaan.

HANNA (laskee työnsä syrjään). Nooh?

JUSSI. Oletetaan, että tänne pohjoiseen tulee puutarhuri etelämaasta. Hän ei tunne meidän ilmanalaa, vaan kylvää täällä oman maansa hienoja, arkaluontoisia kasvia. Kuinka luulet, että niiden kylvöjen käy?

HANNA. Ne eivät menesty. Tietäähän sen.

JUSSI. Oikein! Ne eivät menesty. Niiden kylvämisestä ei siis ollut mitään hyötyä, ei hänelle eikä muille. Olemmeko siitä yhtä mieltä?

HANNA. Olemme.

JUSSI. Tuo puutarhuri saattoi olla hyvinkin taitava kasvien hoitaja, mutta kumminkin hän oli epäkäytännöllinen ja lapsellinen, kun ei ottanut selkoa ensin maan ilmanalasta, ennenkuin meni kylvöjään tekemään, eikö niin?

HANNA. Niin—arvatenkin.

JUSSI. Ja halusta soisimme, että täällä kasvaisi rusinoita, veskunoita, appelsiinia, viinirypäleitä ja muuta semmoista. Mutta mikä on mahdotonta, se on mahdotonta.

HANNA. No niin—vaan minä en ymmärrä—

JUSSI. Mitäkö tämä koskee sinuun? Odotahan, me tulemme nyt siihen. Tahtoisin, näetkös, väittää, että sinä juuri olet tuommoinen epäkäytännöllinen puutarhuri.

HANNA. Minä? Kuinka? Millä tavalla?

JUSSI. Sinä tavoittelet semmoisia aatteita ja totuuksia, jotka eivät menesty tämän maapallon moraalisisessa ilmanalassa. Ne kuuluvat, näet, johonkuhun muuhun taivaankappaleeseen, jossa korkeamman elämän ehdot ovat edullisemmat. Täällä niitä on mahdoton toteuttaa.

HANNA. Mutta voisimmehan kumminkin koettaa. Voisimmehan edes puhua niistä.

JUSSI. Runoilija sen voi tehdä, niinkuin Ibsen tahi Tolstoi ynnä muut. He saattavat kirjoissaan haaveilla yhtä toista mahdotonta, vaikka hyvin tietävät, että hukka olisi käsissä, jos heidän aatteitaan seurattaisiin: Tolstoi itse myöntää, että hänen oppinsa veisi ihmiskunnan häviöön, ja Ibsenin Rosmer—niin, hän, ukko paha, on kuin puusta pudonnut ja vähän säikähtänyt. Ei käsitä tämän maailman meininkiä ollenkaan.

HANNA. Pelkään, etten minäkään käsitä.

JUSSI. Mutta sanomalehden, näetkös, täytyy ottaa ihmiset semmoisina kuin ne ovat, ja olot semmoisina kuin ne ovat, katsoa, mikä on mahdollista toteuttaa, mikä ei,—ja myöskin millä tavalla mikin asia voidaan perille ajaa. Lyhyesti: sen täytyy olla käytännöllinen ja viisas, ei haaveilla pilvien tuolla puolen eikä myöskään lyödä päätänsä seinään. Ymmärrätkös nyt?

HANNA. Kyllähän minä ymmärrän, mitä tarkoitat. Mutta sillä tavoin edistytään niin kauhean hitaasti—jos edistytään ollenkaan.

JUSSI. Elä rupea alakuloiseksi, pikku Hanna. Sinun täytyy heittää nuo korkeat ideaalit ja tyytyä matalampiin, paljon matalampiin, muuten tulet mielisairaaksi. Mitä hyötyä sinulla siitä, jos välttämättä tahdot kotimaassa kasvaneita appelsiinia, kun niitä kumminkin on mahdoton saada? Vähemmän

tunnetta, enemmän järkeä, lapsi kulta—No, mitä nyt? Maiju siellä, luulemma, jo rymyää. Kas niin, tuossa hän on. Miks'et malttanut nukkua enemmän aikaa?

MAIJU (tulee väsyneen näköisenä sivuhuoneesta).

HANNA. Maiju rakas, kuinka sinä jaksat näytellä illalla, kun et ollenkaan lepää, etkä moneen yöhön ole saanut unta?

JUSSI. Ja ajattele miten tärkeätä, että onnistut tänä iltana, kun on koetusnäytäntö.

MAIJU. Eihän ole enää aikaa, kello on jo paljon. Täytyy mennä teatteriin.

JUSSI. Kello on vasta kuus. Puoli tuntia ennätät vielä nukkua vallan hyvin.

HANNA. Mene takaisin pitkällesi. Kyllä minä herätän, jos sattuisit nukkumaan.

MAIJU. En minä enää. Antakaa minun olla täällä teidän luonanne. Jos tietäisitte, kuinka vaikeata se on, ette varmaankaan pakoittaisi.

JUSSI. Mikä on vaikeata?.

MAIJU. Se, se—. En minä hirviä kertoa.

HANNA. Kyllä arvaan. Ne yölliset näyt sinua kiusaavat.

MAIJU. Nehän ne kiusaavat.

HANNA. Ihme ja kumma! Eikö mitään apua bromkaalista, eikä puolikylvystääkään, jonka tänään otimme?

MAIJU. Ei mitään. Pahemmiksi vaan käyvät.

JUSSI. Minkälaisia näkyjä ne ovat? Saanko kuulla? Jospa minä ne karkoittaisin hyvinkin.

MAIJU. Ei ne vaivaa näin kun olen ylhäällä, ja kun puhelemme yhdessä. Mutta niin pian kuin menen levolle ja koetan nukkua—

JUSSI. Silloin ne ilmestyvät?

MAIJU. Silloin heti. Jos menen unenhortoon, on isä vuoteen ääressä ja kumartuu ylitseni. Hänellä on pitkä puukko kädessä, jolla aikoo pistää minua suoraan sydämeen. »Näin uhrasi Abraham ennen poikansa Iisakin», hän sanoo. Minä aina säikähdän ja vavahdan hereille.

JUSSI (nauraen). Ja tuommoista unta sinä pelkää. Jopa olet lapsellinen.

MAIJU. Ei siinä ole vielä kaikki. Minä näen hänet välistä valveilla ollessakin, ennenkuin menen uneenkaan. Kun painan silmät kiinni, ja koetan nukkua, tunnen selvästi, että hän jo on huoneessa. Repäisen äkisti silmät auki, ja hän tosiaankin seisoo nurkassa perällä huonetta, ikäänkuin väijymässä; mutta kun oikein kiinteästi teroitan silmäni sinne, himmenee hän vähitellen, ja katoa aivan samaan paikkaan, seisovilta jaloiltaan.

JUSSI. Näköhairahduksia, hyvin tavallisia. Ei niistä huoli olla millänsäkään, Kun voisit olla pappaa ajattelematta—

MAIJU. Mutta kun minä en saa häntä pois mielestäni, en vaikka mitä tekisin.

JUSSI. Et ainakaan häntä pelkäisi, turhanpäin. Siitähän ne vaan tulevat kaikki nuo kuvittelut.

MAIJU. Niin, miksi täytyy minun häntä niin hirveästi peljätä! En sille mitään voi.

JUSSI. Me lähdemme huomenna lääkäriin, ehkä hän tietää jotain neuvoa. Nyt unohdamme pois kaikki kummitukset ja puhelemme muista asioista.

HANNA. Tehdään niin. Ajattelin sitä jo äsken ehdoittaa.

MAIJU. Mutta eikö minun pidä jo vähitellen lähteä? Jussi, katsoppa kelloasi.

JUSSI. Jaa-a! Ei tässä enää ole aikaa kovin vitkastella. Kymmenen minuttia korkeintaan.

MAIJU. Voi, voi! Kuinkahan minun nyt käynee!

HANNA. Joko tulee ramppi-kuume?

MAIJU. Kuulkaa—yhtä teidän täytyy luvata minulle.

HANNA. Nimittäin—?

MAIJU. Te ette saa tulla teatteriin tänä iltana, ette kumpikaan.

JUSSI. Mitä hullua? Mekö emme saisi tulla teatteriin?

MAIJU. Ette millään ehdolla! Minä pyydän ja rukoilen: jääkää pois!

HANNA. Mutta minkätähden?

MAIJU. Minä suorastaan en osaisi näytellä, jos tietäisin teidän olevan katselemassa. Ajattelin sitä juuri äsken tuolla.

JUSSI. No, nyt tuli kummat!

MAIJU. Etkö muista, Hanna? Koulun tutkinnoissakin ennen en peljännyt ketään niin paljon kuin mammaa ja sinua.—Samoin nyt. Ei saa ketään omia tulla teatteriin, kun minä näyttelen, ei ketään.

HANNA. Eikö milloinkaan?

MAIJU. Sitten ehkä joskus—monen vuoden päästä, kun olen käynyt Pariisit ja muut.—Mutta tänä iltana ei varsinkaan.

JUSSI. Ja täälläkö meidän pitää istua epätiedossa kaiken aikaa? Kuule— ei se käy laatuun.

MAIJU. Minä tulen kotiin heti, kun »Ensi lempi» on mennyt. Sitten istumme hauskesti yhdessä ja minä kerron tarkkaan, kuinka on käynyt.

JUSSI. Niin, mutta—En minä tiedä, tokkohan me tuohon suostumme, Hanna?

MAIJU. Teidän täytyy, minä sen sanon. Vai tahdotteko välttämättä tehdä minulle kiusaa, tahdotteko, etten onnistuisi?

HANNA. Ollaan poissa, Jussi, koska hän niin vaatii. Näemmehän sen sitten jonkun toisen kerran.

MAIJU. Hyvä, rakas Hanna, sinä olet aina kiltti. Voi, voi, kuinka sinä olet herttainen, minä pidän sinusta niin ihmeesti.

HANNA (hymyillen). Vähälläpä on lapsen mieli hyvitetty.

MAIJU. Mutta nyt alkaa jo olla kiire. (Katsoo kelloaan.) Jumaliste— kohta puoli seitsemän.—No, Jussi, jäätkö pois, vai et?

JUSSI. Hm... Sepähän sitten nähdään.

MAIJU (polkee jalkaa). Sano sukkelasti!

JUSSI. Kuule—elä sinä äyski.

MAIJU. Kun on niin kauheasti kiire. Nyt minun pitäisi olla jo teatterilla.

JUSSI. Mene sitten joutuun.

MAIJU. Lupaatko jäädä pois? Hyvä Jussi?

JUSSI. Sinulla on aina kaikenmoisia päähänpistoja, jotka eivät velvoita, ei niin mitään. Oikein harmittaa tuommoinen—

MAIJU. Lupaatko, lupaatko?

HANNA. Anna myöten, Jussi, hän muuten hermostuu.

JUSSI. Eikö liene jo parhaiksi hermostunut?

MAIJU. Taivas, kuinka sinä minua viivytät.—Puoli seitsemän jo!

JUSSI. No, mene, Jumalan luoma, mene herran nimeen.

MAIJU. Ja sinä et tule?

JUSSI. En. Ole rauhassa.

MAIJU. Käsi päälle.

JUSSI. Vielä minä sen panen alle. Ellet usko sanaa, niin—

MAIJU. Käsi päälle, minä sanon! (Ottaa sen häneltä puoliväkisen.) Noh, nyt on hyvä kaikki.

JUSSI. Hupakko.

MAIJU. Nyt se siis kohta alkaa!—Voih!

HANNA. No, Maiju—? Mikä vaivaa?

MAIJU. Jos olisi kaikki jo ohitse! Jos olisi kello yhdeksän ja me istuisimme täällä levossa!

HANNA. Elä rupea sitä nyt ajattelemaan. Sinä myöhästyit.

MAIJU. Niin, se on totta. Täytyy lähteä, ei auta mikään! Hyvästi, Hanna.

HANNA. Hyvästi, hyvästi! Ja onnea nyt! Ole rohkea vaan, elä hätäile yhtään. Kyllä sinä varmaan onnistut.

JUSSI. Ja ellet onnistu, niin väliäpä tällä! Ei se ole sen vaarallisempaa.

HANNA. Käännyt jollekulle muulle alalle sitten.

MAIJU. Hyvästi, Jussi! Elkä olko minulle ilkeitä huomenna lehdessänne.

JUSSI. Minustako se riippuu, kun et päästä edes katsomaankaan. Antaahan olla, ettet vaan saisi sitä katua.

HANNA. Ei hän saa, mitä sinä vielä kiusoittelet, Jussi, suotta. Riennä nyt, Maiju kulta.

MAIJU. Hyvästi. (Menee kiireesti eteiseen.)

HANNA (saattaa häntä ovelle ja tulee takaisin). Pää pystyyn! Näytä, että sinussa on terästä ja rautaa. —Maiju raukka! Luuletko, että hän onnistuu, Jussi?

JUSSI. Vaikea tietää edeltäpäin.

HANNA. Mutta ellei hän nyt onnistu eikä pääsekään teatteriin—entäs sitten? Pappa varmaan kieltää häneltä kodin.

JUSSI. Mitäs sitten muuta kuin menee naimisiin. Teuvo on, luulemma, häneen pahasti pikiintynyt. Ja Teuvo on varakas poika, voi ottaa eukon milloin hyvänsä.

HANNA. Hyi sinua!

JUSSI. Mitä hyi? Kuule, Hanna, elä sinä halveksi naimista, se se kumminkin on naiselle tärkeintä kaikesta.

HANNA. Senpätähden juuri siihen ei enää toimeentulon tähden mennäkään, vaan ainoastaan rakkaudesta.

JUSSI. Mikäs estää Maijua rakastumasta Teuvoon? Semmoinen kunnon poika—

HANNA. St! Joku tuli eteiseen. (Menee katsomaan.)

JUSSI. Ja rakkaus se syttyy ja rakkaus se sammuu, mutta pääasia on, että tulevat hyvin toimeen.

HANNA (ovella). Ole hiljaa!—Kas, tekö siellä olittekin?

TEUVO (tulee sisään). Nyt, tiedättekö, on hiisi merrassa.

JUSSI. Noh?

HANNA. Mitä on tapahtunut?

TEUVO. Pappanne on täällä.

JUSSI. Elä!—Mistä tiedät?

TEUVO. Tuli vastaani kadulla. Ja hän oli mörkin näköinen kuin ukkospilvi.

JUSSI. Taidamme olla helisemässä kohta.

HANNA. Elä edes naura, Jussi.

JUSSI: En suinkaan tässä osaa itkemäänkään ruveta.

TEUVO. Leikki siitä kumminkin on kaukana. Tietysti hän tahtoo ottaa Maijun pois teatterista. Mitä varten hän muuten olisi tullut?

HANNA. Niin, se hänellä mahtaa olla mielessä. Kuinka tämä. päättyy, Jussi?

JUSSI. Mitä hän sinulle puhui?

TEUVO. Ei paljon mitään. Kysyi vaan teidän asuntoanne.

JUSSI. Hän aikoo siis tulla tänne? Hyvä!

HANNA. Jussi, ei riitaa! Rakas Jussi!

JUSSI. Ei minun puoleltani ensiksi. Mutta jos hän aloittaa—ja sen hän luultavasti tekee—

HANNA.. Niin muista kuitenkin, että hän on isäsi, että hän on juurtunut kiinni toiseen katsantotapaan —

JUSSI. Jonka nojalla luulee olevansa oikeutettu muita sortamaan. Jos antaisi hänelle vallan, hän tukehuttaisi henkisesti kuoliaaksi jok'ainoan lapsensa.

HANNA. Nyt sinä olet jo täydessä vihassa!

TEUVO. Hevonen pysähtyi portaiden eteen. (Katsoo ikkunasta.) Ganska riktigt—siellä hän on.

HANNA. Pappako? (Juoksee ulos.)

TEUVO. Mutta kuinkas nyt? Meidän pitäisi jo mennä teatteriin.

JUSSI. Kuulehan, kun Maiju ei anna meidän tullakaan. Mokoma visapää.

TEUVO. Eikö anna teidän tulla?

JUSSI. No ei. Hän muka ei osaa näytellä, jos tietää meidän olevan katsomassa.

TEUVO. Entäs sitten?

JUSSI. Täytyy kait totella.

TEUVO. Nyt ne siellä tulevat, että ovet jyskävät. Minä lähden ajoissa tieheni.

JUSSI. Maltapas, kun sanon. Lähetä sinä meille tietoa teatterista, kuinka Maijun on käynyt. Lähetä kohta, kun »Ensi lempi» on mennyt.

TEUVO. Kyllä, kyllä. (Menee.)

JUSSI. Vai niin, isä! Sinä siis uhalla tahdot koetella voimia lastesi kanssa. Astu esille! Minä olen valmis. (Pastori ja Hanna tulevat.)

HANNA (eteisessä tullessaan). Herra Rastas meille ikään kertoi, että pappi oli kaupungissa.

PASTORI (samoin eteisessä). Jussi on kotona?

HANNA. On.

PASTORI. Hyvä! (Tulee sisään, sanomalehti kädessä. Hanna seuraa häntä.)

JUSSI. Hyvää iltaa!

PASTORI. Sinunko kynästäsi on lähtenyt tämä hävytön kirjoitus »Aamuruskoa» vastaan?

JUSSI. Minun.

HANNA. Tämän päivän lehdessä varmaan?

PASTORI. Sinun kynästäsi? Todella sinun kynästäsi? Sitä en olisi kuitenkaan uskonut. Täytyy tunnustaa: minä olen niin hämmästynt, etten tiedä mitä sanoa.

HANNA. Voi, Jussi, mitä olet sinä kirjoittanut?

PASTORI. Pitkälle olet ehtinyt vähässä ajassa. Kotona sinulla vielä oli hiukkasen omaatuntoa jäljellä, et silloin näin ilkeästi sentään olisi kirjoittanut omaa isääni vastaan.

JUSSI. Ensiksikin tuo kirjoitus ei ole nimenoman teitä vastaan kirjoitettu, ja toiseksi—olettehan itse sanonut, ettei teillä enää ole poikaa, siitä seurannee, ettei ole minulla enää isää.

HANNA. Pappa rakas—tulkaa istumaan tänne.

PASTORI. Sinä rohkeat vielä puhua puolestasi? Sinä seisot siinä avoimella otsalla ja katsot minua suoraan silmiin? Etkö ymmärrä edes hävetä?

JUSSI. Tuotako kirjoitusta? En—sitä en tosiaankaan häpeä. Onhan se vaan vastaus »Aamuruskon» hyökkäykseen. Vai luulitteko saavanne solvaista minua mielin määrin ja kivittää minut vaikka kuoliaaksi, ilman että olisi teillä pelkoa vastustamisesta? Siinä surkeasti petyitte. Minä en ole semmoinen raukka, että minut noin ykskaks' vaan muserrettaisiin ja poljettaisiin jalkojen alle. Oho—vähäpä olisi minussa silloin kuntoa. Ei—sana sanasta, kaksi parhaasta, siinä ei arvella yhtään. Ette minun suutani hevillä saa tukkoon, sen lupaan.

HANNA. Pappa ei kuuntele häntä, hän on vihan vallassa nyt eikä tiedä mitä puhuu.

PASTORI. Minä en sanoisi mitään, jos rehellisesti itseäsi puolustaisit, jos pysyisit asiassa ja koettaisit kumota väitteitämme, selittää kantaasi, miten parhaiten voit. Mutta totuutta on vaikea kumota, siinäpä se! Sen vuoksi tartut tällaisiin aseihin. Vakavaan puheeseen sinä vastaat ivalla ja kevytmielisellä pilkalla. Mitä luulet sillä voittavasi? Naurajat saat puolellesi ja ymmärtämättömät, mutta kaikki ne, jotka kykenevät vähänkin ajattelemaan, ne sinua halveksivat.

JUSSI. Erehdytte. Teidän kirjoituksenne »Aamuruskossa» oli päinvastoin siihen määrään typerä, ettei kannattanut muulla tavalla vastata. Te olette joutuneet naurun alaisiksi, mutta syyttäkää itseänne. Kirjoituksessanne annoitte minulle mainiot aseet käteen, enkä minä ole niin jalomielinen, että laskisin hyvää tilaisuutta ohi menemään, koska kerran ollaan sodassa toisiamme vastaan. Ette sitä itsekään tekisi, niin Jumalan miehiä kuin olettekin.

HANNA. Voi, Jussi, miksi olet noin paha?

JUSSI. Siksi, että he ensin ovat olleet minulle pahoja. Ja siksi, etten minä ole sinuksi. Sinä sitä annat menetellä kanssasi kuinka hyvänsä, sinua saa huoleti solvaista ja potkia tieltä pois. Ei tarvitse urosten peljätä, että heitä potkaistaan takaisin. Sinä kärsit hiljaisesti ja nöyrästi, et avaa suutasi koskaan itseäsi puolustamaan. Mutta sano, mitä olet siitä kostunut? Oletko ehkä pehmittänyt heidän sydäntänsä? Kaukana siitä—!

PASTORI. Jatka, jatka! Anna tulla enemmän samaan suuntaan. Vahinko, ettei ole äitisi täällä näkemässä ja kuulemassa minkälaisia hedelmiä hänen kasvatuksensa on tuottanut.

JUSSI. Äitipä katseleekin minua toisilla silmin. Hän näkee, etten minä ole juoppo enkä renttu enkä tylsistynyt, kykenemätön, pahanpäiväinen nahjus, jommoiseksi olisin tullut teidän käsissänsä. Äidille kiitos siitä, että olen saanut vapaasti kehittyä, että minulla on voimaa ja kuntoa jotain toimittamaan maailmassa.

HANNA. Mutta ikävällä mielellä hän sinua nyt kuuntelisi, Jussi. Surua herättäisi hänessä jok'ainoa sanasi, ole siitä varma. Sillä hän ei ikinä ole sinua kehoittanut näin pappaa kohtelemaan, ei esimerkiksi eikä neuvoilla.

JUSSI. Ei tosin olekaan; vaan sen on oma järkeni minulle opettanut. Olenhan nähnyt, mihinkä ehdoton alttiiksi antamus vie. Isässä ei milloinkaan olisi sorrn halu päässyt noin kasvamaan, jos äiti olisi ollut hiukan jäntevämpi eikä liiallisella lempeydellä pitkin matkaa antanut sille yllykettä—

PASTORI. Mitä—! Minäkö sortanut?—Onko äiti valittanut—?

JUSSI. Ei—hän ei ole koskaan valittanut. Hän on kestänyt ja kärsinyt, ja alistunut ja antanut anteeksi kovat sanat ilman että pyydettiin. Ja siinä hän juuri teki väärin.

HANNA. Kuinka voit niin sanoa, Jussi?

JUSSI. Hän teki väärin ensiksikin isää kohtaan, joka senkautta pääsi paatumaan itsekkäisyydessään ja kovuudessaan ja pitämään menettelyään oikeana. Hän teki väärin meitä kohtaan, jotka hänen jälkeensä

jouduimme tuon itsekkäisyyden ja kovuuden esineiksi.

HANNA. Että sinä julkeat syyttää äitiä! Jumalan kiitos, hän ei kumminkaan ole tätä kuulemassa.

PASTORI. Hävyttömyydelläsi ei ole enää rajaa!

JUSSI. Ymmärtäkää minua oikein. Minä en sanallakaan tahdo mammaa nuhdella, sillä hän ei ole aavistanut mitä seurauksia hänen liallinen hyvytensä tuottaisi muille, luuli kaiken riippuvan siitä, että hän itse jaksoi kärsiä. Nyt täytyy minun korjata hänen erehdyksensä, asettua sitä jäykempään vastarintaan ja antaa jok'ainoa isku hörymättä takaisin. Minä näytän sekä äidille että sinulle, millä tavalla tänlaisissa kohdissa on meneteltävä.

HANNA. Ei, Jussi, ei, ei! Äiti on oikeassa, sinä väärässä. Ei pahaa voiteta pahalla. Ei väkivaltaisuutta, ei aseita. Ei huonoja keinoja oikealle asialle. Järkeään toisella tavalla se voitolle pääsee.

JUSSI. Kyllä! Vallan toiseen kokemukseen sinunkin olisi pitänyt tulla.

PASTORI. Herkiä! Sinussa asuu villityksen henki. Mainiosti osaat sinä sotkea ja velloa asioita. Mainiosti kääntää kaikki omaksi eduksesi, lykätä syyt muiden niskoille ja asettaa itsesi kauniimpaan valoon. Toden totta! Enkö seisonut siinä jo suu kiinni ja ollut vähällä hämmentyä itsekin taitavasta puheestasi. Mitä sitten enää ihmettelenkään naisia, että joutuvat sinun vaikutuksiesi valtaan, varsinkin Maiju, joka on vielä nuori, kokematon, tykkänään lapsi—Niin, nyt olin vähällä unohtaa—missä Maiju? Kutsukaa häntä tänne puheilleni heti.

HANNA. Maiju ei ole kotona, pappa.

PASTORI. Ei kotona? Mihin hän on mennyt?

HANNA. Teaatteriin. Aikoja sitten. Hänellä kun on koetusnäytöntö tänään.

PASTORI. Kas niin! Tämä turhanpäiväinen väittely—! No, ei auta; minä lähden sinne.

HANNA. Teaatteriin? Mitä varten, pappa?

PASTORI. Estämään häntä. Minun lapseni ei saa näyttelijänä esiintyä.

JUSSI. Ette kumminkaan mahda—? Sehän olisi julkinen häväistys.

PASTORI. Sekö, että isä vaatii kuuliaisuutta lapseltaan? Sinulla on kumma käsitys kunniaista ja häpeästä. Mutta—sitä en ihmettele.

JUSSI. Mitä sanottaisiin, jos vapaamielinen isä tunkisi kirkkoon ja väkivallalla estäisi poikaansa saarnaamasta?

PASTORI. Onko se mielestäsi sama asia?

JUSSI. Jotakuinkin.

PASTORI. Sinun kanssasi ei kannata sanaa vaihtaa. Ole oloillasi sinä. Minä koetan palauttaa edes yhden lapsistani vielä oikealle tielle.

HANNA. Onko taiteilijan tie sitten väärä, pappa? Onko hänen työnsä vähemmästä arvosta kuin muiden? Hänen rehelliset pyrintönsä—ovatko ne tuomittavat?

PASTORI. Minä en tuomitse niitä. Kuka sen on sanonut, että minä tuomitsen? Olenhan päinvastoin aina myöntänyt, että taiteellakin voi olla merkityksensä. Ei siitä ole puhetta. Mutta minun lapseni ei saa näyttelijäksi ruveta. Minä sen kiellän, ja minulla on siihen oikeus.

JUSSI. Maiju raukka—mikä hänelle tulee eteen. Papiksi hän ei kelpaa, saarnastuoli on siksi liian pyhä paikka, ettei se ole naisille—

HANNA. Voi, elkää menkö, rakas pappa. Maiju ei sitä kestäisi, hän on ilmankin niin heikko. Hyvä pappa, ajatelkaa häntä.

PASTORI. Ajatteliko hän minua, kun karkaamalla läksi kotoa? Syntiä seuraa rangaistus, se hänen piti tietää. Heitä minut irti, Hanna!

HANNA. Pappa, kuulkaa minua, edes tämä ainoa kerta—!

JUSSI (katsoo kelloaan). Kaikessa tapauksessa olette nyt myöhästynyt. Hän näyttelee parastaikaa.

PASTORI (ryntää ulos). Se oli teidän syyne!

HANNA. Mitä hän aikoo? Keskeyttääkö näytännön?

JUSSI. Se voisi häneltä syntyä.

HANNA. Vaan millä tavalla?

JUSSI. Kuka sen tietää. Minun ei tee mieli mennä katsomaan.

HANNA. Ja mitä sitten seuraa?

JUSSI. Mitäkö seuraa? Suuri skandaali, arvatenkin. Perhana sentään.

HANNA. Elä edes kiroa.

JUSSI. Mitäs tässä muutakaan voin?

HANNA. Emmekö millään tavalla saattaisi sitä estää?

JUSSI. Emme nyt enää. Että minä yhtäkaikki päästin hänet menemään! Olisi pitänyt asettua oven eteen ja sulkea häneltä tie. Se minun olisi pitänyt tehdä! Pöllö, mikä olin.

HANNA. Ei, tyyneesti, rauhallisesti olisit puhunut. Olisit kohdellut pappaa rakkaudella—

JUSSI. Mene rakkauksinesi! Etkö jo vihdoinkin huomaa, ettei sillä päästä mihinkään? Voimaa täällä kysytään, ei rakkautta. Ottiko sinua isä lukuun ollenkaan, sano?

HANNA. Ei ottanut.

JUSSI. Tietääkö hän ylipäätään, että sinua on olemassakaan? Sinua tai äitiä? Muulloin kuin milloin hän teitä halveksien sysää syrjään?

HANNA. Taidat olla oikeassa. (Peittää kasvonsa käteen.)

JUSSI. Hanna—? Itketkö sinä? Kuule—mitä sinä nyt joutavia? (Menee hänen luoksensa ja laskee kätensä hänen kaulalleen.) Elä itke, elä herran tähden, ei se kannata. Jopa jo! Ole ihan huoleton, kyllä minä pidän puoliasi. Mutta sinä et saa silloin asettua minua vastaan. Muista se. No niin—elä itke enää. Kuule, Hanna!

HANNA. Enhän minä itke.

JUSSI. Itketpäs. Kas tuota, kun osaa narrata. Tiedänhän minä että itket, mitä sinä kiellät? Näytäpäs silmiäsi—no, näytä vaan, näytä. Noo—vai et sinä itke? Mikä sinua nyt oikeastaan vaivaa? Tunnusta kauniisti!

HANNA. Minä olen tarpeeton ihminen maailmassa. Ei minulla ole sijaa täällä. En sovellu elämään, en voi toimittaa mitään.

JUSSI. Sinäkö tarpeeton? Hui hai! Ennen sitten kaikki muut.—Mihinkä me matoset joutuisimme, ellei olisi tuommoisia lempeitä, helläsydämissä olentoja kuin sinä ja äiti—jotka aina pidätte vaan muista huolta, ette milloinkaan itsestänne? Voi, että minä nyt pahoitin sinun mielesi noin! Oikein kirvelee syntistä sieluani. Pikku, herttainen muru, elä ole milläsikään enää, näes, minä jo lykkään katumusta. Nyt jos pappä olisi täällä, minä olisin hänelle niin hyvä, niin hyvä, niin että! Ainoastaan sinun tähtesi, kulta nupukka.

HANNA. Lupaatkos olla? Sinä rakas, hyvä Jussi, tiesinhän, että sinä pohjalta olet vallan toinen.

JUSSI. Niin olenkin—sen tunnen nyt. Mutta siellä tulee joku. Kirjapainon poika ehkä—Ei—?

(Vosikka tulee.)

VOSSIKKA. Asuuko täällä herra Valtari?

JUSSI. Mitä sillä? Minä se olen.

VOSSIKKA. Tämän laittoi eräs herra suomalaisesta teatterista.

JUSSI (ottaa kirjelijun ja aukaisee sen). Teuvolta!—»Loistava menestys! Seitsemän esihuutoa, monta monituista kukkaisvihkoa. Ihastus yleinen!»—No hei! Hanna, elä ole pahoillasi enää, kaikki on hyvin.

VOSSIKKA. Tuleeko siitä vastausta?

JUSSI. Ei, saatte mennä.—Odottakaa—tässä vähän juomarahaa.

VOSSIKKA. Kiitän. (Menee.)

HANNA. Eipä tullut siis mitään julkista skandaalia. Oli se kumminkin hauskaa.

JUSSI. Ei tullut. Isä-ukko ei arvon ennättänyt perille ennen näytännön loppua. Sai pitkän nenän. Nyt pauhatkoon jäljestäpäin niin paljon kuin lystää.

HANNA. Mutta Maiju raukka on ehkä kovalla parast'aikaa.

JUSSI. Pah—hän sen kestää. Ja paetkoon tänne, jos häätä tulee.—No niin, siinä paha, missä panetellaan.

MAIJU (tulee kukkaisvihko kädessä). Nyt se on ohitse.

HANNA. Loistava menestys, esiinhuutoja, kukkakimppuja—me jo tiedämme.

MAIJU. Kuka kertoi?

JUSSI. Onnea vaan! Saako sinua nostaa?

MAIJU. Ei,—elä, elä, Jussi.

HANNA. No, miltä tuntui? Kerro!

MAIJU. Jahka tästä selviän. Minä olen kuin kuumeessa vielä. Antakaa minulle vettä.

JUSSI. Olutta sinun pitäisi juoda, tai portteria.

MAIJU. Ei, vettä minä ennemmin—

HANNA. Tässä.

MAIJU. Kiitos. Se teki hyvää.

JUSSI. Mutta et sinä ole oikein iloinen. Luulin, että sinä nyt kohoisit vähintäkin seitsemänteen taivaasen.

MAIJU. Odota, veli hopea, ehkä tästä vähitellen kohoankin. Ja menen yksin tein ylös aina seitsemäänkymmenenteen. Mitäs silloin sanotte?

HANNA. Eikö sinua peloittanut hirveästi?

MAIJU. Pelotti alussa. Mutta niin pian kuin tulin näyttämölle ja näin yleisön, oli kaikki kuin pois puhallettuna. Minä onohdin koko maailman ja sain semmoista voimaa ja intoa, että itsekin ihmettelin. Se tuli varmaan siitä, että koko ajan tunsin, kuinka yleisö oli minulle hyväntahtoinen.

HANNA. Sinä sen tunsit?

MAIJU. Tunsin, selvästi. Sieltä tuli kuin sähkövirta ja se se vaikutti. Ette usko, millä sisällisellä riemulla minä näyttelin. Tiesin, että onnistuin, ja mitä paremmin sen tiesin, sitä helpommaksi kävi näyttelemisen. Voi, se oli vallan toista kuin näytellä tyhjille seinille siellä kotona.

JUSSI. Sen arvaan.

HANNA. Varsinkin kun oli eläviä ihmisiä vastaanäyttelijänä eikä kasvia.—

MAIJU. Ja sitten—kun huudettiin esille ja kun koko huone kaikui käsien läiskeistä ja hyvähuudoista, ja kukkavihkoja ojennettiin rampin yli—

HANNA. Niin, mitäs se kaikki vaikutti?

MAIJU. Tiedättekö, minä olin kuolla ilosta. Olisin tahtonut sillä kertaa puristaa koko yleisön rintaani vasten.

JUSSI. So, so. Ei vähä mitään.

MAIJU. Niin, vaan nyt tuntuu niin oudolta yhtäkaikki. Niin kummallisen oudolta. En ymmärrä itsekään, mutta—Voi, jos mamma olisi täällä!

JUSSI. Entä pappa!

MAIJU. Ei herran tähden, pysyköön hän vaan siellä kotona.

HANNA. Mitä? Sinä et siis—? (Katsoo Jussiin.)

JUSSI (antaa varoittavan merkin). Niin, pysyköön hän vaan siellä kotona.

MAIJU. Tulkaa nyt istumaan. Hanna ja minä sohvaan, Jussi kiikkutuoliin.

JUSSI. Heti, paikalla. Minä otan vaan papyrossin.

MAIJU. Pidä minusta oikein tukevasti kiinni, Hanna. Noinikään. Mitenkä tulevat ne toimeen, joilla ei ole veljeä, ei sisarta, ei ketään maailmassa?

HANNA. Kerro nyt vielä teatterista jotain. Oliko paljon väkeä?

MAIJU. Täysi huone. Lippu luukun päällä.

JUSSI. Oho? Oikeinko todella?

HANNA. Mutta kuule, miksi sinä nytkähtelet niin somasti?

MAIJU. Mitenkä nytkähtelet?

HANNA. Noin, tuolla tavalla. Etkö siitä itse tiedäkään?

MAIJU. Tiedänhän minä. Ei se mitään. Hermostumista vaan.

JUSSI. Sinun täytyy saada lasi viiniä.

MAIJU. Ehkä se tosiaan vahvistaisi.

HANNA. Voi, kun ei satu olemaan kotona.

MAIJU. No, antaa sitten olla.

JUSSI. Ei, minä menen hakemaan.

HANNA. Ethän pääse puotiin enää näin myöhällä.

JUSSI. Kyllä minä tiedän mistä saan. Odotatte vaan pikkuisen aikaa. Minä olen tuotapikaa takaisin.

MAIJU. Elä huoli mennä, Jussi. Kyllä se on ohitse kohta, en minä tarvitse mitään.

JUSSI. Tarvitset lasin viiniä ihan varmaan. Ja sitten saamme Hannan kanssa juoda maljasi myöskin, kuuluuhan se asiaan. Ota sinä, Hanna, lasit esille sill'aikaa (kääntyy ovelta). Kuulehan—taikka niin—ei hän tänne tule tänä iltana kumminkaan.—Eikös mitä—ei sitä tarvitse peljätä. (Menee.)

MAIJU. Kuka ei tule?

HANNA. Ei kukaan.

MAIJU. Mutta ketä hän tarkoitti?

HANNA. Ketä lienee tarkoittanut.

MAIJU. Teuvoa vissiin.

HANNA. Nojaa päätäsi tuohon minun olkapäähäni. Noin. Onko hyvä nyt?

MAIJU. On.

HANNA. Jos koettaisit nukahtaa hiukan. Painapa silmäsi kiinni.

MAIJU. Hän sanoi peljätä... Ei tarvitse peljätä... Minkätähden hän sanoi peljätä?

HANNA. Nuku nyt pois eläkä puhele enää. Ole vallan hiljaa.

MAIJU. En minä saa unta. Saanenko koko yönä.

HANNA. Jos malttaisit olla rauhassa siunaaman hetken. Et ajattelisi, et liikkuisi, et puhuisi.

MAIJU. Kuule—mikä se oli?

HANNA. Ei mikään, ei ikinäs mikään. Rupeatko sinä taas kuvittelemaan—?

MAIJU. Ääniä ihan varmaan!

HANNA. Kadulta ehkä. Mitä niistä välität?

MAIJU. Kuule, kuule—!

HANNA. Elä hätäile suotta, hyvä lapsi. Olipa tuo nyt mitä tahansa—

MAIJU. Ikkunan alle pysähtyivät. (Serenaadi alkaa ikkunan takana.)

HANNA. Serenaadi—! Ylioppilaat laulavat sinulle.

MAIJU. Ylioppilaat? Voi, tulta, tulta! Hanna kulta, sytytetään kaikki lamput ja kynttilät.

HANNA. Kyllä, kyllä.—Istu rauhassa sinä, minä sytytän... Ja avaan vielä ikkunankin.—

MAIJU. Kuinka kauniisti he laulavat!

HANNA. Ihmeen kauniisti. Ja kuule—siellä on katu täynnä ihmisiä.

MAIJU. Voi sentään, kuinka ovat ystävällisiä. Kun tulivat vielä laulamaankin. Kuule, Hanna, minä rakastan noita ihmisiä niin, niin— niin että tahtoisin syödä ylös heidät.

HANNA. Olehan nyt vaiti. Kuunnellaan.

MAIJU. En malttaisi kuunnella, kun sydän on haljeta ilosta. Tahtoisin että tätä kestäisi sata vuotta, ei, tuhat, miljoonia. Juuri tämmöistä kuin tämä hetki on. Etkö sinäkin tahtoisit, sano.

HANNA. Tsh! Ollaan hiljaa.

MAIJU. Niin, ollaan hiljaa.—Mutta, Hanna—!

HANNA. Mitä?

MAIJU. Pitäisikö minun mennä ikkunaan kiittämään sitten kun lopettavat?

HANNA. En minä oikein tiedä. Mutta eiköhän. Kyllä minä luulen.

MAIJU. Voi että Jussi nyt juuri sattui menemään pois. Hän sen parhaiten ymmärtäisi.

HANNA. Kyllä se kaikessa tapauksessa olisi kohteliaampaa.

MAIJU. Mutta mitä minä sanoisin? Neuvo, Hanna kulta.

HANNA. Eihän sinun tarvitse muuta kuin kiittää.

MAIJU. Eikö jotain semmoista, että minä tahdon koko elämän-ikäni rakastaa ja palvella isänmaata?

HANNA. Ei, ei!—Ei! Maiju, parempi kun teet sen ilman ennenaikaisia lupauksia.

MAIJU. Sitten kiitän vaan, niinkö? Mitä, Hanna, sano!

HANNA. Eläs—! Kukahan siellä on ensimmäisessä bassossa, jolla on niin kaunis ääni?

MAIJU. Voi, kun et sinä neuvo.

HANNA. Nyt lopettivat. Jos tahdot kiittää, niin joudu sukkelasti.

MAIJU. Ja sanon kuinka?

HANNA. Kiitän sydämestäni—mene, mene!

MAIJU (ikkunassa). Minä kiitän teitä kaikesta sydämestäni!

LAULAJAT (ulkoa). Eläköön Maiju Valtari, eläköön!

MAIJU (kiittää iloisesti ja hämillään). Hanna, mitäs minä nyt sanon?

HANNA (nousee). Eläkööt Suomen ylioppilaat! Tulevaisuutemme turva ja toivo!

MAIJU. Eläkööt Suomen reippaat ylioppilaat! Tulevaisuutemme turva ja toivo! Eläköön rakas isänmaa!

LAULAJAT. Eläköön! (Poistuvat marssia laulaen.)

MAIJU. Kuinka oli hauskaa! Ja kuinka tämä elämä sentään on ihanaa!
Hanna, pysähytetään kellon viisari tuhanneksi vuodeksi!

HANNA. Luuletko että auttaisi?

MAIJU. Eihän se auttaisi, ei. Täytyy antaa ajan vierä eteenpäin. Kun vaan tietäisin, millä osoittaisin heille kiitollisuuttani.

HANNA. Sillä, että ahkerasti koetat edistyä.

MAIJU. Minä koetan! Tämän hetken muistoksi teen sen pyhän lupauksen, että koko sydämeistäni rakastan ja palvelen Suomen taidetta niin kauvan kuin elän ja että—(Pastori tulee sisään.)

MAIJU (kalpenee ja hoippuu taaksepäin). Hanna, Hanna—!

HANNA. Elä säikähdä! Maiju, rakas—

MAIJU. Se on tuolla taas! Hanna, Hanna, se on tuolla—!

HANNA. Pappa se on—pappa itse.

MAIJU. Ei, haamu, sama haamu—

HANNA. Se on pappa, usko minua, hän jo äsken kävi täällä, vaikka emme sitä sinulle sanoneet.

MAIJU. Ei, ei—

PASTORI. Sinä olet, näemmä, harjaantunut näyttelemisessä. Mutta elä luule, että minua noilla vehkeillä petät—

MAIJU. Hanna! Hän tahtoo minut tappaa—

HANNA. Hän pyörtyy. Pappa, voi, te säikytätte hänet kuoliaaksi—

PASTORI. Teeskentelee vaan. Herkiä tuosta, Maiju, ei se kumminkaan auta. Sillä nyt minä sinut jo tunnen, sinä kevytmielinen lapsi. Valehtelija, petturi, maailman kunnian pyytjä! Niin—kunniaa sinä pyysit, häpeän sait—

MAIJU (pyörtyy).

HANNA. Hän kuolee!

JUSSI (tulee). Mitäs täällä tapahtuu?

HANNA. Jussi, Jumalan kiitos! Tule auttamaan, tule!—Viedään hänet tuonne toiseen huoneeseen.

JUSSI. Tekö tämän—?

HANNA. Joudu, joudu!

JUSSI. Onko nyt hyvä mielenne? Oletteko tyytyväinen, kun saitte lapsenne hengiltä? (Hanna ja Jussi kantavat Maijun pois.)

PASTORI. Lapseni hengiltä—sanoiko hän niin?—Mitä hänelle sitten tein?—En muista—En muista—päätäni menee sekaisin—en muista mitään.—Lapseni—minä tahdon häntä nähdä—(Hän aikoo mennä sivuhuoneeseen.)

JUSSI (oikealta). Ei tänne! (Sulkee oven.)

PASTORI. He sulkivat oven.—Minua eivät päästä sisään—minua, joka sen tein—joka olen synnä kaikkeen... Sieltä ei kuule hiiskaustakaan.—Miksi ovat niin hiljaa? Onko hän jo—? Miksi ovat niin hiljaa? Jos hän kuolee, olen murhaaja, lapseni murhaaja.—He eivät päästä minua sisään. Minä menen kuitenkin. (Koettaa avata oven.)

HANNA (estää häntä ja tulee sisään). Elkää, pappa, hän pyörtyisi uudelleen, jos näkisi teidät.

PASTORI. Onko hän siis tointumaan päin?

HANNA. On.

PASTORI. Jumalalle kiitos olkoon. Minä tahdon häntä nähdä.

HANNA. Ei nyt, pappa, sitten toisen kerran.

PASTORI. Tulisn vaan rauhoittamaan. En minä häntä nuhtele—

HANNA. Elkkä, pappa, hän säikähtäisi—hän kun koko ajan on peljännyt pappaa niin, että on nähnyt näkyjä.

PASTORI. Näkyjä. Mitä näkyjä?

HANNA. Kuinka pappa pitkällä puukolla on tahtonut pistää hänet kuoliaaksi.

PASTORI. Maiju raukka!—Mutta sehän saattaa olla vaarallista semmoinen. Ettekö te ole kysyneet lääkäriä?

HANNA. Emme vielä.

PASTORI. Miksi ette ole kysyneet ajoissa? Kuka tietää mitä siitä voi tulla? Vaikka vielä—

HANNA. Mitä pappa tarkoittaa?

PASTORI. Vaikka vielä kadottaisi järkensä.

HANNA. Eihän toki. Jumala varjelkoon! Sehän olisi kauheata.

PASTORI (istuu). Se olisi kauheata. Mutta onhan semmoista tapahtunut.—Sinä sanoit, että hän on minua peljännyt?

HANNA. On, pappa—kauheasti.

PASTORI. Siihenkö olen sitten tullut—että toinen lapsistani minua vihaa, toinen pelkää!—ja kuitenkin olen tahtonut vaan velvollisuuteni tehdä—velvollisuuteni isänä ja kasvattajana. Olen tahtonut viedä heitä Jumalan tykö.

HANNA. Pappa rakas—!

PASTORI. Olen tahtonut viedä heitä Jumalan tykö. Olenko siinä menetellyt väärin?

HANNA (kietoo kätensä hänen kaulalleen). Saanko sanoa ajatukseni, pappa?

PASTORI. Sano!

HANNA. Jumala ei pakoita ketään.

PASTORI. Jumala ei pakoita ketään. Se on totta. Jumala ei pakoita ketään.—Hannaseni—etkö sinä minua pelkää?

HANNA. En, pappa.

PASTORI. Etkä vihaa?

HANNA. Pappa—! Ei meistä kukaan teitä vihaa. Ei kukaan.

PASTORI. Mutta koskihan se sinuun, kun täytyi keskeyttää jatko-opisto.

HANNA. Rakas pappa!

PASTORI. Koskihan, sano?

HANNA. Koski—vähäisen.

PASTORI. Paljonkin, arvaamma. Ehkä kärsit sinä enemmän kuin kukaan muu. Et sentään mitään virkkanut, et suutasi avannut.—Sinä olet äitiisi. Yhtä lempeä ja anteeksiantavainen. Ei kuule teiltä koskaan ankaraa sanaa. Teillä ei ole kovuutta sydämessä, mistäpä silloin lähtisivät ankarat sanat?

JUSSI (aukaisee ovea oikealta). Hanna! Maiju tahtoo sinua.

HANNA. Minä tulen.

PASTORI. Odota, minä vielä puhun.—Jussi sanoi, että olen sortanut teitä, äitiä ja sinua—

HANNA. Pappa, elköö sitä muistelko, hän sanoi sen vaan äkäpäissään.

PASTORI. Ei, hän oli oikeassa, minä olen sen tehnyt. Mutta se on tapahtunut huomaamattomuudesta, ei tahallisella tarkoituksella. Ja nyt, kun silmäni ovat auenneet—

HANNA. Rakas pappa. Ettehän ole sitten enää kova Jussia ja Maijua kohtaan,—ettehän, rakas, hyvä pappa?

PASTORI. Lapseni, anna kun syleilen sinua! Mistä sait tuon lempeytesi? Jumalako sen antoi sinulle?—En minä ole enää kova Jussillekaan enkä Maijulle. Nyt sen lupaan sinulle. Mene, sano se heille. En minä ole enää kova. Ei sitä Jumala vaadi, sillä hän ei itsekään ketään pakoita.

JUSSI (tulee oikealta). Etkö joudu jo? Hän sinua kaipaa.

HANNA. Joudun! Nyt joudun.—Taivaalle kiitos, sovinto ja rauha palajaa perheeseemme! (Menee oikeaan.)

PASTORI. Jussi, tule, minä sanon sinulle pari sanaa.

JUSSI. Minä tahtoisin välttää riitaa—

PASTORI. Niin tahtoisin minäkin. Eletään rauhassa, unohdetaan kaikki, mitä on ollut välillämme viime aikoina, kaikki iskut, kaikki kovat, vihaiset sanat. Ollaan taas isä ja poika niinkuin ennenkin.

JUSSI. Kernaasti minun puolestani, sillä tämä särkymys ja epäsopu—ei se ketään ilahduta.

PASTORI. Vaihdetaan tästä lähtein rakkaudessa mielipiteitämme. Minä toivon, että tulet minua käsittämään vielä kerran—

JUSSI. Minä taas toivon, että pappa tulee käsittämään meitä nuoria ja näkemään meidän pyrinnoissämme jotain hyvää ja oikeutettua. Elämä ei voi pysähtyä, sen täytyy vapaasti päästä kulkemaan eteenpäin. Vanhojen totuuksien täytyy väistyä uusien tieltä.

PASTORI. Emme huoli nyt ruveta väittelemään. Minä toivon niinkuin sanoin, että tulet minua käsittämään. Mutta kuinka hyvään, olemme kaikessa tapauksessa isä ja poika. Emme sitä enää unohda.

JUSSI. Emme suinkaan. Tahdon vaan sanoa vielä sen, ettei vanhempi sukupolvi saa laittaa nuorelle aituuksia eteen, sillä—(Hanna ja Maiju tulevat.)

HANNA. Tule, tule, Maiju!

MAIJU. En minä uskalla, en!

PASTORI (ojentaa käsivartensa). Maiju, lapseni!

MAIJU (lankeaa hänen syliinsä). Pappa!

JUSSI. Sillä vapaus, se on aina pääasia.

HANNA (nojautuu hänen käsivarteensa). Eipäs olekaan, Jussi! Eipäs ole kuin rakkaus.

JUSSI (vetää häntä luokseen, katsoo häntä silmiin). Rakkaus?

(Esirippu alas.)

[1891.]

HÄN ON SYSMÄSTÄ

Huvinäytelmä yhdessä näytöksessä

HENKILÖT:

RYYNÄNEN, kauppaneuvos.

VALTER, hänen veljensä poika, varatuomari.

KERTTU VIRNES, hänen sisarensa tytär.

TOINI MANNER, Kertun ystävä.

HEIKKI HELLSTÉN, Ryynäsen konttoristi.

ROUVA OKSMAN, emännöitsijä.

(Sunnuntaipäivä Ryynäsen kesähuvilassa, lähellä Malmin asemaa.)

(Kaunis puutarha. Oikeaan paviļjonki, joka pistää ulos näyttämölle, niin että ikkunat molemmissa kerroksissa tulevat näkyviin.)

Kulissien takaa kuuluu tiukujen helinää ja ajoa.)

ROUVA OKSMAN (tulee paviļjongista). Eivätköhän tulleet?—Ka' niin, tuossahan ne ovat! (Menee aukasemaan veräjää.) Tervetultua, herra kauppaneuvos! Tervetultua, neidit!

(Kauppaneuvos, Kerttu ja Toini tulevat matkapuvuissa. Palvelijat kantavat heidän jäljessään matkalaukkuja, jotka he kauppaneuvoksen viittauksesta vievät paviļjonkiin.)

KAUPPANEUVOS. Kiitoksia, kiitoksia, rouva Oksman! No, tässä ne nyt ovat, ne odotetut pikkulintuset. Arvatkaapa, kumpi on sisareni tytär ja kumpi se toinen.

ROUVA OKSMAN. Antakaas kun katson—no, enkö minä tuntisi! Herranen aika, kun on aivan äitivainajansa näköinen niiltä ajoilta, jolloin hän morsiamena oli. Tervetultua, neiti Virnes. Olkaa täällä aivan kuin kotonanne.

KERTTU. Kiitoksia, rouva Oksman, meistä kyllä tulee hyvät ystävät toivoakseni.

ROUVA OKSMAN. No, se on tietty. Kaiken varmaan.

KAUPPANEUVOS. Mutta sanokaa nyt jotain neiti Mannerillekin. Vai pitääkö hänen jäädä ihan osattomaksi?

ROUVA OKSMAN. Herranen aika, eihän toki! Minä vanha kuhnailija. Suokaa anteeksi, hyvä neiti, ja olkaa tervetullut! Voi, minun päiviäni, kuinka olette sieviä molemmat. Kyllä meidän nuorilta herroilta varmaan päät pyörälle menee, teitä nähdessä.

KAUPPANEUVOS. Niin, kuulkaahan, rouva Oksman, onko paviļjonki tässä nyt täydessä järjestyksessä?

ROUVA OKSMAN. No, kyllähän sen pitäisi olla. Omin käsin olen siellä laittanut kuntoon kaikki. Ja puutarhurin kanssa kannoimme sinne huonekalut.

KAUPPANEUVOS. Puutarhurin? Mutta osaako hän pitää suunsa kiinni?

ROUVA OKSMAN. Minä vakuutin, ja hän lupasi kunniasanalla.

KAUPPANEUVOS. Hyvä, hyvä! Kunhan Valter vaan ei aavista mitään, vähät muusta. Missä hän nyt oleskelee tällä hetkellä?

ROUVA OKSMAN. Hm—hm—

KAUPPANEUVOS. No, no, suu puhtaaksi vaan, rouva Oksman. Ei mitään salaisuuksia.

ROUVA OKSMAN. Mutta näin—neitien kuullen?

KERTTU. Tahdotteko heti peittää meiltä totuutta, rouva Oksman? Ai, ai, kuinkahan käyneekään meidän ystävytemme kanssa siinä tapauksessa?

ROUVA OKSMAN. Siunaa ja varjele, jos niin on, niin saatte kait sen tietää. Kernaasti minun puolestani: Hän nukkuu vielä.

KAUPPANEUVOS. Nukkuu vielä? Ja kello on—niin, kello on kaksitoista. Kuinka se on ymmärrettävä?

ROUVA OKSMAN. Täytyykö sekin sanoa?

KAUPPANEUVOS. Totta kai!

KERTTU. Tietysti, tietysti!

TOINI. Minäkin jo tulen uteliaaksi.

ROUVA OKSMAN. Voi, minun päiviäni! Mutta vastatkaakin sitten itse seurauksista.

KERTTU. Kyllä, kyllä.

KAUPPANEUVOS. Ne tulkoot kaikki minun syntisen pääni päälle.

ROUVA OKSMAN. No, kuulkaa sitten: Hän oli *viftaamassa* eilen illalla.

KERTTU. Ooho? Vai on hän sitä sorttia. Eno, eno! Sinä olet kuvannut hänet vallan toisenlaiseksi.

KAUPPANEUVOS. No niin, no,—mutta kuulkaahan nyt: ei hän siltä mikään juomari ole, saatte uskoa.

ROUVA OKSMAN. Ei olekaan, sen voin minäkin todistaa.

KAUPPANEUVOS. Ja sitä paitse, jos hän nyt vaikka olisikin vähän hulivili, niin kyllä sinä hänet pian vakiintumaan saat, jahka vaan olette naimisissa.

KERTTU. Niin,—jos minä hänestä ensinnäkin huolin, eno. En päätä vielä sinne enkä tänne, ennenkuin näen, minkälainen mies on.

KAUPPANEUVOS. Suostutaan, suostutaan. »Ei sikaa säkissä osteta», sanoo suomalainen sananlasku. Mut nyt sisään, hyvät naiset. Täällä ulkona saattaisi Valter taikka Heikki teidät pian älytä ja silloin olisimme satimessa.

TOINI. Kuka on Heikki?

KAUPPANEUVOS. Ooh, se on vaan konttoristini, aika velikulta, hänkin. Se tahtoo sanoa, hän se juuri onkin velikulta, eikä Valter, joka pohjalta on hyvä ja rehellinen, niinkuin sen tuhannesti olen jo vakuuttanut. Hänessä ei ole mitään muuta vikaa, kuin että hän siellä Helsingissä on tuhannut rahoja vähän liiemmästi.

TOINI. Ja—tuo Heikki ei siis myöskään saisi meitä nähdä?

ROUVA OKSMAN. Ei ole pelkoa hänestäkään. Unta hän vetää vielä, hänkin.

KAUPPANEUVOS. Heikkikö? Ett'ei hän vähän häpeä!

ROUVA OKSMAN. No, kun he kerran molemmat olivat yhdessä matkassa illalla—

KAUPPANEUVOS. Niin täytyy heidän myöskin maata päivällä yhtä pitkään, arvelee rouva Oksman. Mutta kyllä minä ne junkkarit vielä opetan. Antaahan olla, jahka me tässä lyömme viisaat päämme yhteen. Eikös niin, tytöt?

KERTTU. Juuri niin, eno!

TOINI. Minä olen mukana! Mutta nyt menisin mielelläni purkamaan matkalaukkuja.

KAUPPANEUVOS. Tee se, Toini hyvä. Ja Kerttu ehkä tulee sinua auttamaan.

KERTTU. Kyllä, kyllä. Mutta ensin pari sanaa, eno kulta.

ROUVA OKSMAN. Minä tästä lähden katsastamaan, joko siellä alkaa näkyä mitään epäiltävää.

KAUPPANEUVOS. Menkää, rouva Oksman, ja antakaa meille heti merkki, jos huomaatte jotain.

ROUVA OKSMAN. Kyllä. (Menee perältä oikeaan.)

(Toini menee paviljonkiin.)

KERTTU. Niin, eno, minä tahtoisin tietää, mistä syystä sinä oikeastaan tahdot niin salata tuloamme Valterilta. Olen sitä jo monta kertaa kysynyt, mutta sinä et koskaan anna suoraa vastausta. Tunnusta pois, siinä on jotain, jota tahdot minulta peittää.

KAUPPANEUVOS. Eikös vain—Mitä se sitten olisi?

KERTTU. Niin, siitä juuri pyydän sinulta nyt selitystä. Sano vaan suoraan kaikki tyyni. Täytyy minun kumminkin päästä siitä selville.

KAUPPANEUVOS. No, onhan se niinkin.—Tulet kai sinä sen tietämään kumminkin—Kuinkas minä nyt sitten alkaisin?—Että sinä oikein käsittäisit—tarkoitan—

KERTTU. Asiaan, asiaan, eno hyvä. Kyllä minä käsitän, ei minulla ole ollenkaan huono pää.

KAUPPANEUVOS. Poika pakana,—en mä tule ja sano—erinomaisen hyvä hän on pohjalta—

KERTTU. Sen olen jo kuullut sata kertaa.

KAUPPANEUVOS. Vähän hulivili vaan—

KERTTU. Ja on tuhlannut paljon rahoja Helsingissä. Senkin tiedän.

KAUPPANEUVOS. Mutta kunhan vaan joutuu kristilliseen avioliittoon ja saa kelpo vaimon—

KERTTU. Se tahtoo sanoa: kun hän saa minut.

KAUPPANEUVOS. Niin juuri,—tyttöseni, kun hän saa sinut aviosuopukseen, niin tulee hänestä, saakeli soikoon,—oho, suo anteeksi, että kirosin—

KERTTU. Ei se mitään.

KAUPPANEUVOS. Niin tulee hänestä, perhana olle, kelpo mies, sen takaan.

KERTTU. Mutta tästä kaikesta olet jo puhunut tuon tuostakin. Ensin kotona, siellä Sysmässä, sitten matkalla. Eikä se vielä selvitä, miksi näin salaat häneltä tuloamme. Onko tarkoitus tehdä hänelle joku *surpriisi*, vai—?

KAUPPANEUVOS. Ei—ei juuri sitäkään. Mutta katsopas, se poika pakana— hänellä—kyllä on terävä pää ja hyvä sydän, mutta hänellä on sen ohessa vähän kummallisia—miksi sitä nyt sanoisin—kummallisia ennakkoluuloja. Ja kun sinä olet—olet—

KERTTU.—kotoisin Sysmästä—

KAUPPANEUVOS. Niin juuri! Kas, kuinka hyvin sinä asian arvaat.

KERTTU. No siis: kun minä olen kotoisin Sysmästä, niin—?

KAUPPANEUVOS.—niin, tuota noin—

KERTTU.—niin—niin? Suu puhtaaksi, eno!

KAUPPANEUVOS. Niin hän pelkää—

KERTTU. Mitä hän pelkää?

KAUPPANEUVOS. Hiisi tietnee, mitä hän pelkää, mutta anna että hän vaan näkee nuo sinun kauniit silmäsi, ilman että arvaa, kuka sinä oikeastaan olet, niin ansaan hän, saakeli soikoon, joutuu. Ai, ai, nyt taisin taaskin kirotta.

KERTTU. Sinä vaan et tahdo puhua oikein suoraan, eno—

ROUVA OKSMAN (tulee kiireesti). Joutuun, joutuun, varatuomari—

KAUPPANEUVOS. Tule tyttöseni. (Osoittaa paviljonkiin.) Tuolta ikkunasta voit tirkistellä häntä verhojen takaa, ilman että hän sinua älyää. Pulska poika, saatpas nähdä.

KERTTU. Niin, mutta, mutta—

KAUPPANEUVOS. Ei mitään muttaa! (Työntää hänet paviljonkiin.)

KERTTU. Mitä hän minusta pelkää—sen tahdon myöskin tietää. (Molemmat menevät paviljonkiin, jonka alemmassa ikkunassa pian tulevat näkyviin.)

ROUVA OKSMAN. Parasta kun lähden tieheni minäkin, etten puhu itseäni pussiin heidän kanssaan. (Aikoo mennä vasempaan.)

TOINI (ilmestyy yläikkunaan.) Tähän asetan minä näkötorjini.

(Valter ja Heikki tulevat oikealta.)

VALTER. Elkää juosko pakoon, rouva Oksman. Teitähän me juuri ajamme jällestä.

ROUVA OKSMAN. Minua?

VALTER. Niin, hyvä rouva Oksman. Me kun nukuimme yli aamiaisen—

ROUVA OKSMAN. Minä tiedän sen. Herrat tulivat myöhään kotiin.

VALTER. No niin, no niin—entäs sitten! Mutta annattehan meille nyt ruokaa yhtäkaikki?

HEIKKI. Jotain suolasta.

ROUVA OKSMAN. Päivällinen on valmis tuota pikaa.

VALTER. Onko? No, jospa sitten odottaisimme.—Ei, kuulkaa, elkää menkö vielä, rouva, ennenkuin kysyn yhtä seikkaa. Tiedättekö te kenties, mihin setä matkusti tässä toispäivänä?

ROUVA OKSMAN. En, herran tähden, kuinkas minä sitä tietäisin?

VALTER. Mutta ettekö saisi siitä jollain tavalla selkoa?

ROUVA OKSMAN. Hyvä isä siunatkoon, pitäisikö minun ruveta urkkimaan kauppaneuvoksen salaisuuksia?

VALTER. Enhän minä nyt sitäkään tarkoita, elkää säikähtäkö.

ROUVA OKSMAN. Suokaa anteeksi, en jouda enään puhelemaan, täytyy mennä päivällistä laittamaan. (Menee kiireesti pois.)

VALTER. Helkkari, silläpä kiire.

HEIKKI. Usko sinä vaan minua. Setäsi matkusti Sysmään tuomaan sinulle morsianta.

VALTER. Jos sen tietäisin varmasti, niin tieheni lähtisin täältä vielä tänä päivänä.

HEIKKI. Olet sinä aika hupsu. Rikkaan hempukan saat ja siitä vaan juonittelet.

VALTER. Rikkaan hempukan—joka on Sysmästä!

HEIKKI. No, entäs tätä!

VALTER. Joka ei osaa seurustella muiden kuin lehmien ja lampaiden kanssa.

KERTTU (erikseen). Kylläpä osaa olla ilkeä! Eno—nyt ymmärrän sinun sotatemppusi. Mutta se ei kelpaa—minulla on parempi.

VALTER. Maamoukka, tyhmä tallukka.

KERTTU (erikseen). Maltapas, junkkari! Nuo sanat sinulle vielä syötän!
—Kuulepas nyt, eno—

VALTER. Mutta ihan vihaan sitä mokomaa jo edeltäpäin, sen vuoksi vaan että häntä minulle väkisen tyrkytetään.

KERTTU (erikseen). Kiitoksia, serkku! Sinä olet erinomaisen kohtelias.
—Tule, eno, jo olen kuullut kylläksi. (Poistuvat ikkunasta.)

HEIKKI. Vihaat! Mitä varten vihaat? Muista sinä vaan omia velkojasi ja hänen rahojaan.

TOINI (erikseen). Ahaa, sinä lurjus.

HEIKKI. Mitä välität siitä, jos hän »hoastaa kuin moan moukka ja niistää nokkoonsa nuinikkään ja naksautteloo näppiään tällä lailla ja kävelöö kas näin justiin—niin, mittee sinä siitä välität, kun hänellä voan on rahhoo, njäät.»

TOINI (erikseen). Tuon velikullan otan minä kuritettavakseni!

VALTER. Ole kujeilematta siinä! Luuletko että tämä on leikin asia?
Olisit vaan minun sijassani—

HEIKKI. Niin olisin oikea onnen lapsi! Herran poika, jos minullakin olisi tuommainen hyvä setä, joka minusta huolen pitäisi ja hankkisi minulle rikkaan hentun.

VALTER. Sysmästä!

HEIKKI. Sysmästä tai Sysmän takaa, sama se.

VALTER. Ruman ja kiersilmän.

HEIKKI. Yhdentekevä—vaikka olisi vielä vanha piikakin kaiken lisäksi— kun hän vaan olisi rikas, siinä pääasia.

TOINI (erikseen). Ai, ai, poika parka, tuon puheesi sinä vielä muistat. (Hän katoo ikkunasta.)

VALTER. Hyvä on sinun jaaritella!

KAUPPANEUVOS (tulee paviljongista). Päivää, päivää!

VALTER. Mitä? Onko setä jo kotona? No—Jumalan kiitos—minä kun pelkäsin—

KAUPPANEUVOS. Hartaammin vielä kiittäisit Jumalaa, jos tietäisit kenen toin mukanani.

VALTER. Siis kuitenkin!

HEIKKI. Näet, nyt! Mitä minä sanoin?

KAUPPANEUVOS. Noh? Etkö ole utelias?

VALTER. En, setä.

KAUPPANEUVOS. Kuule nyt, Valter. Joko sinä suostut minun tuumaani, ja menet naimisiin—

VALTER. Kai minä sen joskus teenkin. Kun oma aikani tulee—ja kun tapaan semmoisen tytön, joka minua miellyttää.

KAUPPANEUVOS. Joko sinä suostut minun tuumaani ja menet naimisiin serkkusi, neiti Kerttu Virneen kanssa—

VALTER. Joka on kotoisin Sysmästä.

KAUPPANEUVOS. Joka on kotoisin Sysmästä—taikka minä en tuon koommin auta sinua enää rahapulassa. Niin että tee nyt, niinkuin tahdot.

VALTER. Minä en suostu.

KAUPPANEUVOS. Sekö viimeinen sanasi?

VALTER. Se.

KAUPPANEUVOS. Hyvä! Pidä sitten myöskin huoli vekselistäsi, joka lankee huomenna.

HEIKKI. Ai, saakeli, nyt on poika kiipelissä.

VALTER. Mutta kuulkaahan nyt, setä—

KAUPPANEUVOS. Minä en kuule.

VALTER. Ei tuo voi olla teiltä täyttä totta.

KAUPPANEUVOS. Sen tulet näkemään.

VALTER. Kuinka saattaa ihminen olla niin itsepäinen?

KAUPPANEUVOS. Niin, sitä minäkin ihmettelen. Kuinka saattaa ihminen olla niin itsepäinen, ett'ei mene naimisiin, vaikka setänsä kosii hänen puolestaan.

VALTER. Autattehan minua nyt kumminkin tässä vekselijutussa, setä?

KAUPPANEUVOS. En.

VALTER. Mutta ajatelkaa, minun koko tulevaisuuteni siitä riippuu!

KAUPPANEUVOS. Vaikkapa vaan! En sittenkään.

VALTER. Silloin täytyy minun tehdä konkurssi!

KAUPPANEUVOS. Niin, se sinulla kaiketi on edessä.

VALTER. Ja minut pannaan velkavankeuteen.

KAUPPANEUVOS. Voi sekin tapahtua.

VALTER. Ja kaikki velkojani suuttuvat minuun silmittömästi.

KAUPPANEUVOS. Tiettyä se!

VALTER. He ovat luottaneet minuun, olleet minulle ystävällisiä ja avuliaita—ja minä palkitsen heidät sillä, että matkaansa heille vahinkoa. Ei, tätä häpeätä en voi kärsiä. Minä—ennemmin ammun itseni.

KAUPPANEUVOS. Estätkö heitä sillä vahinkoon tulemasta?

VALTER. En. Sehän se on. Ei ole asia sillä autettu. He kiroovat minun muistoani. Mutta—mitä tulee minun sitten tehdä?!

KAUPPANEUVOS. Noudattaa minun tahtoani ja mennä naimisiin. Silloin pidän minä huolta veloistasi, niinkuin olen luvannut.

VALTER. Sinä maksat ne kaikki?

KAUPPANEUVOS. Kaikki.

VALTER. Ja tuon vekselinkin, joka huomenna lankee?

KAUPPANEUVOS. Sen heti ensimmäiseksi.

VALTER. Olkoon menneeksi! Minä suostun.

HEIKKI. No, vihdoinkin! Tuon jalon päätöksen olisit tehnyt ennemmin, niin vähemmällä olisit päässyt.

KAUPPANEUVOS. Sinä suostut menemään naimisiin serkkusi, Kerttu Virneen kanssa?

HEIKKI. Joka on Sysmästä kotoisin?

VALTER. Suostun.

KAUPPANEUVOS. Kättä päälle.

VALTER. Tuossa.

KAUPPANEUVOS. Hyvä on. Sanasta miestä, niinkuin muistat.

VALTER. Sanasta miestä.

HEIKKI. Ja sarvesta härkää!

KAUPPANEUVOS. Tyttö on myöskin suostunut, jonka vuoksi olette nyt niinkuin kihloissa. Ja toivoakseni tulet olemaan tyytyväinen morsiameesi.

VALTER (katkerasti). Tyytyväinen? Siitäkö sinä välität!

KAUPPANEUVOS. Kaikki on siis selvillä. Minä kutsun naiset tänne, niin saatte tehdä tuttavuutta.

HEIKKI. Naiset? Onko niitä siis useampia?

KAUPPANEUVOS. Niitä on kaksi.

HEIKKI. Hiisi vieköön! Se toinen on varmaankin minulle.

KAUPPANEUVOS (koputtaa ovelle).

VALTER. Elkää, setä, elkää vielä. Eihän sillä ole kiirettä.

HEIKKI. Onpa tietystikin. Koputtakaa, koputtakaa, herra kauppaneuvos. Valter palaa uteliaisuudesta nähdä suloista morsiantaan.

KAUPPANEUVOS. Tulkaa tänne ulos, hyvät naiset!

KERTTU (paviljongista). Tullaan, tullaan.

TOINI (samoin). Heti paikalla.

(Kerttu ja Toini tulevat paviljongista naurettavasti pyntättyinä. Kerttu typerä, kankea ja kömpelö.

Kävelee sisäänpäin jaloillaan ja naksuttelee sormiaan. Toinilla on krinoliini ja kummallinen hattu päässä, hän on vanhan näköinen, imelästi teeskentelevä ja koketti.)

KAUPPANEUVOS (esittelee). Tässä, rakas, Kerttu, saan esitellä sinulle sulhasesi, tuomari Valter Ryynäsen, ja konttoristini, herra Hellstén'in. Neiti Virnes ja neiti Sidensnöre, hänen hyvä ystävänsä.

VALTER (Heikille). Varjele taivas! Variksen pelättiähän nuo ovat.

KERTTU. Ooho! Vai tämä se siittä on minun sulhasein! No, ei uskois! Mutta pulska mies tuo näyttää olevan. Ilmankos sitä eno niin kiittelihii. Passoo sitä näytellä tuttavilleen siellä Sysmässä.

KAUPPANEUVOS. Hän sinua siis miellyttää?

KERTTU. No, jo no tok! En muista ennen nähneinkään nuin kommeeta poikoo. Vai mittee tuumit sinä Ammaalia?

TOINI. Pyydän—Amelie.

KERTTU. Niin, niin Ameli—minun njät pit' sannoohi.

TOINI. Sinua onnittelen, armas Gertrud! Sinä olet saanut turvan ja tukeen elämän ohdakkeisella tiellä.

KERTTU. Niin, herra jesta, onpa se yhtä kaikki vähän sommoo. Mittään arvelovat tyttöt siellä kotpuolessa, kun kuulovat, että min' oon jo kihloissa? Eiköön nuihin käy vähän katteeks'?

VALTER (Heikille). Minä kauhistun.

HEIKKI. Elä ole milläsikään. Kyllä se siitä tasaantuu.

TOINI. Tiesinhän sen, rakas Gertrud. Sinä kun olit suloisin ja viehättävin kaikista, niin olihan luonnollista, että sinut ensiksi vietäisiin.

KERTTU. Varsinnii kun oon niin rikas pjäälle pjäätteeks'. Ei niitä saantuhannen tyttöjä olekkaan joka oksalla. Sielläkään päin moailmoo tuskin on muita kuin minä ja tämä Ammaalia.

TOINI. Pyydän—Amelie.

HEIKKI (erikseen). Hänkin sadantuhannen?—Helkkari—!

KERTTU. Ameli—Ameli. Ka, kun en milloinkaan muista. Mutta sitähan min' oon aina ihmetellyt, ett'ei tuota Ammaaliaa

TOINI. Pyydän—Amelie.

KERTTU. Ett'ei tuota Amelita ole kukkaan kosinna.

TOINI (hermostuneesti). Mistä tiedät, ett'ei minua kukaan ole kosinut?

KERTTU. Noo, siitä voan sen pjäätän, kun oot jäänyttä vanhaks' piiaks'.

TOINI. Minä vanha piika? Ooh, Gertrud, että sinä voit minua noin loukata!

HEIKKI. Neiti Virnes laskee tietysti leikkiä. Eihän neiti Sidensnöre vielä mahda olla kahdenkymmenenkään ijässä.

TOINI. Totta puhuen, herra Hellstén, jo minä olen täyttänyt kaksikymmentä.

HEIKKI. Onko mahdollista? Te näytätte paljon nuoremmalta.

KERTTU. Herra jesta! Paan pjäänihi pantiks'—että Ammaalia on lähemmä neljeekymmentä.

TOINI (levottomana). Sinä suuresti erehdyt—taikka—ei (väkinäisellä naurulla) hän laskee vaan leikkiä niinkuin äsken jo arvasitte, herra Hellstén.

HEIKKI. Selvästi.

KAUPPANEUVOS (Valterille). Suutele morsiantasi kädelle. Kuinka sinä olet noin epäkohtelias?

VALTER. Setä—minä en ikinä huoli hänestä.

KAUPPANEUVOS. Et huoli? Ja sanasi annoit?

VALTER. Vaikka olisin sen kahdesti tehnyt! En huoli sittenkään.

KAUPPANEUVOS. Kuinka suuri se vekselisi taas olikaan, joka huomenna lankee?

VALTER Voi, minua onnetonta!

KAUPPANEUVOS. Suuteletkos morsiantasi kädelle? (Valter tekee äkkinäisen päätöksen, tarttuu Kertun käteen, suutelee ja heittää sen samalla irti; kääntyy pois ja irvistää pahasti.)

KERTTU. Kappas tuota, minkä tul' ja tek'! (Pyyhkii kättään esiliinaansa.) Hyi tok', ett'et vähän häppii. Eihän sitä muijen nähe ruukata nuin pussailla. Soat tok' oppia vähä immeisten tapoja, jos mielit, että sovussa eletään.

KAUPPANEUVOS. Elä suutu, lapseni. Täälläpäin on semmoinen tapa.

TOINI. Anna se hänelle anteeksi, Gertrud. Hän ei voinut hillitä palavaa rakkauttaan.

KERTTU. Tokko lie kätein ollunna ies oikein puhaskaan. Kottoo lähteissäin kyllä hankasin vennään saippuan ja hiekan kanss', mutta tuolla kievarissa siitä likkaantuivat toas uuvelleen, kun menin navettaan lehmiä kahtomaan.

TOINI. Ei herrassööding Rynänen siihen katso, koska se kumminkin oli sinun kätesi. Hän ei ole noita pintapuolisia ja kevytmielisiä ihmisiä, jotka vaan ulkonaiselle loistolle arvoa panevat. Sydämmen ominaisuudet, ne kumminkin ovat pääasia—eikö totta?

HEIKKI. Oo—neiti Sidensnöre, jospa teillä minustakin olisi noin hyvät ajatukset! Silloin olisin onnellisin ihminen maan päällä.

TOINI. Hyvä herra—teidän sananne ja teidän tulinen katseenne saattavat minut punastumaan.

KAUPPANEUVOS. No niin—nyt luullakseni on kaikki hyvällä alulla, Kerttuseni. Ja asiat saadaan selville siksi kuin Bertha sisaresi on täällä.

VALTER. Bertha? Kuka on Bertha?

KAUPPANEUVOS. Etkö sinä sitä tiedä? Hänhän on serkkusi, Kertun sisar, joka kolme vuotta on oleskellut Stockholmissa. Ai, ai, niinkö vähän sinä olet ottanut selkoa sukulaisistasi.

VALTER. Mutta ettehän ole, setä, milloinkaan puhunut hänestä.

KAUPPANEUVOS. Ei ole tainnut tulla puhutuksi, kun hän on ollut siellä ulkomailla niin kauvan.

VALTER. Ja hän tulee tänne nyt?

KAUPPANEUVOS. Hän tulee tämän päivän junassa. (Katsoo kelloaan.) Mitä hittoa! Johan kello on kohta kolme. Täytyy lähettää hevonen asemalle häntä vastaan. (Menee kiireesti vasemmalle.)

KERTTU. Joko se Pertta nyt tulloo? Herra jesta, onpa sommoo nähä, minkälaiseks' sisar on muuttunna siellä Stukholmassa.

TOINI. Hänestä on varmaan tullut täydellinen suuren maailman daami.

KERTTU. Osaishan se kuotaila jo ennennii. Mutta mittään tuo meinannee, kun minä jouvun naimisiin ennen häntä? Ja kun vielä herrassyöringin kanss'? Mahtaa sen pistää vihaks'.

VALTER (Heikille). Hän on tuhatta vertaa kauheampi kuin osasin ajatellakaan.

HEIKKI. Huoli siitä,—kuulithan että hänellä on satatuhatta.

VALTER. Tuolla toisella on yhtä paljon. Miksi et pidä itseäsi esillä?

HEIKKI. Juuri nyt lähdenkin valloitusretkelie. (Toinille.) Armollinen neiti, sallikaa minun näyttää teille kasvitarhamme ihania kukkasia. (Tarjoo hänelle käsivarttaan.)

TOINI. En tiedä—onko sopivaa, että näin nuori tyttö kävelee kahdenkesken nuoren herran kanssa?

HEIKKI. Olkaa huoletta, neiti, minä henkeen ja vereen asti tulen puolustamaan teidän kunniaanne, jos niin vaaditaan.

TOINI. Jalo ritari—minä luotan teihin. (Menevät käsikädessä pois.)

VALTER. Kas niin, nyt ne menivät.—Perhanan Heikki, kun jätti minut tähän yksin. Mitä minä hänelle

nyt sanon?

KERTTU (erikseen nauraen). Poika parka!

VALTER (erikseen). Mikä intressantti tète à tète!

KERTTU (erikseen). Ihmeen vilkas keskustelu!

VALTER (erikseen). En vielä elämässäni ole ollut näin tyhjä puheenaineista.

KERTTU (haukottelee). Tuota noin—(haukottelee uudelleen)—minua niin hirveest nukuttaa. (Haukottelee vielä kerran.) Eikö pitäne männä moata. Nousinnii niin varrain ylös.

VALTER (erikseen). Tuo ei ikinä ole ollut ihmisten ilmoilla.

KERTTU (haukottelee yhä). Ei, mutta tämäpä vasta on merkillistä.

VALTER. Menkää nukkumaan, hyvä serkku.

KERTTU. Ka', teititteletkö sinä minua vielä? Sano tok', hyvä mies, morsiantas' sinuks'.

VALTER. Niin, kuuluisihan se oikeastaan asiaan—sukulaisuudenkin vuoksi.

KERTTU. Se on tietty, se!—Mutta kuulehan, mikä tässä juohtui mielein.
—Sinä vissiinni oot' hyvä tanssija?

VALTER. Jommoinenkin, luullakseni.

KERTTU. Koetellaanpas. Ossootko sinä jätkee?

VALTER. Jätkee? Mitä se on?

KERTTU. Etkö tiiä? Sehän on sitä uutta. Näinikkään sitä tanssitaan. (Tanssii kömpelösti, jalat sisäänpäin ja rallattelee.) Tahotko, niin opetan? Ei se oo vaikeeta.

VALTER. Kiitoksia.—en, en, minä—

KERTTU. Ossoon minä vielä muitahi tanssia. »Hellun vaihtoo«—ootko sitä nähnyttä?

VALTER. En.

KERTTU. Se on hyvin sommoo. Tämmöisiä askeleita siinä otetaan. (Tanssii ja rallattelee.)

VALTER. Riittää jo, riittää jo! (Erikseen.) Varjele taivas, hän hyppii kuin surviainen.

KERTTU. Ei sitä juur' voikaan tanssia ilman paria. Mutta yhtä minun vielä pittää sinulle näytteek'. Se kumminnii' on sitä parasta.

VALTER. Minä olen aivan tyytyväinen jo näihinkin, joita olen saanut nähdä. Elkkää vaivatko itseänne.

KERTTU. Oo hupattamatta, mittee vaivoo siinä on? Katohan piäälle.
(Tanssii ja laulaa kimakkaasti, epäsointuun.)

"Roatikkoon, roatikkoon
Vanhat piat pannaan,
Roatikkoon, roatikkoon,
Vanhat piat pannaan.
Tuon, tuon Kyöpelin vuoren taa,
Ettei nuita, ettei nuita pojat nähdä soa"—

VALTER (erikseen). Sanokoon setä mitä hyvänsä, mutta minun täytyy päästä hänestä erilleni.

KERTTU (jatkaa laulua ja tanssia).

"Tuon, tuon, Kyöpelin vuoren taa,
Ettei nuita, ettei nuita pojat nähdä soa".

VALTER. Lopettakaa, serkku. Minä tahtoisin puhua pari vakavaa sanaa kanssanne.

KERTTU (läähättää). Hoastahan pois. Kyllä kuulen.

VALTER. Te tiedätte, että setä tahtoo meitä menemään naimisiin.

KERTTU. Ka', tiänhän minä sen.

VALTER. Mistä lienee tuo tuuma pistänyt ukon päähän.—Ymmärrättehän, ett'ei se meitä sido kumpaakaan. Elkää suinkaan antako pakottaa itseänne. Punnitkaa asiaa tarkoin ja seuratkaa vaan omaa mieltänne.

KERTTU. Ka', mittee se punnihtemisesta paranoo? Tyyvynhän minä sinuun.

VALTER. Mutta ettehän te vielä tunnekaan minua. Ette tiedä olenko kala vai lintu.

KERTTU. Kala vai lintu! Kovinpa luulet minua typeräks'. Et oo kala etkä lintu,—immeinen oot, näenhän minä tok' sen verran.

VALTER. Mutta minulla on pahoja tapoja—minä juon.

KERTTU. Mittee se tekköö. Juovathan ne muuttii.

VALTER. Ja minulla on velkoja—niiden maksamiseen menee koko omaisuutenne.

KERTTU. Ei tok' määkään. Kyllä minulla rahoja riittää.

VALTER (epätoivossa). Jos tietäisitte, kuinka minä tuhlaan. Minä vien teidät ihan maantielle, teistä tulee vielä keppikerjäläinen lopulta.

KERTTU. Antaa tulla. En pelekee. Kävellään siitä yhdessä mieron tietä ja lauletaan: »Ja vaikkei ois ihtellä illallist' ja illallist' ja illallist', Vaikkei ois ihtellä illallist', niin kulta se olla pittää.»

VALTER (erikseen). Kas niin, nyt se vielä rupeaa siinä veisailemaan! (Kertulle.) Mutta eikö teitä ensinkään epäilytä mennä semmoiselle miehelle, joka selvästi vaan rahojen takia ottaa teidät?

KERTTU. En ook' siitä en kerrassa millänikkään.

VALTER. Voi, minua onnetonta! Serkku,—kuulkaa, minä rukoilen teitä, antakaa minulle rukkaset!

KERTTU. Rukkaset! Hui, hai! Vai minä sulle rukkaset antaisin! Ei tuu kysymykseenkään.

VALTER. Hyvä, rakas serkku,—nähkääs, minä polvillani rukoilen teitä: antakaa minulle rukkaset. Sanokaa enollenne, ettette rakasta minua, ettette voi minua kärsiä, ettette millään ehdolla huoli minua mieheksenne,—oi, elkää kääntykö pois, armahtakaa minua poloista, ja minä olen teille ijäti kiitollinen.

KERTTU. Helpota, hyvä mies—herra siunaa, kun puristaa käten' ihan mäsäksi. Ja minkälaiseks' siinä housusikin ryvetät—kaikennäköisiä kujeita. Nousetko siitä!

VALTER. Yksi sana vaan, ja minä päästän teidät heti. Annattehan minulle rukkaset, annattehan?

KERTTU. Enkä anna, en, en, en, en! Uskotko sen nyt viimennii, vai pittääkö huutoo vielä kovemmin?

VALTER (nousee). Sitten ei auta muu, kuin että minä annan teille. Niin, se on päätetty! Minä en ikinä teidän kanssanne vihille lähde. Ennen istun ikäni ja aikani velkavankeudessa, jos niiksi tulee.

KERTTU. Vai niin? Vai semmoinen iäni nyt kellossa onnii. Et lähe kanssani vihille? Sepä nähhään. Minä kun kantelen enolle, niin tiiät. Vai rukkaset annat minulle? Hävytön! Mistä syystä? Enkö muka ole tarpeeks' hyvä sinulle? Mokomallekin! Mitä sinulla on minua vastaan, sano!

VALTER. Sinä—sinä olet—idiootti.

KERTTU. Iti-iti? Mikä min' oon? Sanoppa uuvelleen?

VALTER. Kuurolle ei kahta saarnaa saarnata.

KERTTU. Iti-iti-iti?

VALTER. Idiootti.

KERTTU. Itikka otti! Annahan olla, minä sanon enolle (itkien) että sinä haukut minua itikan ottajaksi! (Itkee ääneen.) Ja että sinä—uhkaat —antaa minulle—rukkaset. (Menee itkien paviljonkiin, jonka ikkunaan hän kohta nauravana ilmestyy ja tarkastelee salavihkaa Valteria.)

VALTER. En päivääkään minä voisi elää yhdessä tuon kanssa! Hulluksi totta totisesti tulisin jo ennen iltaa. (Kävelee kiivaasti edestakaisin.) Tuhat tulimmaista! Kamalampaa ihmistä ei löydy koko maan päällä. Ja minunko pitäisi—ei, ennen vaikka hirteen! (Toini ja Heikki tulevat. Kerttu katoa ikkunasta.)

HEIKKI. Oo, neiti Sidensnöre, jos voisitte lukea, mitä sydämeni syvyydessä liikkuu—.

TOINI. Hiljaa, hiljaa—herrassööding Ryyränen kuulee.

HEIKKI. Mitä—hän on tosiaankin vielä täällä. Käännymmekö pois, että saamme rauhassa keskustella?

TOINI. Ei, ei, jääkäämme tänne, ei hän meitä häiritse. Hän näyttää olevan omien tunteidensa vallassa.

HEIKKI. Mutta Valter—mikä sinua vaivaa? Olethan aivan pois suunniltasi, veli?

TOINI. Turha kysymys! Rakkauden kuumeessa hän vaan on, ettekö huomaa?
Onnellinen te, herra herrassööding, kun olette jo löytänyt omanne.
Sallikaa minun puristaa kättänne.

VALTER. Suokaa anteeksi—ei ole aikaa.—Heikki, missä on setäni?

HEIKKI. Tuolla alhaalla hän näkyi kävelevän.

TOINI. Sydämeni iloitsee teidän kanssanne, herra herrassööding.

VALTER (erikseen). Mene hornaan! Tuo on toinen hupsu. (Menee vasempaan.)

HEIKKI. Niin—hän on päässyt toiveittensa perille, hän. Mutta minä, poloinen, olen ijäisesti onneton.

TOINI. Onneton? Te, herra Hellstén? Miksi niin—jos saan luvan kysyä?

HEIKKI. Minä rakastan teitä, neiti Sidensnöre, rakastan ilman toivoa.

TOINI. Oi—ilman toivoa—mistä sen tiedätte?

HEIKKI. Te olette rikas, minä vaan köyhä konttoristi.

TOINI. Onko siis rikkauteni esteenä teidän rakkaudellenne?

HEIKKI. Voittamattomana esteenä. Minä en koskaan uskaltaisi pyytää teitä vaimokseni.

TOINI. Surunne liikuttaa minua.

HEIKKI. Armahin, suloisin, neiti Sidensnöre! Uskallanko päättää sanoistanne, että te,—ei, se on liian rohkea ajatus!

TOINI. Jalo nuorukainen, olkaa hyvässä toivossa, minä tiedän keinon, millä tuo este saadaan poistetuksi.

HEIKKI. Te tiedätte? Oi, sanokaa se minulle, ja te teette minut onnellisimmaksi ihmiseksi maan päällä.

TOINI. Vallan yksinkertainen keino. Ettekö itse huomaa?

HEIKKI. Minä aavistan—

TOINI. Noo—?

HEIKKI. Mutta—tahtoisin kuulla sen teidän omasta suustanne.

TOINI. Pyydän—sanokaa te ensin.

HEIKKI. Amelie—te rakastatte minua!

TOINI. Yhtä varmasti kuin tekin minua!

HEIKKI. Ooh—

TOINI. Mutta se ei meitä vielä pelasta tuosta onnettomasta rikkaudesta, joka asettuu väliimme kuin kamala haamu ikään.

HEIKKI. Tarkoitatte siis jotain muuta keinoa? Ilmoittakaa se minulle, Amelie. Vaaditteko todistuksia rakkaudestani? Sanokaa vaan, ja minä olen valmis lähtemään vaikka tuleen teidän puolestanne.

TOINI. Urhoollinen ritarini, te voisitte sen tehdä! Mutta minä en sitä salli, sillä minä niin täydellisesti luotan teidän rakkauteenne. Ei, vaan minä raivaan esteen tieltämme pois. Uhraan koko omaisuuteni johonkuhun hyvään tarkoitukseen. Silloin olen yhtä köyhä kuin tekin, jalo ritari, eikä teillä enää tarvitse olla mitään epäilyksiä. Noo—? Ettekö ihastu tuumastani? Kuinka? Te näytätte nololta?

HEIKKI. Minä—? En suinkaan. Te erehdytte—minä vakuutan.

TOINI. Siis lähden heti panemaan asiaa toimeen.

HEIKKI. Ei, odottakaa! Se ei käy laatuun, Amelie. Se olisi suurinta hulluutta.

TOINI. Kuinka niin?

HEIKKI. Te minun tähteni tuomitsisitte itsenne köyhyyttä kärsimään. Ei, siihen en voi ikinä suostua.

TOINI. Minäpä en välitä rikkaudesta, en ole siitä ikinä välittänyt. Ja nyt kun se on haittana meidän liitollemme, nyt sitä suorastaan inhoon.

HEIKKI. Mutta malttakaa toki mieltänne.

TOINI. En saa rauhaa, ennenkuin kaikki on selvillä. Hyvästi, vähäksi aikaa, mun uskollinen ritarini, hyvästi. (Menee paviljonkiin.)

HEIKKI. Mutta kuulkaahan toki—Amelie—. Perhana, noita naisia! Millä nyt saan hänet tuosta puuhasta talttumaan? (Kauppaneuvos ja Valter tulevat.)

KAUPPANEUVOS. En suostu, en! Sinä olet sanasi antanut ja siitä pidän minä kiinni. Herra Hellstén, olkaa hyvä ja pitäkää varalta tuolla, milloin neiti Bertha tulee asemalta.

HEIKKI. Kyllä. (Erikseen.) Käskee minua kuin renkiä ikään.

KAUPPANEUVOS. Tytön otat vaimoksesi ja sillä hyvä. Siinä ei auta enää velikullatkaan.

VALTER. Mahdotonta! Ihan mahdotonta! Ajatelkaa, setä hyvä—

KAUPPANEUVOS. Ajatelkaa, ajatelkaa! Se on jo valmiiksi ajateltu eikä se siitä enää parane. Sunnuntaina pannaan kuulutuksiin.

VALTER. Ei, sanon minä—

KAUPPANEUVOS. Sunnuntaina pannaan kuulutuksiin—

VALTER. Ei, sanon minä!

KAUPPANEUVOS. Mutta pannaanpas. Saat nähdä, että pannaan—

HEIKKI (tulee kiireesti). Siellä tulee eräs nainen ratsupuvussa—eikö liene hän!

KAUPPANEUVOS. Ratsupuvussa? Kas vaan—hänelle ei kelvannutkaan ajaa vaunuissa.—Herra Hellstén, menkää sanomaan rouva Oksman'ille, että neiti Bertha on tullut. (Menee Kerttua vastaan.)

HEIKKI. Kyllä minä tässä! Juoksupoikana hän minua pitää. Mutta antaapas olla—kohta näytän, että olen yhtä suuri herra kuin ikinä hänkin. Niin, Valter, katso tätä miestä! (Lyö rintoihinsa.) Hän on rikas, sadan tuhannen omistaja!

VALTER. Entä sitten?

HEIKKI. Entä sitten? Etkö tiedä, mitä seuraa? Tästä puolin minua ei käsketä kuin koiraa: mene sinne, mene tuonne—vaan minä olen itse vuorostani käskijä ja muut saavat seisoa varpaillaan edessäni. (Menee.)

KERTTU (ratsupuvussa, harso silmillä, ratsupiiska kädessä). *Bonjour, bonjour, morbror!* O, en sådan dum bondhäst, du sände emot mig. Den hade visst aldrig i verlden någon menniska ridit på.

KAUPPANEUVOS. Tervetultua, tervetultua, pikku Bertha. Mitä sinulle kuuluu?

KERTTU. Usch, den odrägliga finskan, jag har visst glömt den ren. Har du ännu inte lärt dig svenska, morbror, fast du blivit kommerseråd?

KAUPPANEUVOS. Kyllä sinun pitää puhua suomea, Herthaseni, muuten en ymmärrä mitään.

KERTTU. Oh, en sådan barbar du är, morbror, som inte lärt dig något enda kulturspråk. Men—jag skall försöka göra dig viljes. (Puhuu jotenkin ruotsinvoittoista.) Kuka on tämä nuori herra? (Tarkastaa Valteria pincenez'in lävitse.) Eno kulta—esittele hänet minulle.

KAUPPANEUVOS. Suo anteeksi, en huomannutkaan. Hän on serkkusi, tuomari Ryyränen, Kertun sulhanen.

KERTTU. Ooh—tuleva lankoni siis! (Koskettaa sormillaan keveästi Valterin ojennettua kättä.) Hauskaa tutustua!

VALTER (ujostuu, käy hämilleen ja käyttäytyy kömpelösti). Nöyrin palvelijanne—minua suuresti ilahuttaa—erinomaisen suuri kunnia—

KERTTU. Mutta—enkö ole nähnyt teitä Stockholmissa? Oopperassa, pari viikkoa sitten? Te istuitte samassa loogissa?

VALTER. Mahdatte erehtyä. En ole ikinä ollut Stockholmissa.

KERTTU. Ette ole ollut Stockholmissa? Sepä vahinko. Niin kaunis kaupunki—ja niin suuri sitten! Helsinki ei ole kuin pieni kylä sen rinnalla.

KAUPPANEUVOS. Oho—vai pieni kylä! Meidän pääkaupunki—

KERTTU (nauraen).—on vaan pieni, pieni kylä suureen maailman kaupunkiin verraten, eno kulta. Surkeata, mutta totta! Stockholm siihen sijaan—kuule eno,—minä lähden takaisin sinne aivan pian.

KAUPPANEUVOS. So, so, senkö verran sinä välität meistä?

KERTTU (naurahtaan). Anteeksi, eno, mutta minä en tosiaankaan enää viihdy täällä Suomessa.—Täällä on kaikki niin alkuperäistä ja ihmisetkin niin sivistymättömiä, epähienoja—

KAUPPANEUVOS. No, no,—no, no? Jopa sinä nyt vallan—

KERTTU. Ihan totta, eno. Et usko, kuinka minua vaivasi eilen illalla Helsingissä, kun sattumalta jouduin eräasen seuraan—Helsingin kerman muuten—paroni Stjernvallin perheessä.

VALTER. Kuinka? Paroni Stjernvallin—?

KERTTU. Niin—minä ennen oleskelin paljon heidän luonaan. Mutta, antakaa kun kerron teille.—Siellä oli suuri seura koolla—paljon nuoria herroja—ja, niinkuin jo sanoin, Helsingin hienoimpia! Oh, *mon Dieu!* Kuinka kömpelöitä ja *tafattia*, kuinka jäykkiä ja kankeita! Eiväthän ne osaa edes kumartaa *comme il faut*. Aivan käyttäytyvät kuin sydänmaan ukot, jotka eivät vielä milloinkaan ole esiintyneet sivistyneessä *sociétéessä*. Niin; toden totta, eno. Suomen herroilta puuttuu tykkänään tuo *savoir vivre*, tuo eleganssi ja hienous, joka tekee kulturimaiden miehet niin miellyttäviksi.

KAUPPANEUVOS. No, mutta Bertha, jos pääkaupungin parhaat herrat mielestäsi ovat noin—kuinka sanoisin—noin epäonnistuneita, niin mitä sitten meistä sanot?

KERTTU (naurahtaa keveästi). Ooh, eno kulta, sinä olet hyvä, eihän sinun tarvitse ollakaan mikään kavaljeeri.

KAUPPANEUVOS. Vaan—entä serkkusi, Valter?

KERTTU. Niin—hän? (katselee häntä tarkkaavasti). Kertun sulhanen? (Nauraen.) Kuinka arasti te minua katselette! Ettehän toki pelkää minua?

VALTER. En—en suinkaan—

KERTTU. Saanko puhua suoraa kieltä, koska olemme sukulaisia?

VALTER. Pyydän—tehkää se!

KERTTU. Te ette loukkaannu?

VALTER. En, totisesti!

KERTTU. No niin, sitten sanon ensiksikin parempi ryhti! (Valter ojentaa itseään.)

KERTTU. Sulavammat liikkeet, vilkkaampi havainto, notkeampi käytös ja kuulkaa te tietysti osaatte ranskaa?

VALTER (hämillään). Valitettavasti—en oikein.

KERTTU (uhkaa leikkilisesti sormellaan). Ai, ai, hyvä serkku, teillä on vielä paljon oppimista. Kun tulette Stockholmiin minua tervehtimään, täytyy teidän olla kaikin puolin *korrekt*.—muuten en tunnusta teitä langokseni.—No, ei vaaraa, meistä kyllä tulee hyvät ystävät.

VALTER. Se olisi hartain toivoni!

KAUPPANEUVOS. Ehkäpä sinä, Berthaseni, otat ohjataksesi Valteria,—hän kun ei tunne suuren maailman tapoja.

KERTTU. Te haluatte sitä, serkku?

VALTER. Olisin erinomaisen kiitollinen.

KERTTU. Ooh, sitten laitan minä teistä oikean salonkiherran, ritarillisen ja huomaavaiseri erinomattainkin naisia kohtaan, niin, semmoisen gentlemanin, joka ennemmin menisi surman suuhun, ennenkuin sanoisi naiselle epäkohteliaan sanan.

VALTER. Teidän edestänne, armas serkku, olisin valmis heti kohta menemään surman suuhun.

KAUPPANEUVOS. Kas, kas, hyvä alku!

VALTER. Anteeksi—serkku—teidän kenkäne nappi on auennut, sallikaa minun panna se kiinni.

KERTTU. Olkaa niin hyvä. (Valter koettaa panna sitä kiinni, vaan ei onnistu.)

KERTTU. Ettehän te saa sitä kiinni? Teidän kätenne vapisevat.

VALTER. Niin, ne—vapisevat.

KERTTU (nauraen). Antakaa olla, ei se nyt onnistu teille.

VALTER. Kumma paikka—

KERTTU. Jättäkää—jättäkää—

VALTER (nousee nolona ja harmissaan). Pelkään, että pidätte minua kömpelönä.—Ja teillä on syytä, en ymmärrä mikä minuun on tullut tällä hetkellä—en koskaan ole tuntenut itseäni niin typeräksi,—minä tosiaankin häpeän itseäni.

KERTTU. Ooh, elkää siitä niin kovin tuskitelko. Teiltä puuttuu vähän tottumusta, siinä kaikki.

VALTER. Tahtoisin esiintyä teille edullisessa valossa, ja nyt kuitenkin käyttäännyn kuin—maanmoukka.

KERTTU. Olkaa huoletta, minä otan teidät mielelläni langoksi yhtä kaikki. Sillä minä arvaan, ettei Kerttu sisareni ole enemmän suuren maailmaa ihminen kuin tekään, serkku hyvä.—Missä hän muuten on, eno? Enhän ole vielä nähnytkään pientä sisartani.

KAUPPANEUVOS. Hän on täällä paviljongissa. Tahdotko mennä sisään? Mitä kummaa? Ovi on lukossa. (Kolkuttaa.) Kerttu, Kerttu!

TOINI (pistää päänsä ikkunasta ulos). Hss—hss. Kerttu nukkuu—elkää herättäkö lapsi raukkaa.

KERTTU. Mitä näen? Eikö se ole neiti Sidensnöre? *Bon jour, mademoiselle!*

TOINI. Neiti Bertha—johan te olette saapuneet. Tervetuloa, tervetuloa! Odottakaa—minä heti aukaisen oven. (Ilmestyy ovelle.)—Ei—herrat eivät saa tulla sisään, kun Kerttu nukkuu.

KERTTU (nyökäyttää päätään herroille). *Au revoir!*

(Toini ja Kerttu poistuvat paviljonkiin.)

VALTER (innostuneena). Setä, setä, kuulkaa, mitä sanon—!

KAUPPANEUVOS. No, no, elähän nyt—kuulhan minä vähemmälläkin.

VALTER. Hän on hurmaava! Olen aivan pyörreksissä.—Mikä ryhti—mikä käytös! Herra Jumala—en ole ikinä vielä nähnyt semmoista. Setä, setä— häntä minä kosin!

KAUPPANEUVOS. Ooho! Vai häntä sinä kosit? Sinä—joka olet kihloissa sisaren kanssa? Mene suolle—en mä paremmin sano—

VALTER. Hyvä setä—elkää tehkö minua onnettomaksi. Minä en voi sille mitään. Minun täytyy saada Bertha. Ooh, kuinka hän on viehättävä. Näittekö, kuinka sulavasti ja pehmeästi hän liikkui, kuinka hänen käytöksensä oli varmaa ja tottunutta—

KAUPPANEUVOS. Näinhän minä, näin, näin! Ja kuulin myöskin, mitä hän sanoi Suomen herroista.

VALTER. Joka oli aivan oikeutettua.

KAUPPANEUVOS. Saattaapa olla. Mutta luuletkos että Bertha semmoisilla vaatimuksilla koskaan voisi tyytyä sinuun, poika parka?

VALTER. Bertha ei ole niin pintapuolinen että hän minut hylkää kömpelyteni tähden. Hän ottaa ensin selkoa karaktääristäni ja muista sisällisistä ominaisuuksistani.

KAUPPANEUVOS (painolla). Teitkö sinäkin niin Kertun suhteen?

VALTER. Elkkää puhuko minulle enää Kertusta, setä, ellette tahdo kiusata minua kuoliaaksi.

KAUPPANEUVOS. No, olkoon! Puhutaan sitten Berthasta. Mitä sinä tiedät hänen karaktääristään taikka hänen sisällisistä ominaisuuksistaan? Tällä lyhyellä ajalla et ole niistä ehtinyt selkoa saada.

VALTER. Vähät siitä! Hän on suloinen, viehättävä, kaunis kuin taivaan enkeli, siinä kylläksi. Kuka kysyy naisen karaktääriä? Hänen tenhovoimaansa ainoastaan.

KAUPPANEUVOS. Pian sinä rauhoitut—tuommainen ihastus ei tavallisesti kauvan kestä.

VALTER. Sieluni kautta, setä, tämä kestää elämänikäni! Antakaa myöten, setä, tämä ainoa kerta. Onhan teille yhdentekevä, kummanko sisaren kanssa minä olen naimisissa, kunhan vaan saatte minusta tasaisen ja vakavan aviomiehen.

KAUPPANEUVOS. No, onhan tuo sitäkin.

VALTER. Suostutte siis, setä, ja autatte minua eikö niin? Hurraa, kaikki käy hyvin! Te olette sentään kunnan ukko, setä kulta.

KAUPPANEUVOS. Hiljaa, hiljaa, poika. Vielä siinä on yksi ehto.

VALTER. No, ja mikä se on? Sanokaa pian.

KAUPPANEUVOS. Sinä saat itse ilmoittaa asiasta Kertulle ja hankkia siihen hänen suostumuksensa.

VALTER. Kiusan kappale! Vieläkö minun täytyy puhella sen pöllön kanssa?

KAUPPANEUVOS. So, so, hän on Berthan sisar, muista se.

VALTER. No, olkoon menneeksi! Kärsin vaikka mitä, jos vaan Berthan omakseni saan.

KAUPPANEUVOS. Hyvä on! Suostuttu siis. Minä sillä välin puhuttelen Berthaa puolestasi.

VALTER. Kiitoksia, setä! Tuhannen tuhatta kiitosta.

KAUPPANEUVOS. Säästä kiitokset siksi kuin kuulet, minkä vastauksen tuon.—Koeta sinä nyt saada Kerttua tänne puheillesi, minä kierrän sillä välin toista tietä Berthan luokse. (Menee.)

VALTER. Nouse nyt luontoni lovesta, haon alta haltijan. (Koputtaa paviljongin ovea.) Neiti Kerttu joko olette valveilla?

TOINI (tulee paviljongista). Ah, tekö täällä koputitte, herra herassööding?

VALTER. Tahtoisin tavata Kerttu neitiä.

TOINI. Anteeksi, hän pukeutuu.

VALTER. Pukeutuu?

TOINI. Niin, Bertha neiti ei salli hänen esiintyä äskeisessä kostyymissään.

VALTER. Harmi! Kestääkö tuo pukeutuminen kauvankin?

TOINI. Rakastuneelle odotuksen aika on pitkä. Mutta saanko luvan kysyä, missä on teidän ystävänne?

VALTER. Herra Hellstén? Hän ikään läksi täältä. Luultavasti hän on jossain likitienoilla. Jos tahdotte, niin kutsun häntä.

TOINI. Pyydän—tehkää niin hyvin.

VALTER. Arvaanko oikein—te tahdotte puhua hänen kanssaan kahden kesken?

TOINI (keimailee). Te ette siinä erehdy, herra herassööding.

VALTER. Ymmärrän—! Elkkää ujostelko. (Erikseen.) Vanha hupakko! (Menee perälle.) Tuollapa hän onkin. Heikki, tule tänne! Joudu!

HEIKKI (tulee). Mikä on?

VALTER. Neiti Sidensnöre tahtoo sinua puhutella. (Erikseen.) Olkoon onneksi! Minä en sinua kadehdi.

HEIKKI (erikseen Valterille). On hän kumminkin toista kuin sinun tallukkasi. (Valter menee.)

HEIKKI (rientää Toinin luokse ja suutelee häntä kädelle.) Armas!

TOINI. Kaikki on selvillä. Minä olen nyt yhtä köyhä kuin tekin. Ei, köyhempi vielä, sillä minulla ei ole muuta kuin nämä kaksi tyhjää kättä ja lämmin, hehkuva sydämeni. Iloitkaa, herraseni, tuo inhottava kulta ei meitä enää erota.

HEIKKI. Kuinka? Mitä tarkoitatte? Minä en ymmärrä teitä. En tosiaankaan.

TOINI. Ettekö ymmärrä? No, kuulkaa sitten. Lahjoituskirja on tehty. Kaikki on laillisessa järjestyksessä. Minulla ei ole enää äyrinkään vertaa omaisuutta.

HEIKKI. Mutta—sehän on suoraa hulluutta! Kuinka—ominpäinkö te—?

TOINI. Ei ominpäin,—kuinka siihen olisin pystynyt. Kauppaneuvos sen kirjoitti itse ja hänen huostassaan on lahjoituskirja.

HEIKKI. Vai niin! Peijakas! Lahjoittakoon hän sisarensa tyttären omaisuuksia, mitä hän muitten asioihin sekoittuu. Minä heti paikalla menen ja otan sen häneltä pois. (Menee kiireesti.) (Toini nauraa.)

KERTTU (tulee paviljongista omassa puvussaan). Mitä naurat, Toini?

TOINI. Kun—kun—oh, kuinka hassua.

KERTTU. Hs—hs—sulhanen tulee! (Toini menee paviljonkiin yhä nauraen.)

VALTER (erikseen). Hän on tuolla!—Nyt auta taivas! (tulee rohkeasti.) Hyvä serkku—suokaa minulle hetkisen—(säpsähtää ja ottaa pari askelta taaksepäin.) Ei—mutta nythän te olette vallan toisen näköinen, Kerttu.

KERTTU (vieno, luonnollinen koko olennessaan). Te halusitte minua puhutella, Valter?

VALTER. Niin, minulla oli—mutta tulkaahan nyt ensin istumaan tänne penkille—. Tässä puvussa, suokaa anteeksi, mutta en voi olla sitä sanomatta,—tässä puvussa olette niin paljon, paljon sievempi, oi, te olette oikein ihmeesti sievä—

KERTTU. Teillä on minulle jotain kiireellistä asiaa, luulemma?

VALTER. Niin—olihan minulla—

KERTTU. Puhukaa sitten, serkku.

VALTER. Oikeastaan—ei sillä nyt niin hengen hätää olekaan. Voimmehan keskustella aluksi jostain muusta. Minua niin kummastuttaa tämä muutos teissä. Että todella puku saattaa vaikuttaa niin paljon. Sitä en olisi uskonut.

KERTTU. Te liioittelette, Valter. Muutos ei mahda olla niin suuri. Taikka saitte minusta kenties äsken väärän kuvan?

VALTER. Niin—pahus hänet tiesi—suokaa anteeksi. Mutta joko minä olin äsken noiduttu, taikka olen sitä nyt. Sillä en totisesti tahtoisin tuntea teitä samaksi.

KERTTU. Jospa te ette katsellut minua oikein tarkkaan? Ette ottanut selkoa siitä, minkälainen minä oikeastaan olin.

VALTER. Teidän on puheennekin muuttunut. Hetki sitten käytitte tuota kauheata Sysmän murretta.

KERTTU. Anteeksi, Savon murretta se oli. Sysmässä puhutaan jokseenkin puhdasta kirjakieltä.

VALTER. Niinkö? Mutta miksi sitten—?

KERTTU. Käytin Savon murretta? Ilman vaan aikojani. Se tarttui minuun, kun oleskelin Savossa viime kesänä. Taikka oikeammin, minä rupesin harjoittelemaan sitä oppiakseni.—(Leikillisesti.) Tahdotteko, että puhun sitä vielä?

VALTER. Elkää—taivaan tähden! (Ottaa häntä kädestä.) Pysykää nyt tällöisenä kuin olette, Kerttu!

KERTTU. Mutta sanokaa, mistä aijoitte minulle puhua. Olen niin levoton—

VALTER. Levoton? Miksi olette siitä levoton, Kerttu?

KERTTU. En tiedä itsekään. Minulla vaan on niin pahoja aavistuksia.

VALTER (suutelee häntä kädelle). Kerttu, loukkasinko teitä äsken? Te läksitte itkien luotani.

KERTTU. Elkää välittäkö siitä.

VALTER. Te olette vieläkin pahoillanne—

KERTTU. Eikös mitä—

VALTER. Olettepa, näenhän minä. Oih, mikä pöllö minä olin.—Kerttu— voitteko antaa minulle anteeksi, sanokaa!

KERTTU. Ei minulla ole syytä teitä nuhdella, Valter. Oma tyhmyyttäni ainoastaan suren.

VALTER. Te ette ole lainkaan tyhmä.

KERTTU. Hyväntahtoisuudesta ette tahdo sitä myöntää. Vähän aikaa sitten olitte toista mieltä.

VALTER. Kun olin—vouhka!

KERTTU. Ei, hyvä Valter, silmäni ovat nyt auenneet.~Minä näen selvästi kaikki virheeni ja puutteeni. Ja minä ymmärrän teidän vastenmielisyytenne minua kohtaan vallan luonnolliseksi.

VALTER. Te erehdytte. Te ette ensinkään ole minulle vastenmielinen.

KERTTU. Äsken sen liiankin selvään osoititte. Enkä sitä ihmettele, sillä toisin ei voinut olla. Yksinkertainen, maalla kasvanut tyttö, joka oli seurustellut vaan lehmien ja lampaiden kanssa—

VALTER. Anteeksi, Kerttu, anteeksi—

KERTTU.—jolla ei ollut mitään ulkonaisia etuja—

VALTER. Missä olivat minun silmäni, etten niitä äsken huomannut!

KERTTU.—vaan oli käytöksessään kömpelö—

VALTER. Se oli kaikki puvun syy.

KERTTU.—joka puhui raa'asti—

KERTTU. Savon murre—minä en ollut tottunut siihen.—Ei muistella enää niitä!

KERTTU.—kuinka voisi sellainen tyydyttää nuorta, sivistynyttä herraa, joka on seurustellut hienojen, seuraelämään tottuneiden naisten kanssa!

VALTER. Uskokaa minua, te ette ole semmoinen, joksi nyt itseänne kuvaatte—

KERTTU. Eno teki siinä hyvin väärin, kun hän vastoin tahtoanne koetti pakottaa teitä naimisiin minun kanssani. Hänen olisi pitänyt ymmärtää, että semmoisissa asioissa, jos missään, täytyy itsekunkin saada vapaasti päättää ja valita.

VALTER. Vaan jospa minä nyt—vapaasta tahdostani—

KERTTU. Antakaa minun puhua loppuun, Valter. Yksin ollessani tuolla ajattelin suhdettamme ja huomasin sen niin peräti vääräksi, että päätin kohta täyttää tahtonne ja purkaa kaikki sopimukset.

VALTER. Mutta minä en siihen suostu, minä pidän niistä kiinni.

KERTTU. Päinvastoin, se on teidän hartain toivonne, Valter. (Nousee.) Te olette minusta vapaa nyt. Tästä lähtien olemme vaan serkkuja ja—jos niin tahdotte—ystäviä. Me eroamme ilman katkeruutta toisistamme, eikö niin? (Ojentaa hänelle kätensä.)

VALTER (tarttuu siihen innokkaasti ja suutelee sitä monet kerrat). Jalomielinen, herttainen tyttö, me emme eroo, minä en päästä sinua vapaaksi. Sinun täytyy tulla omakseni.

KERTTU. Mutta, Valter—malttakaa toki mieltänne, emme ole enää kihloissa. Laskekaa minut irti.

VALTER. Me puhelemme vielä, istu tähän!

KERTTU.. Ei meillä enää ole mitään sanottavaa toisillemme. Onhan kaikki selvillä.—Jääkää hyvästi, Valter! (Tempaisee itsensä vapaaksi ja menee paviljonkiin.)

VALTER. Kerttu, elä mene, kuule, Kerttu, tule takaisin—taikka, sama se, minä tulen sinne. (Koettaa avata paviljongin ovea.) Ooh, hän on lukinnut oven, hän ei tahdo minua enää nähdä!

(Kauppaneuvos ja Heikki tulevat perältä.)

KAUPPANEUVOS. Mikä hiiden lahjakirja? Menkää suolle! Ei minulla mitään lahjakirjaa ole.

HEIKKI. Hän sanoi itse jättäneensä sen teille.

KAUPPANEUVOS. Hän, ja hän, ja hän! Kuka hän?

HEIKKI. Neiti Sidensnöre.

KAUPPANEUVOS. No, ja mitä hiivattia teillä on tekemistä neiti Sidensnören lahjakirjan kanssa?

HEIKKI. Minä vaadin sen teiltä takaisin ja minulla on siihen oikeus.

KAUPPANEUVOS. En usko, ennenkuin kuulen sen häneltä itseltään.—Ja jättäkää minut rauhaan nyt, että saan puhella Valterin kanssa.

HEIKKI (vetäytyy syrjään). Nähdäänpä, etkö kohta saa vetää sitä esille! Mihinkä se Amelie täältä pujahti?

KAUPPANEUVOS. No, Valter—tulepa nyt tänne! Hyviä uutisia, poikaseni, hyviä uutisia! Sinulla on merkillinen onni naisten suhteen.—Bertha heti suostui tuumiisi. Sinä olit sittenkin miellyttänyt häntä.

VALTER. Bertha? Kuinka? Mitä tarkoitatte, setä?

KAUPPANEUVOS. Minä tein, niinkuin pyysit, ja kosin Berthaa puolestasi.

VALTER. Berthaa!? Herra taivaan, mitä te nyt taas teitte, setä? Olinko minä pyytännyt teitä kosimaan!

KAUPPANEUVOS. Etkö pyytännyt? Sepä kumma, ettet sinä pyytännyt!

VALTER. Enhän minä häntä edes tunnekaan. Tuommoinen suuren maailman nainen—hänestä helposti voi erehtyä—hän tietysti osaa peittää sisällisen luontonsa—voi, kissa vieköön! Tämäpä vasta harmi!

KAUPPANEUVOS. Mutta—olethan sinä rakastunut häneen yli silmien ja korvien?

VALTER. Ei, setä kulta, ei se ollut rakkautta, hetkellistä, ohimenevää hurmausta vaan. Kerttua minä rakastan, en ketään muuta, ja häntä minä nyt pyydän omakseni. Te olette hänen holhoojansa, setä, annattehan te hänet minulle, jos hän nimittäin itse suostuu minulle tulemaan?

KAUPPANEUVOS. Ei—kuule nyt, poika, jommallakummalla meistä mahtaa olla vika tässä päänupussa, muuta en voi ymmärtää. Etkö sinä tuonoin ikään, tässä samassa paikassa minulle selittänyt, ettet millään mahdollisella suostuisi menemään naimisiin Kertun kanssa. Hän oli tyhmä, melkein idiootti, hän ei sinua miellyttänyt—

VALTER. En tuntenut silloin hänen lämmintä, puhdasta sydäntään, hänen vienoa, tosinaisellista luonnettaan.

KAUPPANEUVOS. Mutta hän ei ole tottunut seurustelemaan muuta kuin lehmien ja lampaiden kanssa —

VALTER. Niin, pilkatkaa minua vaan, setä, sen olen hyvin ansainnut. Myönnän itse, että olin sokea, hassu, narrimainen. Mutta nyt olen vihdoinkin selvillä itsestäni. Bertha on kyllä kaunis ja hurmaava, mutta Kertun kanssa minä ainoastaan voin tulla onnelliseksi, häntä ellen saa omakseni, en huoli kenestäkään.

KAUPPANEUVOS. Mokomaa huliviliä en ole tässä maailmassa nähnyt. Toinen rakkaus kymmenen

minutin sisään.

VALTER. Ensimmäinen, setä, ensimmäinen koko elämässäni. Äskeistä ei oteta lukuun.

KAUPPANEUVOS. Mutta luuletkos, että minä rupean narrikseksi! Viiden minutin päästä sinä taas muutat mieltä ja minun pitäisi taas tanssia sinun viulusi mukaan.

VALTER. Elköö suuttuko, setä!

KAUPPANEUVOS. Kuule nyt viimeinen sanani: joko sinä menet naimisiin Berthan kanssa, taikka et saa minulta sinä ilmoisna ikänä et penniäkään.

VALTER. Sama se! En pyydäkään rahojanne. Minä heitän koko virkauran ja muutan Sysmään. Rupean maanviljelijäksi.

HEIKKI. Elä hupsuttele! Helpommin sinä millä muulla keinolla hyvänsä rahaa saat.

VALTER. Ole vait', asia ei kuulu sinuun.

KAUPPANEUVOS. Itsepähän kärsinee seuraukset. Minä pesen käteni.

HEIKKI. Minä myös.

VALTER (koputtaa paviijongin ovea). Kerttu, Kerttu! Armas Kerttu, tule, että polvillani saan rukoilla sinulta anteeksi tyhmyyttäni.

KERTTU (tulee entisessä puvussa muuten paitsi että hänellä on Berthan hattu ja huntu). Tässä olen!

VALTER. Bertha!?

KERTTU (nostaa huntua). Katso tarkempaan!

VALTER. Ei—Kerttu!

KAUPPANEUVOS. Bertha ja Kerttu samassa persoonassa!

VALTER. Kuinka? Te olette siis—

KERTTU. Hiukan ilveilyt kanssanne. Niin, hyvä serkku, teille annettiin pieni läksy ennakkoluuloistanne maalaistytöjen suhteen.

VALTER. Ahaa—nyt minulle selviää. Te olette rangaissut minua, serkku, mutta nyt seuraa armo ja rakkaus—eikö niin?

KAUPPANEUVOS. No, vaan kumpaako sinä nyt pyydät minulta, Berthaa vai Kerttua?

VALTER. Kerttua, Kerttua, johan sen sanoin. Armahin, suloisin Kerttu—

KERTTU.—joka olet Sysmästä kotoisin—

VALTER.—joka olet Sysmästä kotoisin, suostutko tulemaan omakseni?

KERTTU. Kysytkö sitä nyt oikein vakavalla mielellä?

VALTER. Aivan vakavalla mielellä?

KERTTU (veitikkamaisesti). Entäpä jos ruppeen toas hoastamaan Savon murretta? Mittee sinä siitä sanot?

VALTER (vetää hänet luokseen). Hoastatpa mittee tahhaan, kunhan voan oot minun!

KAUPPANEUVOS. Kas niin! Sanoinhan sen, Kerttu, että sinä kyllä hänet valloitat. Onnea, teille, lapset!

HEIKKI. Niin, onnea! Mutta, voi taivaan tapernaakkeli! Aika lailla sinä annoit vehkeillä kanssasi. Minä sinun sijassasi olisin jo suuttunut.

TOINI (omassa puvussa paviijongista). Onpa tässä vähän vehkeilty erään toisenkin kanssa. (Niiaa.)

HEIKKI. Anteeksi, neiti, en tunne teitä—

TOINI (niiaa vielä syvempään). Neiti Sidensnöre, luvallanne.

HEIKKI. Mahdotonta! Neiti Sidensnöre, vanha ja ruma, te—

TOINI (niiaa). Nuori ja kaunis!

HEIKKI. Ja oikea nimenne?

TOINI. Toini Manner, Kertun paras ystävä ja kihloissa hänen veljensä kanssa.

HEIKKI. Tämä on—hävytöntä!

KAUPPANEUVOS. Ai, ai, ai, ai! Tytöt veitikat, te pidätte miehiä pilkkananne! Siinä nyt on naisemansipatsionin seurauksia. Mutta malttakaahan—!

HEIKKI. Niin—kauppaneuvos on itse ollut heillä liittolaisena. Unohditte miehisen arvonne.

KAUPPANEUVOS. Saivat minut narratuksi mukaansa. Mutta se oli ensimmäinen ja viimeinen kerta. Tästä lähteen lupaan aina uskollisesti pitää miesten puolta.

KERTTU. Mutta olipa tää yhtä kaikki vähän sommoo, eikös ollunna, eno?

[1893.]

SPIRITISTINEN ISTUNTO

Ilveily yhdessä näytöksessä

HENKILÖT:

ROUVA TALLQVIST.

HELMI VESTERHOLM, hänen sisarensa tytär.

ROUVA RAMSTEDT.

NEITI TÖRNE.

HERRA ORELL, meedio.

LEHTORI VIRTALA.

RENNE HAMMAR, ylioppilas.

LIISA, palvelija, vanhanpuoleinen, ontuva.

(Tupa. Perällä ovi. Siitä oikeaan uuni. Vasempaan ikkuna. Etulavalla pitkä leipomapöytä. Helmi leipoo vehnäsiä, joita parilla pellillä on jo valmiina kohoomassa. Liisa rasvaa uunin luona viimeistä peltiä.)

HELMI. Meille tulee kiire. Joutuuko uuni?

LIISA. No, jo tok'. Minä sen lakaisen heti, kun vaan olen rasvannut tään viimeisen peliin.

HELMI. Sattuipa meille arvon hyvää hiivaa, kun noin kohottaa.

LIISA. Ja niin kun se rylläsi jo pytyssäkin, että oli yli laitojen mennä.—Mutta kuulkaapas, Helmi neiti, se jotain tietää, se. Muistakaa minun sanoneeni.

HELMI. Voi jesta, tuota Liisaa! Aina sillä on taikoja. No, mitähän tuo nyt tietäisi sitten? Antakaapa kuulla!

LIISA. Naimisia se tietää, niin varmasti kuin minä olen tässä.

HELMI (nauraen). Naimisia! Vieläkös vain.

LIISA. Panen vaikka pääni pantiksi.

HELMI. Jospa hyvinkin Liisa meiltä sitten viedään.

LIISA. Minäkö? Ehei! Teidät viedään tästä talosta ennen pitkää, uskokaa jos tahdotte.

HELMI. Elkää joutavia, Liisa. Enhän minä vielä ole siinä ijässäkään.

LIISA (tuo peltiä pöydän luokse). Eikö siinä ijässäkään? Vaikka olette juur' hempeimmillänne. Herran terttu, noita poskia ja noita silmiä! Enkeliks' teitä luulisi, totta tosiaan.

HELMI. No niin! Kas vaan, kuinka se Liisa osaa viekastella.

LIISA. Sanokaapas lystin vuoksi: eikö teitä ole vielä kukaan kosinna?

HELMI. Tuommoisia nyt kysyttekkään.—Eikä ole.

LIISA. Eikö tosiaan?

HELMI. No, ei ole, ei.

LIISA. Katsokaapa minua silmiin.—No, enkös arvannut! Elkää kieltäkö enää, jo minä tiedän.

HELMI. Hyi, kuinka olette häijy!

LIISA. Ja sulhasenkin tiedän. Sanonko, kuka se on?

HELMI. No, kuka?

LIISA. Se nuori herra, joka teitä aina saattelee kadulla.

HELMI. Nuori herra? Mikä nuori herra?

LIISA. Niin, kas kuinka on olevinaan! Niinkuin ette muka tietäisi.

HELMI. Sanokaapas, ketä tarkoitatte.

LIISA. Se se, jonka kanssa tässä tuonoinkin puhelitte portilla. Se mustasilmänen, solakka nuori herra, jolla on viiksetkin. Kyllä te arvaatte, vaikka ilman suotta kujeilette. Mikäs sen nimi taas onkaan? Ham—Hame—Ham—

HELMI. Hammar?

LIISA. Hammar niin justiin.

HELMI. Ahaa, vai häntä te epäilette semmoisista. Renne Hammaria.

LIISA. Tunnustakaa pois, hän on kosinut teitä?

HELMI. Eikä ole, ei! Kaikkia sen Liisan mieleen juohtuukin.

LIISA. Mutta hän on niissä hommissa, on varmaan. Ette minua saa siitä uskosta luopumaan sittenkään.

HELMI (hymähtäen). Kyllä te olette soma.—Mutta laittakaapas nyt se uuni siellä kuntoon, ne ovat jo ihan liiksikin kohonneita tuolla ensimmäisellä pellillä.

LIISA (ottaa pitkävartisen luudan, kastaa sitä vesiämpärissä ja lakaisee hiilet pois uunista). Tämä tästä joutuu tuossa paikassa.

HELMI (leipoo kotvan aikaa ja hyräilee).

LIISA. Ketäs te nyt ajattelette?

HELMI (naurahtaen). Ketäpä minä? En ketään.

LIISA. Ai, ai, ai, ai, kuinka hyvin te jo osaatte narrata.

HELMI. Kuulkaapas, Liisa, mistä te sen saitte, että Renne,—että herra Hammar minua kosisi?

LIISA. Mistäkö sain? Onhan minulla silmät päässä.

HELMI. Puhuvatko siitä muutkin?

LIISA. Puhuvathan ne.

HELMI. Voi, voi, se on paha asia.

LIISA. Mitä varten paha?

HELMI. Niin, nähkääs—jokohan minä nyt teille kertoisin yhtäkaikki—?

LIISA. Kertokaa pois. Ei se mene sen etemmäksi.

HELMI. Ja kun te sen kumminkin näytte tietävän.—No, kuulkaa nyt sitten, Liisa, kuinka asian laita on. Kyllähän Renne ja minä pidämme toisistamme, mutta se on niin ikävää, kun täti ei voi häntä kärsiä, ja on hänelle niin vihanen ettei Renne raukka uskalla täällä enää käydäkään. Sen vuoksihan meidän sitten täytyy puhella kadulla ja portilla ja missä milloinkin aina satumme tapaamaan toisiamme.

LIISA. No, ja minkätähden se tätinne ei häntä kärsi? Onhan se niin pulska poika, että pois tieltä.

HELMI. Niin, eikös ole sitten? Solakka-vartaloinen ja kaunis, ja iloinen ja herttainen. Tiedättekö Liisa, hän on niin hyvä, ettei varmaan koko maailmassa niin, ei ainakaan tässä kaupungissa ole toista hänen vertaistaan. Voi, voi, kuinka kovasti minä hänestä pidän!

LIISA. Mutta minkä ihmeen takia tätinne häntä vihaa sitten?

HELMI. Nähkääs, sen takia vaan, ettei hän usko spiritismiä. Ei ole mitään muuta syytä.

LIISA. Piri—Mitä sanoitte, ettei hän usko?

HELMI. Spiritismiä. Sitä uutta oppia. Eikö Liisa vielä ole siitä kuullut?

LIISA. En eläissäni. Mitä uutta oppia se on?

HELMI. Kun puhutaan henkien kanssa ja manataan niitä esille.

LIISA. Ooho? Ihanko manataan esille? Olettekos nähnyt?

HELMI. Enkä ole nähnyt. Mutta niin ne väittävät.

LIISA. Ei tuo tok' liene totta. Ei ikinä.—Tai olisikohan tuomiopäivä ehkä tulossa? Maailman lopun edellähän ne sanovat semmoisia ihmeitä tapahtuvan.

HELMI. En tiedä. Täti siihen vaan on niin kovasti innostunut siitä lähtien kuin herra Orell tuli tänne. Hän se, näette, on mediumi.

LIISA. Mikä hän on, sanoitte?

HELMI. Mediumi. Semmoinen, joka saa henkiä esille tulemaan.

LIISA. Ahaa—hän on toisin sanoen noita, loihtija.

HELMI. Mikä lienee, mokoma. Minä olen sille miehelle niin vihanen, etten tiedä, mitä hänelle tekisin. Ilman häntä olisi Rennen ja minun väli ihan selvillä ja kaikki olisi niin hyvin.

LIISA. Sekö se on se lahasäärinen herra harmaissa housuissa, joka täällä on viime aikoina näkynyt käyvän tätinne luona?

HELMI. Se juuri.

LIISA. Ooho! Vai hän se osaa henkiä manata. Missä tuo lienee sen konstin oppinut?

HELMI. Kaiketi Amerikassa. Siellä hän kuuluu oleskelleen monta vuotta, vaan on nyt tullut takaisin kotimaahan.

LIISA. Ja häneenkö sitten tätinne mielestä pitäisi heti kohta uskoa? Vaikka olisi minkälainen maailman peijuori? Mikä sen tietää? Ei, minun mielestäni Renne herra on ihan oikeassa, kun epäilee semmoisia vehkeitä. Minä hänen sijassaan tekisin ihan samalla lailla.

HELMI. Renne sille vaan nauraa ja siitähän täti sitten niin suuttui.

LIISA. Elkäpä olla millännekään. Se suuttumus pian menee ohi.

HELMI. Voi, Liisa kulta, eihän siinä vielä ole kaikki.

LIISA. Eikö vielä kaikki? No, herran tähden, kertokaa nyt sitten loputkin.

HELMI. Kun henget ovat sanoneet—voi, voi, sehän se juuri on hulluinta. Hyvä, rakas Liisa, mikähän soppa tästä viimein tulleeekaan!

LIISA. Mitä ne henget ovat sanoneet sitten?

HELMI. Että minä ja tuo amerikalainen menisimme naimisiin.

LIISA. Tekö ottaisitte tuon hienosäärisen mieheksenne?—Jo nyt henget löpisevät turhia.

HELMI. Sitä minäkin. Mutta tati on saanut päähänsä, että niin tulee käymään.

LIISA. Kun olisi joku, joka osaisi panna henget puhumaan toisella lailla.

HELMI. Siinähan se on. Mutta kun täällä ei kukaan osaa sitä konstia.

LIISA. Kissa kaikkiakin!

RIIKKA (tulee juosten ja tempaa oven auki). Sievään ylös, Helmi neiti! Rouva kutsui.

HELMI. Mitä sinne?

RIIKKA. No, siihen henkipeliin. Joutukaa nyt, siellä teitä odottavat.

HELMI. Ketkä?

RIIKKA. Rouva Ramstedt, neiti Törne ja herra Orell—

LIISA. Käske heitä menemään hiiteen.

RIIKKA. Taivas varjele, minäkö uskaltaisin! Tulkaa nyt vaan heti, ei teidän auta kieltäytyä.

HELMI. Sano tädille, että minä en pääse, en mitenkään, kun leivät eivät vielä ole uunissakaan.

RIIKKA. Saattaahan se Liisakin ne paistaa.

LIISA. Ooho? Vai minä ne ottaisin vastuulleni? En ensinkään, liputa vaan tiehesi siitä.

RIIKKA. Te ette sitten tule?

HELMI. En.

LIISA. Ei pääse leipomiselta. Johan sen kuudit.

RIIKKA. Mutta saatte te taaskin toria, jahka vieraat ovat menneet. (Juoksee pois.)

HELMI. Vähät siitä, ennemmin minä toki niitä kestän.

LIISA. Nyt alkakaa tuoda peltiä uuniin.

HELMI. Eihän se vaan liene liian tulinen. Jos vielä palavat meidän vehnäset, niin annetaan minulle kahdenkertaiset torat. (Asettaa peltiä lapiolle, jolla Liisa työntää ne uuniin.)

LIISA. Eivät pala. Kyllä minä takaan.

HELMI. Hiljaa nyt Liisa, varokaa ettei pelti kolahda, silloin ne kohta laskeutuisivat. (Kumartuu katsomaan uuniin, kun Liisa asettaa sinne peltiä, menee sitten ja tuo toiset pellit, jotka samoin pannaan uuniin.)

LIISA. Kas niin, olkoot nyt siellä herran rauhassa puoli tuntia. (Asettaa suupellin kohdalleen.)—Mutta saapas nähdä, eikä tule rouva kohta teitä hakemaan täältä. Minusta ihan tuntuu siltä.

HELMI. Eihän tuo toki tulle!—Ja vielähan minulla on työni kesken. Kaapinpulla leipomatta. (Kaapii veitsellä pytyn reunat.) Ohoo—täältä tulee meille hyvät maistiaiset, Liisa.

LIISA. Kuulkaa,—nyt siellä kohoo joku rappusia ylös.

HELMI. Kohotkoon vaan. Minulla ei ole aikaa henkien kanssa seurustelemaan, sen hän saa itse nähdä. (Hieroo kaikin voimin taikinaa, selin oveen.)

RENNE (tulee sisään). Päivää, Helmi!

HELMI. Jumala sinäkö se olitkin, Renne? Kuinka sinä uskalsit tulla tänne? Ajatteles, jos sattuisivat näkemään sinut ikkunasta.

RENNE (reippaasti). Kun näkivät niin näkivät. Ei he kumminkaan ilenne tulla minua pois ajamaan. Vai mitä luulet?

HELMI. Siihen ei ole takeita. Ja tiedätkös, täti saattaa olla täällä minä hetkenä hyvänsä.

LIISA. Ei huoli pelätä. Minä menen vahtimaan. (Menee ulos.)

HELMI. Mistä tiesit että minä olin täällä?

RENNE. Tyttö kertoi tuolla pihalla. Ja löyhkeliinin sanoi olevan siellä tätisi luona. No, mitäs muuta, minä tänne.

HELMI. Mutta hyvänen aika—

RENNE (ottaa häntä vyötäisistä ja pyörittää ympäri). Hyvänen aika, hyvänen aika—Mitä sinä hätäilet—ei tässä ole vaaraa pikkuistakaan—

HELMI. Eläpäs,—eläpäs—Noo, Renne sinä, ole nyt hurjastelematta.

RENNE. Hurjastellaan pois, niinkauvan kuin olemme nuoria, vanhoilla päivillä on kyllä aikaa viisastella.

HELMI. Vehnäset palavat uuniin. Herkiä!

RENNE (Pitää häntä vielä kiinni vyötäisistä). Ei ne pala. Sinä narraat.

HELMI. Niin, mutta Renne. Minulla on tosiaankin sydän kourassa.

RENNE. Vai olet sinä ottanut sen kouraasi. Missä tarkoituksessa? Minulleko antaaksesi.

HELMI. Ei, vaan kun pelkään että täti tulee.

RENNE. Entä sitten?

HELMI. Entä sitten? Kun hän näkee meidän seisovan näinikään?

RENNE. Ei se mitään. Minä selitän hänelle minkä tähden me seisomme »näinikään».

HELMI. Selität? Millä tavalla?

RENNE. Sanon niinkuin asia on: että sinä rakastat minua ja minä rakastan sinua ja sen vuoksi meitä niin ihmeesti haluttaa olla näin sylekkäin.

HELMI. Ja tiedätkö mitä silloin tapahtuu?

RENNE. Ehkä antaisi hän meille siunauksensa.

HELMI. Vieläkös! Hän ajaisi sinut pois. Niin, sen hän tekisi.

RENNE. Ajakoon vaan. Ja ajakoon sinut myös, niin lähdemme yhdessä.

HELMI. Minnekä? (Irtaantuu.)

RENNE. Minne hyvänsä. »Maa suur' ja avara», lauletaan virsikirjassa.

HELMI. Elä! Luuletko, että minä läksisin maata maailmaa kuljeksimaan sinun kanssasi? Eo-ho! Heittäisit vielä. (Vetäytyy kauvemmaksiksi.)

RENNE. Kuinka sanoit?

HELMI. Etkö kuullut?

RENNE. Korvani varmaankin valehtelivat. Sanopa uudelleen.

HELMI. Enpä sano.

RENNE. Ettäkö minä sinut heittäisin? Niinkö se oli?

HELMI. Sinnepäin se vivahti.

RENNE. Siitä sinun sietää saada rangaistus. (Tavoittaa häntä kiinni.)

HELMİ (Pakenee pöydän taakse). Renne—Sinä olet aina niin pahankurinen. Ellet ole siivolla, niin pakenen ylös tädin luokse.

RENNE. Sitä sinä et tee.

HELMİ. Menenpä uhallakin, kosk' et tottele.

RENNE. Tiedätkös, mitä silloin tapahtuu?

HELMİ. Sinä karkaat tiehesi, mutta karkaa vaan.

RENNE. Oho! Tämä poika ei ikinä karkuun lähde.

HELMİ. No, mitä pahaa sinä sitten keksit?

RENNE. Ottaisin vehnäset kaikki uunista ja söisin ne suuhuni.

HELMİ. Elä, elä—! Et toki jaksaisi kaikkia syödä.—Ei, heretään nyt pois, Renne hyvä, kuule, ole kiltti. Meillä olisi niin paljon puheltavaakin.

RENNE. No, koska sinä pyydät noin kauniisti, niin—olkoon menneeksi.

HELMİ. Ja istutaan oikein ihmisiksi, eikö niin? Sinä tuonne ja minä tänne.

RENNE. Ettäkö pöydän nurkka väliin? Saisit sinä tulla likemmäksikin.

HELMİ. Paremmin voimme keskustella, kun olemme vähän etäämmällä. Renne kulta, koeta nyt olla vakava. Ei tiedä, milloin taas saamme tavata toisiamme.

RENNE. Anna minulle edes kätesi.

HELMİ. Enkä anna, kun ne ovat taikinassa.

RENNE. Anna minulle kätesi, minä sanon!

HELMİ. No, no, älä äyski, Jumalan luoma. Tuossa saat.

RENNE. Molemmat, molemmat. No niin, nyt voit alkaa.

HELMİ. Maltatko jo kuunnella?

RENNE. Sinua kuuntelen vaikka ikäni. (Suutelee hänen käsiään.)

HELMİ. Katsos nyt, ethän sinä rupeakaan vakavaksi.

RENNE. No, herran poika!—Oikeinko minun pitää murjottaa?

HELMİ. Voisithan kerran olla silmänräpäyksen aikaa vehkeilemättä.

RENNE. Nyt olen ihan toimessani. Mutta sano pian mitä on sydämmelläsi.

HELMİ. Tämä meidän suhteemme, Renne, eikö se sinua jo huolestuta?

RENNE. Ei ensinkään. Riemastuttaa vaan.

HELMİ. Niin, mutta ajatteles—

RENNE. Ajattelenhan minä: että sinä löysit minut ja minä löysin sinut ja että meistä tulee onnellisimmat ihmiset maan päällä.

HELMİ. Niin, vaan eihän tätä tämmöistä voi kauvan kestää.

RENNE. Tätä tämmöistä kestää kolme vuotta. Siksi tulen minä valmiiksi, saan viran ja perustan oman kodin, jonne vien sinut ikuisiksi ajoiksi.

HELMİ. Ja kolme vuottako meidän pitäisi tätä salata tädiltä ja kaikilta ihmisiltä?

RENNE. Ahaa—sekö salaperäisyys sinua vaivaa?

HELMİ. Se juuri. Kun pitäisi teeskennellä ja olla, enkä minä osaa, en vaikka mikä olisi. Ihmiset nyt jo huomaavat, että on jotakin ja rupeavat vetelemään. Ja luuletkos, että voin silloin kieltää? Vielä vain.

Liisallekin äskän ikään täytyi tunnustaa totuus.

RENNE. Mitäs se haittaa. Siitähän Liisa ymmärsi laittautua pois ja jättää meidät rauhaan.

HELMİ. Niin, niin. Vaan hän kertoo muille, näes, ja meistä ruvetaan juoruamaan.

RENNE. No, mitäs muuta—me menemme kihloihin, oikein julkikihloihin, sillä se on autettu. Lähetämme kihlakortit ympäri, ilmoitamme sanomalehdissä ja kävelemme käsikynkkää kadulla. Eikös niin?

HELMİ. Mutta mitäs tati sanoo? Joka on sinulle niin vihanen tätä nykyä että—!

RENNE (iloisesti). Hän leppyi! Annahan olla, kun minä tästä rupean hieromaan ystävyyttä henkien kanssa.

HELMİ. Kuule, Renne, sinä et saa kujeilla tädin kustannuksella, minä en suostu siihen.

RENNE (koettaa vetää häntä luokseen). Sinulla ei ole sanan valtaa.

HELMİ (vastustelee). Minullako ei sanan valtaa? Sepä kumma!

RENNE. Ei tässä asiassa. Minä saan kujeilla hiukkasan yhtä hyvin kuin muutkin henget, jos niin sattuu. Herran poika, olenhan minäkin henki, jos kohta minulla pohjalastina on lihaa ja verta. Eikös niin? Tule nyt jo tänne,—eläkä ponnistele vastaan.

HELMİ. Elä, Renne hyvä, elä minulla on niin paha omatunto.

RENNE. Paha omatunto? Mistä? Oletko sinä valehdellut, varastanut, murhannut—?

HELMİ. En, vaan sinä kun aina pyrit minua syleilemään ja suutelemaan. Ajatteles, mitä tati sanoisi, jos tietäisi? Hyvänen aika, minä vallan kauhistus.

RENNE (vetää hänet nauraen luokseen). Sinä olet lapsi, ja sinulla on kovasti typerä omatunto.

HELMİ. No, Renne, Renne—mitä tuo nyt on—Renne—

RENNE. Sinun omaatuntoasi pitää kasvattaa ja karaista—

HELMİ. Renne, minä en tahdo, kuuletko—(Renne suutelee häntä.)

HELMİ. Renne—hyi, sinä olet niin ilkeä, että—!

RENNE. Myönnetään, myönnetään—(Pyrkii uudelleen suutelemaan häntä.)

LIISA (äkkiä ovesta). Tulevat, tulevat!

HELMİ (hyppää ylös hämillään ja pahoillaan). Katsos nyt!

RENNE. Ketkä tulevat?

LIISA. Rouva ja se hienosäärinen ja koko joukko, rouva Ramstedt, neiti Törne ja (kääntyy Helmiin)—ellen pahasti erehtynyt niin siellä oli lehtori Virtala mukana. Semmoinen sakeapartanen—se ei voinut olla kukaan muu.

HELMİ. Jumala—mitä nyt teemme?

RENNE. Mitäs muuta—minä esittelen heille morsiameni.

HELMİ (hätäisesti). Ei, ei—!

RENNE. Vaan mitäs sitten?

HELMİ. Voi, jos sen tietäisin!

RENNE. Lähdenkö pois pää pystyssä ja nostan heille hattuan ohimennen?

HELMİ. Ei taivaan tähden!

LIISA. Minä sanon: nouskaa tuonne uunille.

RENNE. Piiloonko? Hyi!

LIISA. Ei auta muu.

RENNE. Näkymättömäksi hengeksi? Sepä ei olisi hulluinta.

HELMI. Renne—ei mitään kujeita. Muista!

RENNE. Var tyst sinä ja anna minun toimia. (Sieppaa lakanan erään korvon päältä.) Tuossa kapine, joka kenties on tarpeen.

LIISA. Voi minun päiviäni kun sahtikorvosta otti peitteen.

RENNE (nousee uunille). Ei se mitään, Hakekaa siihen toinen peite sijaan.

LIISA. Niin, mistä sen nyt saan. (Menee.)

HELMI. Renne, Renne, sinä teet meidät onnettomiksi.

RENNE. Ojenna minulle pärettä tänne ja tulitikkuja.

HELMI. Mitä sinä niillä?

RENNE. Joutuun, joutuun, eläkä kysele.

HELMI. Tässä.—Voi, Renne—!

RENNE. Mene leipomaan sinä, ja ole voihkimatta. Tässä ei ole hätäpäivää.

HELMI (menee leipomaan). Me olemme hukassa, Renne!—Kuuletkos, nyt ne tulevat!

RENNE. Tui, tui, Helmi, tui, tui!

HELMI. Hiljaa! Oletkos hullu!

RENNE. Huh, huh, kuinka täällä on kuuma. Ihan minä palan totta totisesti.

HELMI. Mene edes etemmäksi, ettet näy...

RENNE. Uu piiloon, Helmi, uu piiloon, äsäsäs!

HELMI. Hyvä, rakas Renne, nyt ne nousevat portaita ylös.

RENNE. Pahuus! Tuo uuni on niin hiton tulinen—

HELMI. Minua ihan pyörryttää.

RENNE. Ja minua polttaa—

HELMI. No nyt siunaa ja varjele! (Seisoo selin oveen ja hieroo vehnätaikinaa kaikella voimallaan.)

RENNE. Moron, moron!

(Rouvat Tallqvist ja Ramstedt, neiti Törne, herra Orell ja lehtori Virtala tulevat. Rouva Ramstedt, neiti Törne, herra Orell ja lehtori Virtala tervehtivät Helmiä.)

HERRA ORELL. Kun te ette tullut meidän luoksemme, niin me tulimme teidän luoksenne.

LEHTORI VIRTALA. Luulitte meistä pääsevänne niin helposti, neiti Vesterholm. Ehei, teidän täytyy olla mukana nyt, ei auta mikään.

HERRA ORELL. Henget sen vaativat. Äsken kun alotimme istuntoa tuolla ylhäällä, naputtelivat ne vaan: »Helmi tänne, Helmi tänne.» Tulee sitten sana, ettei hän pääse, hän leipoo alhaalla tuvassa. Mutta silloinkos alkavat koputtaa, että jymähtelee huone: »menkää tupaan, menkää tupaan!» Ette suinkaan henno meitä ajaa pois, neiti Helmi?

ROUVA TALLQVIST. Ei tule kysymykseenkään! Vai ajaa pois! Kun minä kerran olen tuonut teidät tänne.

HELMI. Kyllä minä nyt jo pääsenkin ylös.

HERRA ORELL. Ei, meillä oli aikomus pitää istunto täällä, se arvatenkin oli henkien tarkoitus. Sen vuoksi toimme jo verhotkin muassamme.

HELMI. Mutta eihän se käy laatuun. Hyvä täti, eihän se käy laatuun?

ROUVA TALLQVIST. Miks'ei? En minä tiedä, että mikään estäisi. Onhan täällä vähän paha siivo, niinkuin tuvassa tavallisesti on, mutta—

ROUVA RAMSTEDT. Se ei ollenkaan tee mitään. Jäädään vaan tänne, koska henget kerran niin tahtoivat.

HERRA ORELL. Rouva Tallqvist, saanko asettaa verhot tuonne leipävartaasen?

ROUVA TALLQVIST. Vallan kernaasti.

HELMİ. Hyvä täti—täällä on varmaan häkääkin.

ROUVA RAMSTEDT. Täällä häkää? (Haistelee.) Ei ole—ei ensinkään—olkaa ihan rauhassa. Minä siinä suhteessa olen hyvin tarkka.

HELMİ. Siellä ylhäällä olisi kaikin puolin parempi.

ROUVA TALLQVIST. Miksi et sitten tullut sinne, vaikka laitoin hakemaan?

HELMİ. Niin, kun minulla oli tämä leipominen.

ROUVA TALLQVIST. Leipominen! Tyhjiä verukkeita. Sano vaan suoraan: sinä et tahtonut tulla. Ja kyllä minä tiedän, mikä siihen syynä on. Tiedän vallan hyvin.

HELMİ. Etten usko spiritismiin.

ROUVA TALLQVIST. Ja minkä tähden sinä et usko? Sentähden vaan, että Renne Hammar sitä halveksii ja pilkkaa, ja tietysti sinun silloin täytyy tehdä samoin. Kuinkas muuten. Onhan hän sinun mielestäsi viisain ja järkevin mies maailmassa, vaikka onkin vaan tuommainen— poikanulikka. Niin, niin, niin, niin! Elä yhtään väitää vastaan. Renne Hammar on hävytön poikanulikka, joka ei muuta tee kuin pilkkaa vanhempia ihmisiä. Mutta jos hän sillä luulee jotain voittavansa, niin hän suuresti erehtyy, sen sanon!

(Muutamia kovia kolauksia kuuluu uunilta.)

NEITI TÖRNE. Mikä se oli?

ROUVA RAMSTEDT. Siunaa ja varjele!

ROUVA TALLQVIST. Aivan kuin henkien naputuksia. Tavallista kovempia vaan.

HERRA ORELL. Kummallista. Joko ne alkaisivat, ennen kuin on tehty kysymyksiäkään? Mutta semmoista kyllä tapahtuu joskus.

LEHTORI VIRTALA. Joku varmaankin löi seinään tuolla ulkona.

NEITI TÖRNE. Niin, niin! Te olette oikeassa, lehtori. Joku varmaankin löi seinään.

ROUVA TALLQVIST. Lehtori Virtala on semmoinen epäilijä. Katsokaa vaan, ettemme sulje teitä pois istunnostamme.

HERRA ORELL. Pidetään hänet nyt mukana tämä kerta, koska hän on luvannut olla passiivinen. Meidän tulisi voittaa ihmisiä puolellemme.

NEITI TÖRNE. Ja lehtori Virtalan me ihan varmaan voitamme. Niin, niin, lehtori, teidät me valloitamme vielä! (Uhkailee sormellaan.)

LEHTORI VIRTALA. Jokohan?

NEITI TÖRNE. Saattepa nähdä, saattepa nähdä. Jahka herra Orell vaan on laittanut komeronsa valmiiksi, että pääsemme alkamaan. (Taputtelee käsiään.) Voi, voi, se on niin hauskaa! Ette usko, lehtori, kuinka se jännittää... Kun saa tietää tulevaisuutensakin.

LEHTORI VIRTALA. Oletteko te, neiti Törne, saanut tietää tulevaisuutenne?

NEITI TÖRNE. Olen, olen!

LEHTORI VIRTALA. No mitä siitä ennustivat. Saako kuulla?

NEITI TÖRNE (peittää silmiään, teeskentelee ujoutta). En minä ilkiä kertoa en, en, vaikka mikä olisi.

LEHTORI VIRTALA. Sanoivatko että joudutte naimisiin?

NEITI TÖRNE. Kuinka te sen arvasitte?

LEHTORI VIRTALA. Ei tuo ollut vaikeata. Tietysti henget ennustavat naimista kaikille naimattomille.

NEITI TÖRNE. Kaikille? En usko että kaikille. Niille ainoastaan, jotka todella joutuvat naimisiin.

ROUVA RAMSTEDT. Minua vähän pelottaa, kun en koskaan ole ollut mukana ennen. Luuletteko, herra Orell, että ne nyt tulevat ilmestymään— tarkoitan oikein noin haahmossa—

HERRA ORELL. Eihän sitä tiedä ennen kuin näkee. Mutta toivotaan parasta.

ROUVA RAMSTEDT. Siunaa ja varjele—minua jo vapisuttaa.

LEHTORI VIRTALA. Eikö olisi parasta, että lähtisitte pois ajoissa, rouva Ramstedt? Varovaisuuden vuoksi. Saattaisi vaikuttaa teihin pahasti.

ROUVA RAMSTEDT. Ei, ei, en minä malta lähteä. Tahdon minä nähdä yhtä kaikki.

ROUVA TALLQVIST. Olkaa huoletta, rouva Ramstedt, ei se ole hirveätä ensinkään. Niin, ensikerran tietysti hiukan kammottaa mutta sitten siihen tottuu.—Joko voimme alkaa, herra Orell?

HERRA ORELL. Riippuu neiti Helmistä. Minä puolestani olen valmis.

ROUVA TALLQVIST. Mitä sinä viivyttelet, Helmi? Ala joutua!

HELMİ. Antakaa minun olla poissa, täti.

HERRA ORELL. Poissa? Ei millään tavalla. Silloin ovat minun voiman myöskin poissa.

HELMİ. Kätenikin ovat taikinassa, en minä voi tulla.

ROUVA TALLQVIST. Pese ne, lapsi kulta, tuolla uunin luona. Herrasväki kyllä suo anteeksi—näin poikkeustilassa—

ROUVA RAMSTEDT. Tietysti, tietysti, Ole ihan vapaudessasi, Helmi.

NEITI TÖRNE. Me emme katso sinne päinkään.

(Helmi pesee käsiään toisella puolen uunia.)

(Renne kurottaa päätään uunilta ja nykäisee päreellä hänen päätään.)

HELMİ. Ai—!

ROUVA TALLQVIST. Mikä tuli?

HELMİ. Ei mikään. Ilman minä vaan—(tekee varoittavia merkkiä Rennelle. Kotvan aikaa mykkää näyttelemistä Rennen ja Helmin välillä.)

ROUVA RAMSTEDT. Voi, voi, kuinka minua pelottaa!

LEHTORI VIRTALA. Eikö se häiritse henkien ilmestymistä, jos pelätään ja säikytään? Hermostuneita naisia ei pitäisi olla läsnä.

ROUVA TALLQVIST. Epäilijät ovat pahempia. Varokaa vaan, lehtori, itseänne.

NEITI TÖRNE. Olkaa huoletta, rouva Tallqvist, hän niin hämmästyy, ettei kykene hiiskumaan mitään.

ROUVA TALLQVIST. No, Helmi, kuinka kauvan sinä niitä hankaillet siellä?
Jo kait ne nyt ovat puhtaat?

LEHTORI VIRTALA. Tulkaa pois istumaan tekin, neiti. Ollaan nyt kerran mukana me molemmat epäilijät.

HERRA ORELL. Täällä on teidän paikanne, neiti Helmi. Istukaa, olkaa niin hyvä. Ottakaa kaikki toisianne kädestä.

ROUVA TALLQVIST. No, nyt se alkaa.

ROUVA RAMSTEDT. Voi, voi, tulevatko ne jo esille?

NEITI TÖRNE. Ei ne tee mitään, elkää pelätkö.

ROUVA TALLQVIST. Nyt tehkää kysymys, herra Orell.

HERRA ORELL. Mitä kysyisimme ensiksi?

NEITI TÖRNE. Minä sanon—!

HERRA ORELL. Noo—?

NEITI TÖRNE (ujostelevinaan). Niin—en minä sentään tiedä.—

HERRA ORELL. Joutukaa, joutukaa—

NEITI TÖRNE. Ajattelin että—jos noin ilman aikojaan vaan—

HERRA ORELL. Mitä sitten?

NEITI TÖRNE. Kysyisitte: milloin minä joudun naimisiin?

HERRA ORELL. Kysytään ensin, joudutteko te naimisiin.

NEITI TÖRNE. Niin, kysykää, joudunko minä naimisiin.

LEHTORI VIRTALA. Mutta senhän te jo tiedätte, neiti Törne. Olettehan jo kerran ennenkin sitä kysynyt.

ROUVA TALLQVIST. Vai kerran! Monta monituista kertaa sitä jo on tiedusteltu. Mutta sama se. Kysytään vaan vieläkin.

HERRA ORELL. No, siis! Vastaa meille henki, tuleeko neiti Törne menemään naimisiin? Myöntävä vastaus kolme lyöntiä, kieltävä kaksi. (Kaksi lyöntiä kuuluu uunilta.)

ROUVA RAMSTEDT. Jess siunatkoon!

ROUVA TALLQVIST. Kaksi lyöntiä vaan. Kieltävä vastaus.

NEITI TÖRNE. Se keskeytyi. Olisi kyllä lyönyt kolmannen kerran, mutta rouva Ramstedt kun huusi.— Kysykää uudelleen, herra Orell.

HERRA ORELL. Tuleeko neiti Törne menemään naimisiin? (Kaksi lyöntiä.)

ROUVA TALLQVIST. Kaksi lyöntiä, ei se siitä parane.

ROUVA RAMSTEDT. Nyt ei ainakaan tarvitse minua syyttää.

NEITI TÖRNE. Tepä ette nyt sanonutkaan, kuinka monta kertaa niiden tuli lyödä.—Jospa niille tuli siinä erehdys. Kysykää vielä kerran, herra Orell.

ROUVA TALLQVIST. No, hyvät ihmiset, yhtä ja samaa.

NEITI TÖRNE. Eihän siinä kauvan viivy.

HERRA ORELL. Myöntävä vastaus kolme lyöntiä, kieltävä kaksi. Tuleeko neiti Törne menemään naimisiin? (Kaksi lyöntiä.)

ROUVA TALLQVIST. Siinä se nyt on. Uskotteko nyt viimeinkin.

LEHTORI VIRTALA. Mutta kuinka tämä on ymmärrettävä? Kun ne ennen ovat vastanneet myöntävästi?

ROUVA TALLQVIST. Mistä te sen tiedätte?

LEHTORI VIRTALA. Neiti Törne itse sanoi.

ROUVA TALLQVIST. Hm.—Neiti Törne on kenties—ymmärtänyt väärin.

NEITI TÖRNE (pahoillaan). Enpähän! Viimekin kerran kuului selvään kolme lyöntiä—

HELMİ. Tämä henki kenties narraa. Eihän niihin aina ole luottamista.

NEITI TÖRNE. Niin—jospa tämä tosiaan onkin joku kelvoton henki. (Jymähtäviä lyöntiä.)

ROUVA RAMSTEDT. Siunatkoon! Mikä sille nyt tuli?

HERRA ORELL. Te suututitte sen epäilyksillänne.—Hiljaa! (Lyönnit lakkaavat.)

ROUVA TALLQVIST. Kysytään nyt jotain muuta. Helmistä esimerkiksi.

HELMI. Ei, ei, minä en tahdo.

ROUVA TALLQVIST. Vaiti sinä! Sinun tahtoasi ei kysytä.

HERRA ORELL. Vastaa meille henki: Meneekö neiti Helmi Vesterholm pian kihloihin? (Kolme lyöntiä.)

ROUVA TALLQVIST. Menee! Menee kihloihin! Helmi lapseni, kuulitko sinä?

HELMI. Voi, täti—ei se ollut mikään henki ei varmaankaan.

ROUVA TALLQVIST. Eikö henki? Etkö sinä kuullut—?

HELMI. Kuulinhan minä, mutta—

ROUVA TALLQVIST. No, ja mikä siellä olisi kolistellut, ellei henki?

HELMI. Jos lienee ollut—niin, jos lienee ollut rotta.

LEHTORI VIRTALA. Aivan niin! Rotta se oli! Selvästi—siinä ei ole epäilemistäkään. Rotta se oli.

NEITI TÖRNE. Rotta se oli! Niin, niin, rotta se oli. Ja rotta se siellä äskenkin naputteli, kun minulle kysyttiin. Ettekö usko?

ROUVA TALLQVIST. Ei, minä en usko, että se oli mikään rotta, sillä meillä ei ole rottia koko talossa.

NEITI TÖRNE. Ei rottia? Voi, voi, niitähän on joka paikassa.

ROUVA RAMSTEDT. Mutta rottapa ei pidä senlaista ilvettä keskellä päivää, kun ihmisiä on sisässä, se on mahdotonta.

ROUVA TALLQVIST. Sanokaas muuta! Ja säännöllisiä vastauksiako ne naputtelisivat?

LEHTORI VIRTALA. Minä vaan en pääse epäilyksistäni. Jos herrasväki sallii, niin minä kesken kaikkea nousen tuonne uunille katsastamaan. Sillä sieltäpäin minusta naputus kuului.

HELMI. Ei, ei! Elkö menkö, elkö—minä pyydän, lehtori, elkö menkö!

LEHTORI VIRTALA. Miksi panette vastaan, neiti Vesterholm? Antakaa minun ottaa asiasta selko.

HELMI. Ei, jättäkää,—te vaan suotta nuhraisitte vaatteenne siellä.

LEHTORI VIRTALA. Ooh—se ei tee mitään.

HELMI. Elkö menkö, hyvä lehtori, elkö menkö—siellä, siellä ... ne voisivat tehdä teille paha.

LEHTORI VIRTALA. Ne? Ketkä ne? Rotat?

HELMI. Ei, ei, henget, minä tarkoitan.

LEHTORI VIRTALA (nauraen). Henget! Siis te uskotte kumminkin. Tekin, neiti Vesterholm! Te uskotte henkiä!

ROUVA TALLQVIST. Niin, miks'ei hän uskoisi? Parempi hänen on luottaa tätiinsä kuin tuohon hulttioon, tuohon Hammariin—(Kiihkeätä kolkutusta uunilta.)

HERRA ORELL. Henget käyvät levottomiksi. Minkä tähden keskeytettiin istunto? Tämmöistä häiriötä te tuotatte, lehtori Virtala.

LEHTORI VIRTALA. No, kas niin. Vai minun syykseni se nyt pantiin.

ROUVA TALLQVIST. Istukaa nyt rauhassa. Voittehan tutkia sitten jällestäkinpäin.

LEHTORI VIRTALA. Niin kuin tahdotte, niin kuin tahdotte.

HERRA ORELL. Ettekä saa puhua enää mitään.

LEHTORI VIRTALA. Minä vaikenen kuin muuri.

ROUVA RAMSTEDT. Kysytään nyt, kuinka pian neiti Helmi menee kihloihin?

HERRA ORELL. Joko neiti Helmi kuinka pian menee kihloihin? Joko tänä päivänä? (Kolme lyöntiä.)

ROUVA RAMSTEDT. Vielä tänä päivänä! Ajatelkaas! Vielä tänä päivänä!
Mutta—jospa hän jo onkin salakihloissa? Kysykääpäs?

HELMI. Ei kysytä enää minusta. Kysytään nyt jo muistakin.

NEITI TÖRNE. Ahaa, Helmi—sinä säikähdit. Mitä se tietää? Nyt kysytään uhallakin.

ROUVA TALLQVIST. Se on tarpeeton kysymys. Ei hän ole salakihloissa.

ROUVA RAMSTEDT. Antakaa meidän kysyä yhtä kaikki. Huvin vuoksi.

ROUVA TALLQVIST. No, jos haluttaa, kernaasti minun puolestani.

HERRA ORELL. Onko neiti Helmi Vesterholm kenties salakihloissa? (Kolme lyöntiä.)

ROUVA RAMSTEDT. Kolme lyöntiä! Ooh!

ROUVA TALLQVIST. Se ei ole totta. Nyt mahtoi tulla joku erehdys.

ROUVA RAMSTEDT. Onko sulhanen läsnä? Kysytään, onko sulhanen läsnä.

HERRA ORELL. Onko sulhanen läsnä? (Kolme lyöntiä.)

ROUVA RAMSTEDT. Nyt ei meidän tarvitse enempää kysyä. Nyt tiedämme jo! Ei auta kieltää. Neiti Helmi, herra Orell! Toivotan onnea! Henget julkaisivat teidän kihlauksenne. Onnea, onnea vaan!

NEITI TÖRNE. Niin, onnea! Minäkin toivotan onnea!

LEHTORI VIRTALA. Saanko luvan—?

HERRA ORELL. Olen aivan ymmällä—

HELMI. Ei, ei, ei suinkaan—

ROUVA TALLQVIST. Minä vakuutan—(Tulisoihtu häilyy edestakaisin uunilla ja kolkutuksia kuuluu.)

ROUVA RAMSTEDT (huudahtaa). Herrajumala—katsokaa, katsokaa! Nyt ollaan hukassa!

ROUVA TALLQVIST (hillityllä äänellä). St—hiljaa! Mainiota. Herra Orell, tästä tulee erinomaisen onnistunut istunto.

HERRA ORELL. Ooh, minusta menee voimia—minä menehdyn.

ROUVA TALLQVIST. Koettakaa kestää,—kaiken mokomin.

ROUVA RAMSTEDT. Minä pyörryn—

NEITI TÖRNE. Rotat eivät ainakaan tuota tee. Vai mitä luulet, Helmi?

HELMI. Lopetetaan jo tämä istunto.

ROUVA TALLQVIST. Vaiti sinä!

HERRA ORELL (heikolla äänellä). Te puhelette niin paljon.

LEHTORI VIRTALA. Minä en ainakaan ole suutani avannut. Olen pelkkänä silmänä ja koreana.

ROUVA TALLQVIST. Ollaan hiljaa—hiljaa—nyt se jo sammuu.

HERRA ORELL. Ooh—ooh—ooh!

ROUVA TALLQVIST. Kuinka teidän on, herra Orell?

HERRA ORELL. Huonosti. Tämä vei minulta kauheasti voimia.

ROUVA TALLQVIST. Mutta jatkammehan vielä? Jahka olette hiukan levänneet?

HERRA ORELL. En jaksaisi enää.

NEITI TÖRNE. Pikkuisen vielä, herra Orell. Kenties ilmestyisi meille haamujakin.

ROUVA RAMSTEDT. Haamuja? Ei—kuulkaa—silloin minä pakenen. Haamuja— huuh—hirveätä. Ei, ei,

minä säikähtäisin kuoliaaksi.

HELMI. Minäkin pakenen—

HERRA ORELL. Ei, istukaa. Neiti Helmi, henget eivät teitä nykäisekään, minä vastaan siitä.

ROUVA RAMSTEDT. Niin, te suojelette häntä, mutta kukas minua suojelee?

LEHTORI VIRTALA. Minä sen teen, rouva Ramstedt, luottakaa minuun.

ROUVA RAMSTEDT. Onkos teillä valtaa niiden ylitse?

LEHTORI VIRTALA. On kyllä, olkaa huoletta.

ROUVA TALLQVIST. Minä tahtoisin vielä selitystä,—herra Orell, ettekö ole jo levännyt tarpeeksi?

HERRA ORELL. Mihin tahtoisitte selitystä?

ROUVA TALLQVIST. Siihen äskeiseen. Luulen että se kumminkin oli erehdys. Ei Helmi ole salakihloissa.

HERRA ORELL. Vastaa meille henki toden totta: Onko neiti Helmi Vesterholm salakihloissa? Myöntävä vastaus kolme lyöntiä, kieltävä kaksi. (Kolme lyöntiä.)

ROUVA TALLQVIST. Kenen kanssa? Kuka on sulhanen?

HERRA ORELL. Kuka sulhanen? (Hiljaisuus.)

HERRA ORELL. Ei vastaa. Kuka sulhanen? (Hiljaisuus.)

HERRA ORELL. Mitä tämä on? Kuka on neiti Helmin sulhanen? (Paperilippu lennähtää piirin keskeen.)

HERRA ORELL. Kirje? Vastaus kirjeen kautta!

ROUVA TALLQVIST. Mitä siinä on? Lukekaa pian.

HERRA ORELL. »Helmi Vesterholmin sulhanen esitetään teille hetikohta, jos lupaatte ottaa hänet suosiollisesti vastaan, ja jos rouva Tallqvist suostuu antamaan sisarensa tyttären hänen omakseen.»

ROUVA TALLQVIST. Suostun, suostun. Tietysti minä suostun.

LEHTORI VIRTALA. Te annatte lupauksenne, vaikk'ette aavista, kuka sulhanen onkaan.

ROUVA TALLQVIST. Annan, ilman minkäänlaista epäilystä.

LEHTORI VIRTALA. Ai, ai, eikö se ole varomatonta?

NEITI TÖRNE. Helmiä ne henget vaan suosivat—mutta ei minua.

ROUVA RAMSTEDT (yksinkertaisesti). Kummallista—kun hengillä näyttää olevan ihan sama maku kuin ihmisilläkin.

NEITI TÖRNE. Siinä tapauksessa ne mahtavat teistä pitää hyvin vähän.

ROUVA RAMSTEDT. Paljon mahdollista.

HERRA ORELL. Vahvistanko siis hengille teidän lupauksenne, rouva Tallqvist?

ROUVA TALLQVIST. Tehkää se.

HERRA ORELL. Rouva Tallqvist suostuu antamaan sisarensa tyttären sille sulhaselle, jonka te meille esitätte. Me siis odotamme teidän toimenpiteitänne.

ROUVA RAMSTEDT. Siihen ei suuria toimenpiteitä tarvita, jos sulhanen on, niin kuin luulen, herra Orell itse.

LEHTORI VIRTALA. Niin, kuinkahan ne aikovat häntä meille esitellä? Soma nähdä.

ROUVA TALLQVIST. St, st! Minä tiedän, mitä tulee tapahtumaan, minä tiedän! Henget nostavat hänet tuolineen päivineen tuonne pöydälle.

LEHTORI VIRTALA. Herra Orellin? E-eihän toki?

ROUVA TALLQVIST. Niitä kummia on ennenkin tapahtunut.

ROUVA RAMSTEDT. Siunaa ja varjele! Kunhan eivät vaan minuakin nostaisi?

NEITI TÖRNE. Ei, hyvä rouva Ramstedt, te olette liian lihava.

ROUVA RAMSTEDT. Hyvä se edes. (Kolkutusta kuuluu.)

HERRA ORELL. Hiljaa, hiljaa. Henget suuttuvat, kun te puhelette niin paljon.

RENNE (ilmestyy haamuna uunille).

ROUVA TALLQVIST. No nyt! Katsokaa, katsokaa—ooh!

NEITI TÖRNE. Herra juumala!

ROUVA RAMSTEDT (parkaisee ja peittää silmänsä). Voi, minä hullu, voi minä hullu, kun jäinkin tänne!

HERRA ORELL. Ooh, kuinka tämä vie minulta voimia, ooh, ooh—!

ROUVA TALLQVIST. Nojautukaa minuun, herra Orell.

HELMI. Voi, voi, mitä tuo nyt on. Herkiä siellä jo kujeilemasta.

ROUVA TALLQVIST. Vaiti, mitä ajattelet? Henkiäkö sinä onneton rupeat nuhtelemaan? Katso vaan, kuinka sinun käy vielä lopulta.

HELMI. Hyvä täti, lähtään pois. Minä ainakin juoksen tieheni.

ROUVA TALLQVIST. Koetapas—koetapas hievahtaakaan paikaltasi.

HELMI. Voi, voi—!

NEITI TÖRNE. Se tulee tänne, se tulee tänne! (Parkaisee.)

ROUVA RAMSTEDT (parkuu). Lehtori, lehtori—

LEHTORI VIRTALA. Elkää hätäilkö—(Haamu laskeutuu verhon taakse.)

NEITI TÖRNE. Mihinkä se hävisi?

ROUVA TALLQVIST. Te säikytitte sen pois.

HERRA ORELL. Ooh, ooh, ooh—!

ROUVA TALLQVIST. Pian, pian, tuokaa vettä, hän pyörtyy.

NEITI TÖRNE (tuo vettä ja valaa sitä herra Orellin päähän). Hän kuolee, voi taivas!

ROUVA TALLQVIST (hieroo hänen ohauksiaan). Eikä kuole, olkaa hupsuttelematta.

ROUVA RAMSTEDT. Minäkin kuolen.

HELMI (tuo hänellekin vettä). Ryypätkää vähän vettä, rouva Ramstedt.

LEHTORI VIRTALA. Elkää enää pelätkö, johan se on poissa. (Kolkutusta verhon takaa.)

ROUVA RAMSTEDT. Tulee—tulee taas! Lehtori, lehtori—!

NEITI TÖRNE. Verhot liikkuvat!

ROUVA TALLQVIST. Sss—elkää kirkuko!

ROUVA RAMSTEDT. Pois, pois, lehtori, viekää minut pois!

LEHTORI VIRTALA. Rauhoittukaa, ei tässä ole hätää.

NEITI TÖRNE. Näettekö, näettekö kuinka verhot häilyvät? Nyt—!

RENNE (syöksee esille; kumartaa). Nöyryn palvelijanne, hyvät naiset, hyvät herrat!

ROUVA RAMSTEDT (kirkaisee ja pakenee toiselle puolen huonetta pöydän taakse). Pois, pois, pois—!

ROUVA TALLQVIST. Herra Hammar—tekö—!

RENNE (sieppaa Helmiä kädestä). Rouva Tallqvist, minä pyydän teiltä sisarenne tytärtä omakseni. Helmin kanssa olemme jo sopineet asiasta— ja te olette luvannut antaa suostumuksenne—

ROUVA TALLQVIST. Mutta enhän minä tiennyt—

HERRA ORELL. Että se oli hän. Niin, te ette sitä tietänyt, eikä semmoinen lupaus sido.

LEHTORI VIRTALA. Anteeksi,—te annoitte lupauksenne ilman ehtoja. Uskallatteko pettää henkiä?

NEITI TÖRNE. Pettääkö henkiä? Se olisi kauheata. Mitähän siitä seuraisikaan?

HERRA ORELL. Kysytään hengiltä uudelleen. He kenties eivät vaatineet sitä täydellä todella.

ROUVA TALLQVIST. Ei, ei,—vaativat tai ei—minä pidän sanani yhtäkaikki. Ottakaa hänet, ottakaa, herra Hammar, minä näen Helmin silmistä, ettei hänellä ole mitään sitä vastaan.

HERRA ORELL. Mutta malttakaahan nyt—

RENNE. Kiitoksia, rouva Tallqvist, kiitoksia,—

HELMI. Mutta torukaa häntä ensin, täti, hän on semmoinen ilveilijä

RENNE. Ei, elkkää toruko, minä lupaan etten tästä lähteen enää milloinkaan ilveile henkien kanssa, jos vaan annatte kaikki entiset synnit anteeksi.

ROUVA TALLQVIST. No siinä tapauksessa annan vallan mielelläni, kaikesta sydämestäni.

RENNE. Kunniasanalla?

ROUVA TALLQVIST. Kunniasanalla!

RENNE. Nyt kuulet, Helmi—!

HELMI. Junkkari, sinä!

LIISA (tulee lakanan kanssa, jonka hän asettaa sahtikorvolle). Mitä hiidessä? Johan te olette tullut alas uunilta?

LEHTORI VIRTALA. Ahaa—

ROUVA TALLQVIST. Mitä? Mitä? Oletteko kujeillut kanssamme?

NEITI TÖRNE (iloisesti). Eipäs olleetkaan henget, jotka sieltä aina kieltäviä vastauksia minulle naputtelivat! Eivätpä arvon olleet! Jo minä arvelinkin—!

HERRA ORELL. Tämä on—tämä on hävytöntä!

LEHTORI VIRTALA (nauraen). Oivallista! Oivallista!

HELMI. Täti, te annoitte hänelle jo anteeksi? Eikös niin?

ROUVA TALLQVIST. No, annoinhan minä ja sanassani pysyn, mutta tämä oli sentään vähän liian—

RENNE. Te olette paras täti maailmassa!

ROUVA TALLQVIST. No niin, no niin! Hyvä herrasväki, pyydän teitä nyt siirtymään ylös. Juodaan siellä malja näiden nuorten onneksi.

LEHTORI VIRTALA. Kiitoksia, kiitoksia.

LIISA. Onkos kukaan muistanut vehnäsiä katsoa?

HELMI. Voi, ei! Ne ovat unehtuneet tykkönään. Otetaan pian pois uunista, Liisa hyvä. Kunhan eivät olisi palaneet. (Liisa ja Helmi ottavat vehnäsiä uunista.)

RENNE. Rouva Ramstedt—miksi pakenitte sinne? Tulkaa tänne muiden luokse.

ROUVA RAMSTEDT. Pois, pois, pois—elkkää tulko lähelle. Lehtori Virtala, suojelkaa—!

RENNE. Mitä? Pelkäätekö te minua?

LEHTORI VIRTALA. Sehän on Renne—Renne Hammar.

ROUVA RAMSTEDT. Elkää uskoko. Hän on henki, materialiseerattu henki!

RENNE (nauraen). Aivan oikein! Materialiseerattu henki.

LEHTORI VIRTALA. Toisin sanoen, ihminen, niinkuin te ja minä. Koetelkaa hänen kättään—elkää pelätkö, pidänhän minä hänestä kiinni.—No, eikös se ole lämmin, niin kuin ihmisen käsi ainakin? Kas niin, kunniasanalla, häntä ei teidän tarvitse peljätä.

HELMI. Katsokaa, kuinka meidän vehnäset ovat kauniita. Eivät ole palaneet yhtään.

LIISA. Se ennustaa onnea nuorelle pariskunnalle.

ROUVA TALLQVIST. Ylös, hyvät naiset ja herrat, ylös, siellä kahvipöytä meitä odottaa. Herra Orell, tehkää hyvin—

HERRA ORELL. Minä en välitä—

NEITI TÖRNE. Oletteko vihainen?

HELMI. Leppykää, herra Orell. Kuinka raskitte olla vihainen, kun minä annan näin hyvää vehnästäkin kahvin kanssa?

HERRA ORELL. Ooh, neiti Helmi, neiti Helmi!

HELMI. Tästä lähtein olemme ystäviä, eikö totta?

HERRA ORELL. Totta, totta! Tästä lähtein olemme ystäviä! Ja nyt— unohtukoon kaikki teidän tähtenne, neiti Helmi. Mutta sen sanon, että ensi kerran kun teille manaan henkiä esille, niin toisin käy. Silloin on leikki kaukana—!

KAIKKI. Hyvä, hyvä!

[1894.]

*** END OF THE PROJECT GUTENBERG EBOOK PAPIN PERHE; HÄN ON SYSMÄSTÄ;
SPIRITISTINEN ISTUNTO ***

Updated editions will replace the previous one—the old editions will be renamed.

Creating the works from print editions not protected by U.S. copyright law means that no one owns a United States copyright in these works, so the Foundation (and you!) can copy and distribute it in the United States without permission and without paying copyright royalties. Special rules, set forth in the General Terms of Use part of this license, apply to copying and distributing Project Gutenberg™ electronic works to protect the PROJECT GUTENBERG™ concept and trademark. Project Gutenberg is a registered trademark, and may not be used if you charge for an eBook, except by following the terms of the trademark license, including paying royalties for use of the Project Gutenberg trademark. If you do not charge anything for copies of this eBook, complying with the trademark license is very easy. You may use this eBook for nearly any purpose such as creation of derivative works, reports, performances and research. Project Gutenberg eBooks may be modified and printed and given away—you may do practically ANYTHING in the United States with eBooks not protected by U.S. copyright law. Redistribution is subject to the trademark license, especially commercial redistribution.

START: FULL LICENSE
THE FULL PROJECT GUTENBERG LICENSE
PLEASE READ THIS BEFORE YOU DISTRIBUTE OR USE THIS WORK

To protect the Project Gutenberg™ mission of promoting the free distribution of electronic works, by using or distributing this work (or any other work associated in any way with the phrase “Project Gutenberg”), you agree to comply with all the terms of the Full Project Gutenberg™ License available with this file or online at www.gutenberg.org/license.

Section 1. General Terms of Use and Redistributing Project Gutenberg™ electronic works

1.A. By reading or using any part of this Project Gutenberg™ electronic work, you indicate that you have read, understand, agree to and accept all the terms of this license and intellectual property

(trademark/copyright) agreement. If you do not agree to abide by all the terms of this agreement, you must cease using and return or destroy all copies of Project Gutenberg™ electronic works in your possession. If you paid a fee for obtaining a copy of or access to a Project Gutenberg™ electronic work and you do not agree to be bound by the terms of this agreement, you may obtain a refund from the person or entity to whom you paid the fee as set forth in paragraph 1.E.8.

1.B. “Project Gutenberg” is a registered trademark. It may only be used on or associated in any way with an electronic work by people who agree to be bound by the terms of this agreement. There are a few things that you can do with most Project Gutenberg™ electronic works even without complying with the full terms of this agreement. See paragraph 1.C below. There are a lot of things you can do with Project Gutenberg™ electronic works if you follow the terms of this agreement and help preserve free future access to Project Gutenberg™ electronic works. See paragraph 1.E below.

1.C. The Project Gutenberg Literary Archive Foundation (“the Foundation” or PGLAF), owns a compilation copyright in the collection of Project Gutenberg™ electronic works. Nearly all the individual works in the collection are in the public domain in the United States. If an individual work is unprotected by copyright law in the United States and you are located in the United States, we do not claim a right to prevent you from copying, distributing, performing, displaying or creating derivative works based on the work as long as all references to Project Gutenberg are removed. Of course, we hope that you will support the Project Gutenberg™ mission of promoting free access to electronic works by freely sharing Project Gutenberg™ works in compliance with the terms of this agreement for keeping the Project Gutenberg™ name associated with the work. You can easily comply with the terms of this agreement by keeping this work in the same format with its attached full Project Gutenberg™ License when you share it without charge with others.

1.D. The copyright laws of the place where you are located also govern what you can do with this work. Copyright laws in most countries are in a constant state of change. If you are outside the United States, check the laws of your country in addition to the terms of this agreement before downloading, copying, displaying, performing, distributing or creating derivative works based on this work or any other Project Gutenberg™ work. The Foundation makes no representations concerning the copyright status of any work in any country other than the United States.

1.E. Unless you have removed all references to Project Gutenberg:

1.E.1. The following sentence, with active links to, or other immediate access to, the full Project Gutenberg™ License must appear prominently whenever any copy of a Project Gutenberg™ work (any work on which the phrase “Project Gutenberg” appears, or with which the phrase “Project Gutenberg” is associated) is accessed, displayed, performed, viewed, copied or distributed:

This eBook is for the use of anyone anywhere in the United States and most other parts of the world at no cost and with almost no restrictions whatsoever. You may copy it, give it away or re-use it under the terms of the Project Gutenberg License included with this eBook or online at www.gutenberg.org. If you are not located in the United States, you will have to check the laws of the country where you are located before using this eBook.

1.E.2. If an individual Project Gutenberg™ electronic work is derived from texts not protected by U.S. copyright law (does not contain a notice indicating that it is posted with permission of the copyright holder), the work can be copied and distributed to anyone in the United States without paying any fees or charges. If you are redistributing or providing access to a work with the phrase “Project Gutenberg” associated with or appearing on the work, you must comply either with the requirements of paragraphs 1.E.1 through 1.E.7 or obtain permission for the use of the work and the Project Gutenberg™ trademark as set forth in paragraphs 1.E.8 or 1.E.9.

1.E.3. If an individual Project Gutenberg™ electronic work is posted with the permission of the copyright holder, your use and distribution must comply with both paragraphs 1.E.1 through 1.E.7 and any additional terms imposed by the copyright holder. Additional terms will be linked to the Project Gutenberg™ License for all works posted with the permission of the copyright holder found at the beginning of this work.

1.E.4. Do not unlink or detach or remove the full Project Gutenberg™ License terms from this work, or any files containing a part of this work or any other work associated with Project Gutenberg™.

1.E.5. Do not copy, display, perform, distribute or redistribute this electronic work, or any part of this electronic work, without prominently displaying the sentence set forth in paragraph 1.E.1 with active links or immediate access to the full terms of the Project Gutenberg™ License.

1.E.6. You may convert to and distribute this work in any binary, compressed, marked up, nonproprietary or proprietary form, including any word processing or hypertext form. However, if you provide access to or distribute copies of a Project Gutenberg™ work in a format other than “Plain Vanilla ASCII” or other format used in the official version posted on the official Project Gutenberg™ website (www.gutenberg.org), you must, at no additional cost, fee or expense to the user, provide a copy, a means of exporting a copy, or a means of obtaining a copy upon request, of the work in its original “Plain Vanilla ASCII” or other form. Any alternate format must include the full Project Gutenberg™ License as specified in paragraph 1.E.1.

1.E.7. Do not charge a fee for access to, viewing, displaying, performing, copying or distributing

any Project Gutenberg™ works unless you comply with paragraph 1.E.8 or 1.E.9.

1.E.8. You may charge a reasonable fee for copies of or providing access to or distributing Project Gutenberg™ electronic works provided that:

- You pay a royalty fee of 20% of the gross profits you derive from the use of Project Gutenberg™ works calculated using the method you already use to calculate your applicable taxes. The fee is owed to the owner of the Project Gutenberg™ trademark, but he has agreed to donate royalties under this paragraph to the Project Gutenberg Literary Archive Foundation. Royalty payments must be paid within 60 days following each date on which you prepare (or are legally required to prepare) your periodic tax returns. Royalty payments should be clearly marked as such and sent to the Project Gutenberg Literary Archive Foundation at the address specified in Section 4, "Information about donations to the Project Gutenberg Literary Archive Foundation."
- You provide a full refund of any money paid by a user who notifies you in writing (or by e-mail) within 30 days of receipt that s/he does not agree to the terms of the full Project Gutenberg™ License. You must require such a user to return or destroy all copies of the works possessed in a physical medium and discontinue all use of and all access to other copies of Project Gutenberg™ works.
- You provide, in accordance with paragraph 1.F.3, a full refund of any money paid for a work or a replacement copy, if a defect in the electronic work is discovered and reported to you within 90 days of receipt of the work.
- You comply with all other terms of this agreement for free distribution of Project Gutenberg™ works.

1.E.9. If you wish to charge a fee or distribute a Project Gutenberg™ electronic work or group of works on different terms than are set forth in this agreement, you must obtain permission in writing from the Project Gutenberg Literary Archive Foundation, the manager of the Project Gutenberg™ trademark. Contact the Foundation as set forth in Section 3 below.

1.F.

1.F.1. Project Gutenberg volunteers and employees expend considerable effort to identify, do copyright research on, transcribe and proofread works not protected by U.S. copyright law in creating the Project Gutenberg™ collection. Despite these efforts, Project Gutenberg™ electronic works, and the medium on which they may be stored, may contain "Defects," such as, but not limited to, incomplete, inaccurate or corrupt data, transcription errors, a copyright or other intellectual property infringement, a defective or damaged disk or other medium, a computer virus, or computer codes that damage or cannot be read by your equipment.

1.F.2. LIMITED WARRANTY, DISCLAIMER OF DAMAGES - Except for the "Right of Replacement or Refund" described in paragraph 1.F.3, the Project Gutenberg Literary Archive Foundation, the owner of the Project Gutenberg™ trademark, and any other party distributing a Project Gutenberg™ electronic work under this agreement, disclaim all liability to you for damages, costs and expenses, including legal fees. YOU AGREE THAT YOU HAVE NO REMEDIES FOR NEGLIGENCE, STRICT LIABILITY, BREACH OF WARRANTY OR BREACH OF CONTRACT EXCEPT THOSE PROVIDED IN PARAGRAPH 1.F.3. YOU AGREE THAT THE FOUNDATION, THE TRADEMARK OWNER, AND ANY DISTRIBUTOR UNDER THIS AGREEMENT WILL NOT BE LIABLE TO YOU FOR ACTUAL, DIRECT, INDIRECT, CONSEQUENTIAL, PUNITIVE OR INCIDENTAL DAMAGES EVEN IF YOU GIVE NOTICE OF THE POSSIBILITY OF SUCH DAMAGE.

1.F.3. LIMITED RIGHT OF REPLACEMENT OR REFUND - If you discover a defect in this electronic work within 90 days of receiving it, you can receive a refund of the money (if any) you paid for it by sending a written explanation to the person you received the work from. If you received the work on a physical medium, you must return the medium with your written explanation. The person or entity that provided you with the defective work may elect to provide a replacement copy in lieu of a refund. If you received the work electronically, the person or entity providing it to you may choose to give you a second opportunity to receive the work electronically in lieu of a refund. If the second copy is also defective, you may demand a refund in writing without further opportunities to fix the problem.

1.F.4. Except for the limited right of replacement or refund set forth in paragraph 1.F.3, this work is provided to you 'AS-IS', WITH NO OTHER WARRANTIES OF ANY KIND, EXPRESS OR IMPLIED, INCLUDING BUT NOT LIMITED TO WARRANTIES OF MERCHANTABILITY OR FITNESS FOR ANY PURPOSE.

1.F.5. Some states do not allow disclaimers of certain implied warranties or the exclusion or limitation of certain types of damages. If any disclaimer or limitation set forth in this agreement violates the law of the state applicable to this agreement, the agreement shall be interpreted to make the maximum disclaimer or limitation permitted by the applicable state law. The invalidity or unenforceability of any provision of this agreement shall not void the remaining provisions.

1.F.6. INDEMNITY - You agree to indemnify and hold the Foundation, the trademark owner, any agent or employee of the Foundation, anyone providing copies of Project Gutenberg™ electronic works in accordance with this agreement, and any volunteers associated with the production,

promotion and distribution of Project Gutenberg™ electronic works, harmless from all liability, costs and expenses, including legal fees, that arise directly or indirectly from any of the following which you do or cause to occur: (a) distribution of this or any Project Gutenberg™ work, (b) alteration, modification, or additions or deletions to any Project Gutenberg™ work, and (c) any Defect you cause.

Section 2. Information about the Mission of Project Gutenberg™

Project Gutenberg™ is synonymous with the free distribution of electronic works in formats readable by the widest variety of computers including obsolete, old, middle-aged and new computers. It exists because of the efforts of hundreds of volunteers and donations from people in all walks of life.

Volunteers and financial support to provide volunteers with the assistance they need are critical to reaching Project Gutenberg™'s goals and ensuring that the Project Gutenberg™ collection will remain freely available for generations to come. In 2001, the Project Gutenberg Literary Archive Foundation was created to provide a secure and permanent future for Project Gutenberg™ and future generations. To learn more about the Project Gutenberg Literary Archive Foundation and how your efforts and donations can help, see Sections 3 and 4 and the Foundation information page at www.gutenberg.org.

Section 3. Information about the Project Gutenberg Literary Archive Foundation

The Project Gutenberg Literary Archive Foundation is a non-profit 501(c)(3) educational corporation organized under the laws of the state of Mississippi and granted tax exempt status by the Internal Revenue Service. The Foundation's EIN or federal tax identification number is 64-6221541. Contributions to the Project Gutenberg Literary Archive Foundation are tax deductible to the full extent permitted by U.S. federal laws and your state's laws.

The Foundation's business office is located at 809 North 1500 West, Salt Lake City, UT 84116, (801) 596-1887. Email contact links and up to date contact information can be found at the Foundation's website and official page at www.gutenberg.org/contact

Section 4. Information about Donations to the Project Gutenberg Literary Archive Foundation

Project Gutenberg™ depends upon and cannot survive without widespread public support and donations to carry out its mission of increasing the number of public domain and licensed works that can be freely distributed in machine-readable form accessible by the widest array of equipment including outdated equipment. Many small donations (\$1 to \$5,000) are particularly important to maintaining tax exempt status with the IRS.

The Foundation is committed to complying with the laws regulating charities and charitable donations in all 50 states of the United States. Compliance requirements are not uniform and it takes a considerable effort, much paperwork and many fees to meet and keep up with these requirements. We do not solicit donations in locations where we have not received written confirmation of compliance. To SEND DONATIONS or determine the status of compliance for any particular state visit www.gutenberg.org/donate.

While we cannot and do not solicit contributions from states where we have not met the solicitation requirements, we know of no prohibition against accepting unsolicited donations from donors in such states who approach us with offers to donate.

International donations are gratefully accepted, but we cannot make any statements concerning tax treatment of donations received from outside the United States. U.S. laws alone swamp our small staff.

Please check the Project Gutenberg web pages for current donation methods and addresses. Donations are accepted in a number of other ways including checks, online payments and credit card donations. To donate, please visit: www.gutenberg.org/donate

Section 5. General Information About Project Gutenberg™ electronic works

Professor Michael S. Hart was the originator of the Project Gutenberg™ concept of a library of electronic works that could be freely shared with anyone. For forty years, he produced and distributed Project Gutenberg™ eBooks with only a loose network of volunteer support.

Project Gutenberg™ eBooks are often created from several printed editions, all of which are confirmed as not protected by copyright in the U.S. unless a copyright notice is included. Thus, we do not necessarily keep eBooks in compliance with any particular paper edition.

Most people start at our website which has the main PG search facility: www.gutenberg.org.

This website includes information about Project Gutenberg™, including how to make donations to the Project Gutenberg Literary Archive Foundation, how to help produce our new eBooks, and how

to subscribe to our email newsletter to hear about new eBooks.